

SIMONAS DAUKANTAS

ŽEMAIČIŲ PASAKOS

SIMONAS DAUKANTAS

**ŽEMAIČIŲ
PASAKOS**

Penktas papildytas leidimas

VILNIUS

1985

84L1
Da409

Iliustravo
ASPAZIJA SURGAILIENĒ

D $\frac{4803010200 - 304}{M852(08) - 85}$ 115-85

© Leidykla „Vaga”

LAPĖ IR OŽYS

Lapė, nuėjusi pas ožį, sakanti:

— Eikiva į medę trobos statytis, nes bus didžiai dideli speigai.

Nuėję statąsi — gaidys atėjęs. Prašančiu:

— Padėk statytis, nes bus dideli speigai.

Gaidys atsakė:

— Aš į kerpės įsikasiu — man nebus šalta.

Atėjus kiaulė. Lapė prašanti:

— Padėk statytis, nes bus dideli speigai.

Atsakiusi kiaulė:

— Aš įsikasiu į žemę — man nebus šalta.

Atėjęs žąsinas — prašanti lapė:

— Padėk statytis, nes bus dideli speigai.

Atsakęs žąsinas:

— Mano didelės yra plunksnos — neperšals.

Atėjęs zuikis — lapė prašanti:

— Padėk statytis.

Atsakęs zuikis:

— Mano gaurai tankūs, man bus nešalta.

Taip anuodu statančiu ir pastatančiu. Gyvenančiu.

Ir atėjo žiema. Šalta, speigai dideli — nebegali niekame niekas pa
tvertis.

Taip ir atėjęs gaidys, prašas, kad įleistų į trobą. Lapė sakanti:

— Juk sakei: „Įsikasiu į kerpės — nebus šalta.“

— Na, jei neleidžiat, aš atkasiu pamatus, iškasiu — ir jūs nušalsi
ir aš nušalsiu.

Ir įleidusi.

Paskui atėjęs žąsinas. Sakęs:

- Įleisk mane, lapele, įleisk mane, nes jau nušalsiu.
- Juk sakei: „Mano plunksnos didelės, neperšala.“
- Jei jūs manęs neleidžiat, aš kiminus ištrauksiu iš sienos.
- Na, eik...

Paskui atėjusi kiaulė. Sakanti:

— Įleiskit mane — šitai jau nušalsiu! Susimylėk, nes jau nebegaliu išturėti, baigiuos.

- Juk sakei: „Mano šeriai ilgi, ir nebus šalta.“
- Jei jūs manęs neleidžiat, aš pamatus išknisiu — ir jūs nušalsit, ir aš.

— Na, eik jau...

Paskui atėjęs zuikis. Sakąs:

- Įleiskit mane!
- Tu juk sakei: „Mano gaurai tankūs — neperšals.“
- Susimylėkit, nebegaliu beišturėti — jau nušalsiu. Jei jūs manęs neleidžiat, aš imsiu su kojom ir iškrušiu — nušalsiu ir aš, ir jūs.

— Na, eik...

Po to gyveno anie visi patogiai, šiltai. O taip dideli speigai buvo, o taip daug buvo vilkų. Išalkę vilkai valgyti. Taip anie eis į tą trobą — niekaip negalį įeiti. Vieną vilką visi suėmę ir įstūmę. Kai tik tas vilkas įėjo, ožys ėmęs su ragais ir prirėmęs, avinas vėl su ragais badąs, o ta lapė vis į akis vandenį liejanti. O tas gaidys, ant pečiaus palėkęs:

— Kad kadokš!

O tas žąsinas tam vilkui vis į kenklę su snapu kerpa. Taip aną ožys paleidęs — tas vilkas puolęs laukan. Sakąs:

— Kad tik jūs mane paleidot!

Išėjęs laukan, sakąs:

— Jau tik gyvas belikau. Kai tik įėjau į vidų — toks žmogus ir priverpė prie sienos. Kalvis su kūju duoda, siuvėjas su žirkliem kerpa, o tokia moteriška į akis vien vandenį lieja, o toks kaip raguotas, ant pečiaus palipęs, sako: „Paduokš man!“

Tas, kur sakė, žmogus, buvo ožys; kur sakė, kalvis,— buvo avinas; kur sakė, siuvėjas kerpa su žirkliemis, tas buvo žąsinas; kur sakė, taip kaip raguotas, tas buvo gaidys, kur ant pečiaus palipęs, kad įėjęs. Jau sakąs:

— Kad mane tam būtų padavę, tai jau nebebūčiau gyvas likęs. Kol gyvas būsiu, tolei minėsiu ir nebeisiu niekad.

LIŪTAS IR LAPĖ

Liūtas buvo susirgęs, tad visi žvėrys ėjo lankyti savo karaliaus. Kuris tiktai nueidavęs, tą suplėšydavęs. Tad ir lapė ėjo lankyti. Sustojusi krūmely, pradėjo šnekinti savo karalių. O liūtas pradėjo anai sakyti:

— Dėl ko neini artyn?

Ana atsakė:

— Matau daug pėdų įeinančių, o nė vieno išeinančio.

APIE ŠUNĮ, KURS BUVO VARDU BINZA

Buvęs šuo pas gerą šeiminką. Ir tas šuo taip dideliai buvęs geras ir stiprus. Taip tas šuo kai paseno, paliko niekam nebevertas. Šeiminkas gailėjos aną karti ir išvarė iš savo namų. Tas šuo nebeauga niekame ėsti, išalko.

Bevaikščiodamas sutiko vilką. Tas vilkas pradėjo sakyti šuniui, vardu Binza:

— Binza, koks tu stiprus pirma buvai! Dėl ko dabar nebesi stiprus?

Anas pradėjo sakyti:

— Kad mane šeimininkas išginė, nebeduoda man ėsti,— kur nebūsiu silpnas...

Tas vilkas pradėjo sakyti tam Binzai:

— Ar tu nori,— sako,— aš tave vėl atitaisysiu, kad tu paliksi geras?

Anas atsakė:

— Noriu mielai, kad atitaisytum kaip norint.

Tas vilkas pradėjo sakyti Binzai:

— Kad tavo šeimininkė išeis rytą šieno grėbti ir išsineš su savimi mažą vaiką, tad kaip ana pasodins tą vaiką ant žemės, aš aną pagausiu ir nešiuos. O tu būk netoli krūmelio ir iškratyk nuo manęs tą vaiką. Tai būsi laimingas. Bet,— tas vilkas klausė šunies,— ką man už tą gerą duosi?

Tas šuo atsakė:

— Kad mūsų bus banketas, tad tu ateik, o aš tau duosiu už tai mėsos ir kaulų, pavogdamas nuo virėjo.

Taip anuodu susitarė.

Ryto metą išeina šeimininkė vaiku nešina ir šeimyna šieno grėbti. Kai ta šeimininkė tikrai padėjo tą vaiką ant žemės, tuojau atbėgęs vilkas pagrobė tą vaiką. Ta šeimininkė tik pamatė, kad jau vilkas vaiką neša, pradėjo šaukti. Taip ir Binza, kai išgirdo, krūmely būdamas, šaukiant, ir anas atsiliepė, sulojo. Ta šeimininkė pradėjo siundyti, sakydama:

— Binza, gink vilką!

Tas Binza — bėgti stačiai ant to vilko ir iškratė nuo vilko tą vaiką. Ta šeimininkė tokia patenkinta tuo šunim! Ir paliko per tai laimingas.

Atėjo banketas. Per tą banketą atėjo vilkas. Ir Binza aną pamatė. Pasisveikino anuodu, ir pradėjo Binza sakyti vilkui:

— Pasilūkėk,— sako,— vakaro.

Tas vilkas sulaukė vakaro — Binza pradėjo nešti tam vilkui mėsos ir kaulų, pavogdamas nuo virėjo. Tas vilkas jau priėdė mėsos ir pradėjo prašyti gerti. Tas Binza anam sakė:

— Eikim į vidų, aš duosiu alaus.

Tas vilkas pradėjo sakyti:

— Kaip aš eisiu: rasit mane pamatys.

Tas Binza sako:

— Nepamatys, visi girti yra.

Vilkas paklausęs, ir įėję į trobą. Binza atnešė anam gerti pilną gorčių alaus. Anas ir išlakė visą. Kai tas vilkas apsigėrė, pradėjo Binzai sakyti neiškentėjęs:

— Na, jau tiek šauksiu! — nes tie žmonės dainuoja, ir anas nebeiškenčia, nori dainuoti.

Tas Binza sako:

— Nedainuok, nes tu nepritaisysi prie žmonių balso.

Anas nebeiškenčia — pradėjęs kaukti. Ir išgirdo tie žmonės ano balsą, pradėjo ieškoti ir atrado užpečių, ir pradėjo aną dideliai mušti. Taip anas vos beišbėgo iš trobos, vos be gyvas paliko.

Tas vilkas dideliai supykęs ant Binzos, kad aną baisiai sumušė ir vos gyvas bepaliko. Binza sako:

— Ar aš nesakiau, kad nešauk, nes nepritaisysi balso!

Vilkas neklausė, ką Binza sakė, ir pabėgdamas pasakė:

— Rytą bus byla! — ir liepė ateiti liudytojais vedinam.

Tas Binza pavadinęs katiną, gaidį ir pats, o vilkas pavadinęs mešką, šerną ir pats. Paskui vilkas laukė ateinant Binzos su liudytojais. Laukia laukia — nesulaukia. Tada vilkas liepė meškai lipti į eglę. Ta meška kai įlipo, ir pamatė ateinant anuos. Pradėjo sakyti vilkui:

— Kūmeli, ateina baisūs kapotinėnkai; vienas su durklu nešinas, antras būgną mušdamas ir sušuko: „Ar yra kas?!“, o trečiasis akmenis rinkdamas!

Pradėjo sakyti vilkas savo liudytojams:

— Slėpkimės, nes nebus gerai!

Tas vilkas įlindo į laužą, šernas — į skruzdyną, o meška — eglėje. Anie kai atėjo prie vilko po ta egle, kur buvo sutarę sueiti, tam šernui skruzdė įlindo į užpakalį ir pradėjo dideliai kąsti. Anas, neiškentėdamas to skausmo, pradėjo su uodega skruzdyną plakti. Tas katinas įsistebėjo, kad ten kuša kažis kas — anas manė, kad pelė. Tiktai kapt už uodegos — tas šernas bėgti! O gaidys buvo šalimais to skruzdyno. Anas pasibaidė ir įlėkė į eglę, sakydamas:

— Paduok šen!

Ta meška iš tos eglės ant laužo, kur buvo vilkas įlindęs, nukrito. Tas vilkas iš to laužo bėgti! Meška paskui vilką. O šie ir paliko vieni — ir laimėjo byla.

APIE KATINĄ SU VIŠTA

Kitą kartą katinas su višta susivedusiu. Katinas pastatęs trobelę, tatai anuodu gyvenančiu toj trobelėj. Katinas, išeidamas medžioti, pasakęs vištai:

— Neįleisk nieko: jei įleisi — prapulsi!

Ir atėjusi lapė, prašantis:

— Kūmele, kūmele, įleisk mane...

Tatai ir įleidusi ta višta lapę. Ta lapė pagrobusi tą vištą, nešanti, bėganti. Ta višta šaukianti:

— Katin, katin, neša mane per aukštus kalnus, per žalias girias! Kame esi — gelbėk!

Ir atbėgęs katinas, ir išgelbėjęs. Parėjusiu abudu namo, pavalgiusiu. Katinas vėl, išeidamas į girią medžioti, pasakęs:

— Neįleisk — aš nebegelbėsiu!

Ir atėjusi vėl lapė, prašantis, taip prašantis:

— Kūmele, įleisk, kūmele, įleisk — aš tau nieko nedarysiu, paviešėsiu valandėlę.

Tatai įleidusi ta višta tą lapę. Ta lapė tą vištą pagrobusi, bėganti, nešanti. Ta višta šaukianti:

— Katin, katin, gelbėk mane — neša mane per aukštus kalnus, per žalias girias!

Ir atbėgęs katinas, sakęs:

— Dėl ko manęs neklausėi?! — Ir išgelbėjęs. Sakęs: — Jei tu beįleisi, aš tavęs nebegelbėsiu niekaip! Neįleisk nieko!

Katinas ir išėjęs vėl medžioti.

Atėjusi lapė, prašantis:

— Kūmele, įleisk mane — nieko nebedarysiu.

Ir įleidusi. Lapė pagrobusi tą vištą, nešanti, bėganti. Ta višta šaukianti:

— Katin, katin, gelbėk mane! Neša mane per aukštus kalnus, per žalias girias!

Tas katinas ir nebegelbėjęs — veizįs stojęs, kur aną nuneš. Matęs, kad įnešusi į urvą.

Parėjęs namo tas katinas, paėmęs muzikas, nuėjęs prie to urvo, griežias:

— Šešta pati, šešta pati su penketu vaikų!..

Ir išbėgęs vienas lapės vaikas iš urvo, sakąs:

— Kas čia taip puikiai griežia?

Tas katinas turėjęs kardą — ir nukirtęs sprandą. Vėl griežias:

— Šešta pati, šešta pati su penketu vaikų!..

Ta lapė sakanti antram vaikui:

— Bėk paveizėk — anas ten bešoka.

Tas vaikas iš urvo galvą iškišęs, sakąs:

— Kas čia griežia?

Tas katinas su kardu galvą ir nukirtęs. Na, tai vėl griežias katinas:

— Šešta pati, šešta pati su penketu vaikų!..

Ta lapė sakanti:

— Anuodu jau bešoka — bėk paveizėk!

Išbėgęs vaikas iš urvo — katinas su kardu galvą nukirtęs.

Ta lapė nebesulaukianti nė vieno vaiko. Bėgusi pati paveizėti. Išlendantį iš urvo — katinas galvą nukirtęs, sakąs:

— Kam tu mano vištą papjovei — ir pati gavai mirtį!

APIE SENĄ ARKLĮ, KATĘ, ŠUNĮ, ŽĄSINĄ IR GAIDĮ

Kitą kartą karalius turėjęs seną arklių, seną katę, seną šunį, seną žąsiną ir seną gaidį. Žinoma, kol jauni buvo — visi buvo tikę, bet kai paseno, apkyrėjo karaliui anuos bemaitinant be naudos,— ėmęs karalius išvarė. Anie išvaryti einą į medę,— kitur kur eis? Per medę beeidami, užėjo vilkų banketą. Tie vilkai mano sau: „Reikia anuos vaišinti, paskui išpjausma — bus mėsos.“ Tie kai prigėrę — kaip imsią giedoti kiekvienas savo balsu! Vilkai pabūgę, ėmę ir išbėgioję visi iš tų namų. Šie palikę vieni tose trobose. Naktis kai atėjo, eis anie gulti kiekvienas į savo vietą. Arklys priemenėj atgulęs, šuo — už angos, katė — pelene, gaidys palėkęs ant laktos, žąsinas — angos tarpe, ir ilsisį.

Paskui tie vilkai naktį, kai susiėjo, šnekasi:

— Reikia vienam eiti paveizėti, kas ten dedas mūsų buveinėje.

Nusiuntę vieną, išskyrę visų didžiausią pašiušėlį. Anas kai nuėjęs, tamsoj ką matys — reikia kurti ugnį. Įsilenkęs į peleną, norėjęs pūsti ugnį. Katė kaip griebusi su koja — ir akis mažne išplėšusi. Šis iš to išgąščio kaip puolęs ant arklio! Arklys kaip pradėsiąs aną spardyti! Paskui sušokę visi — žąsinas kenkles gnaibąs, šuo uodegą kremtąs, o gaidys „kakarykū!“ sušukęs. Šis vos tik išsprukęs kažki kaip. Tai nubėgęs kitiems ėmęs pasakoti:

— Meldžiamieji, bent jūs neikit į banketo namus, nes prapulsit. Mužikų plėšikai užėmę mūsų gyvenimą! Vos ne vos savo gyvybę išnešiau. Kitas su spragilu ir šonkaulius mažne permušė, siuvėjas kenkles kiek norėjo, tiek karpė. Boba pas peleną besišukuojanti. Kai aną užklupau, sugėdinau — kaip užtrako, mažne ir akis išplėšė!

Paskui anų niekas nebedrįso liesti, ir paliko begyveną.

KAIP ŽMOGUS LIKO UŽ VISUS SUTVĒRIMUS SMARKESNIS IR STIPRESNIS

Kita kartā liūtai kalbējusi:

— Bene randi, kas bēra už mus stipresnis ir smarkesnis visame pasauly?

Kuisis pradējēs sakyti:

— Kad jūs neverti žmogaus vienos rankos. Aš jau žmogų gerai ištyriau.

— Na,— šie pradējē sakyti,— koku būdu?

Sako:

— Vienu metu mes užējom žmogų bemieganti. Sustojom devyni stiprūs vyrai gerti ano kraujo. Kai anas tiktai grybštelējo su viena ranka — aštuonis vyrus vienkart nuspaudē. Aš, devintas, bepalikau. Taip būtū ir mane nuspauđēs, bet ranka nebepriteko lig manēs.

Liūtas ano pradējēs prašyti:

— Meldžiamasis, eikiva, man parodyk žmogų, koks tas gali būti žmogus.

— Na, kad tu nori, eik su manim.

Nuvedēs netoli vieškelio, karklyne pastatēs liūtā.

— Čia,— sako,— turēs ateiti žmogus.

Laukiančiu — niekas neateina. Paskui atbēgēs piemenēlis, lazdele pasiremdamas. Liūtas pamatēs ir sakās kuisiui:

— Turbūt tas yra žmogus?

Kuisis sakās:

— Gali anas būti žmogumi, bet dabar nēra anas žmogus.

Ateinanti paskui moteriška.

— Kuisi, bene antai žmogus?

— Eik, nevadina ano niekas žmogumi, tik moteriška.

Liūtas žūtbut nori to žmogaus sulaukti ir su anuo susigrumti. Pamatę ubagą ateinant su dviem lazdom. Liūtas sakas:

— Tas turbūt žmogus?

Sako:

— Tas yra buvęs žmogus, bet dabar nebėra žmogus.

Atjojās dvariškis raitas, su pištalietais užsikaišęs, su kardu. Pradėjęs kuisis sakyti:

— Dabar,— sako,— tas yra žmogus, jei nori, su tuo gali persiimti.

Šis nagus išplėtęs turįs — grobs aną, suplėšys. Kai jau radosi pačiame šūvy, puolęs iš karklyno ant žmogaus. Šis pištalietai ištraukęs, šovęs — ir iššovęs anam akį. Tas liūtas apsisukęs, vieną kartą puolęs, antrą kartą — šis davęs iš antros pištalietai, vėl šiam antrą akį išgriežęs. Šis puolęs ant viršaus. Dabar žmogus, ištraukęs kardą, kapojęs kapojęs.

Tai pargrįžęs pasakojęs kitiems, kad — mes žmogaus neverti nė vieno piršto.

Sakas:

— Aš niekadods nemaniau, kad žmogus gali toks būti smarkus ir stiprus. Melskitės, kad žmogaus nesutiktumėt! Žmogus juokaudamas mane pabaigė. Kad būtų iš tiesų kibęs, būčiau gyvas niekadods nepalikęs. Vieną kartą atkrenkštęs man spjovė, antrą kartą — man akis išspjauė. Paskui kaip ims mane su vienu pirštu kapoti! Kur man griebia, čia kiaurai eina.

Ir paliko žmogus už visus žvėris ir paukščius stipresnis ir smarakesnis.

LIŪTAS, ZUIKIS, BALANDIS, ŠPOKAS, SKRUZDĖ IR KARALAITIS

Kitą kartą karalius turėjo vieną sūnų. Kai išleido į mokslus, klausė ano:

— Kokį luomą pasirinksi: ar kunigu, ar kariuomenėn, ar mane patį karšinsi?

Tada ansai atsakė:

— Eisiu pasaulio pamatyti.

Leido ir tai karalius. Paėmęs kardą, padėkojęs tėvui už visas malones ir išėjęs į pasaulį.

Keliaudamas atranda liūtą, zuikį, balandį, špoką ir skruzdę, kurie besivaržą dėl dvėsenos. Tuoj tie žvėrys prašo karalaičio, kad aniems pagal galvas padalytų. Tada anas ėmęs ištraukęs kardą, pakapojo po gabalą pagal galvą: liūtui daug, zuikiui mažiau, balandžiui mažesniai, špokui dar mažesniai, skruzdei dar mažesniai už visus. Po padalijimo eina toliau džiaugdamos, jog nuo mirties išsigelbėjo, nes vis mintį turėjo, jog liūto paliks suplėšytas.

Paskui tie žvėrys pradėję tarp savęs kalbėti:

— Tas žmogus taip didžią malonę padarė, o mes anam už tą nepadėkojom.

Sutarė anie gintis ir anam už tą padėkoti. Pradės anie gintis — iš tų žvėrių ir paukščių visi gali bėgti arba lėkti, tik ta vargšė skruzdė

prašo zuikio, kad aną ant uodegos galo nuneštų. Padarys anie tą malonę — jei zuikis ir nenulaikytų, prižada ir kiti pagelbėti. Tada balandis, špokas lekia, liūtas su zuikiu bėga ir skruzdė zuikio uodegoj — lalakt lalakt lalakt...

Didžiai persigando karalaitis, išvydęs tuos žvėris atbėgant. Iš baimės negalėdamas toliau nė žingsnio pažengti, mano pats sau: „Dabar nelaimingas esu, turbūt dėl to anie atsigena — dėl neteisingo tos mėsos padalijimo.“ Liūtas visų pirma pradėjo anam prisiartinęs dėkoti už malonę taip sakydamas:

— Aš,— sako,— esu žvėris, stipresnis už visus, bet tu, esant reikalui, būsi dvylika kartų stipresnis.

Zuikis vėl:

— Aš esu žvėris greitas, bet tu, esant reikalui, būsi dvylika kartų greitesnis.

Balandis taip kalbėjo:

— Aš esu paukštis greitai lakiojąs, bet tu, esant reikalui, dvylika kartų greičiau lėksi.

Špokas taip dėkojo:

— Aš esu paukštis puikus ir puikiai giedąs, bet tu, esant reikalui, būsi dvylika kartų puikesnis ir dvylika kartų puikiau giedosi.

Skruzdė taip dėkojo:

— Aš esu vabalas mažas, bet tu, reikalui esant, būsi dvylika kartų už mane mažesnis.

Taip po to trumpu laiku persiskyre. Tada pamanė karalaitis: „Kad stočiaus zuikiu“,— ir tuojuo stoji, ir tokį greitumą turėjo, jog per kelias valandas perbėgo visą karalystę. Netoli sostinės, karaliaus sode, pradės ansai, pasivertęs į špoką, giedoti — taip puikiai, jog visas dvaras skambėjo nuo giedojimo.

O tasai karalius turėjo tris dukteris. Anos buvo visos vienokios — tokio veido, tokio augumo, tokiais drabužiais, jog patys dvariškiai negalėjo anų išskirti. Tada tos panos, išgirdusios paukštį taip puikiai giedantį, bėgs veizėti į sodą, kas per paukštis, nes tokio puikaus balso niekas dar nebuvo girdėjęs. Išvydusios tokį paukštį, kurio niekada nebuvo mačiusios, pradėjo aną gaudyti, tarp savęs taip kalbėdamos. Pirmoji sako:

— Aš esu didžioji, man reikia sugauti.

Antroji:

— Aš esu vidutinioji, man reikia sugauti.

O ta, paskutinioji, sako:

— Aš esu mažoji, tėvo mylimoji, man reikia sugauti.

Tas paukštis, visa tai girdėdamas, mano pats sau: „Palauk, kad tu esi tėvo mylimoji, aš tau pasiduosiu.“ Ir pasidavė tai mažajai. Ta su dideliu džiaugsmu parsinešė į savo kambarį, patupdė į narvą, lesina aną visų brangiausiais daiktais: cukrum, razinomis... Tas, pasprangintas saldžiais daiktais, gieda sau nė kam ko. Naktį, kai jau visur nutilo, anas, pasivertęs į skruzdę, lenda laukan iš narvo, o paskui, pasivertęs į špoką, nutupia į aslą, o ten pasiverčia į žmogų. Tada pana, pakėlus akis, išvydo žmogų, dėl kurio didžiai persigando, ir didžiu balsu sušuko. Tada karalius, antrame rūme būdamas, didžiai persigando. O tas paukštis savo papratimu vėl nutūpė į narvą. Karalius taip už tą pyko, jog aną prižadėjo mirtim bausti, jei tiktai antrą kartą taip bepardarys. O tas savo narve visa girdi, ką anai pasakė tėvas. Tada anas ir antrą kartą taip padaręs: išlindo savo papratimu iš narvo, nutūpė ant žemės, pasivertė į žmogų. Pana, norint ir mato tą žmogų, jau nieko nesako, bijo mirties, nes tėvas taip buvo prižadėjęs. Pradėjo ansai pats anai sakyti:

— Nesibijok,— sako,— aš esu tasai paukštis, kurį šiandien sugavai sode.

Pradėjo anai pasakoti apie save — jog ir ansai karalaitis, apsakė savo gudrybę — jog gali pasiversti į liūtą, į zuikį, į balandį, į špoką, į skruzdę, apsakė ansai, kaip tokiais gali pasiversti, kad liūtas ir kiti atsidėkojo,— ir dėl to,— sako,— tau pasidaviau, jog pasisakei tėvo mylimoji.

Ta pana, smalsi tų visų keistų daiktų, nori aną už vyrą paimti.

— Bet karaliaus tokia teisė yra,— sako,— išduota: kas mus išskirs, tai yra kas pasakys, kuri mažoji, kuri didžioji, kuri vidutinioji, tik tada tegaus mus ir pusę karalystės. Tada,— sako,— tu pats taip išskirsi. Kad mus išves skyrimui, veizėk į rankas. Aš rankose turėsiu baltą skarelę, didžioji — mėlyną, vidutinioji — geltoną. Tada pasakyk karaliui: „Šitai didžioji, šitai mažesnioji, šitai visų mažoji.“

Ansai taip ir padaręs. Išlėkė iš dvaro, pasivertęs į balandį, o paskui, kai į dieną, eis ansai pas karalių. Karalaitis puikus, pasipuošęs — atėjo pas karalių. Apie šį, apie tą besišnekant, priminęs anam patsai karalius, jog „mano teisė tokia yra išduota: kad kas atspėtų iš mano trijų dukterų, kuri mažoji, kuri didžioji ir kuri vidutinioji, atiduočiau pusę savo karalystės ir vieną paną iš tų, kuri patiktų“. Karalaitis tuojuo prižada tą

padaryti. Išvedė anas. Karalaitis tuojau karaliui pasakė, jog „ta yra didžioji, ta — vidutinioji, o ta — mažoji, manoji“.

Tuojau anuodu susivedė. O po to banketo karalaitė išvydo ant savo vyro piršto žiedą su aukso raidėmis. Prašo ano, kad jai tą žiedą atiduotų, nes jai patiko. Bet anas jai atsakė:

— Vargšele, žinok, kad aš to žiedo niekam negaliu duoti. Kai tikrai tą žiedą pasitaikytų pamesti, žinok, jog mane praris sirena, nes taip išpranašauta pagal žvaigždes.

Vieną kartą prausdamasis numovė ansai tą žiedą, ant lango padėjo ir užmiršo. Paskui išėjo pasivaikščioti — tuojau pajūry sirena aną pagavo. Ano pati atranda ant lango žiedą, o vyro nesulaukia pareinant. Suprato, kas per priežastis. Tada, gailėdamos ano, viską dariusi jam suvokti. Ištaisė tokį žvaigždės šviesumo obuolį. Nuėjusi ryto metą prie marės, saulėtekiu iškėlusi prieš saulę obuolį, iš kurio didis atšvietis davė į marę. Tuojau sirena atėjusi netoli pašalio, pradėjo sakyti:

— Atiduok mudviem su karalaičiu džiaugtis.

Tada karalaitienė atsakė:

— Parodyk, ar gyvą karalaitį tebeturi.

Parodė anai.

— Ano,— prašė,— kad ir kojų apačias pamatyčiau.

Kai iškėlė į viršų, karalaitis į balandį pasivertęs ir palėkė. Tada sirena taip pasakė:

— Už karalaitienės mandrumą, už karalaičio guvumą karalaitienė kibirkštimis spjaudys. O kitaip jos neišgelbės, tikrai taip: jei kas išsirastų už liūtą dvylika kartų stipresnis, už zuikį dvylika kartų greitesnis, už balandį dvylika kartų greičiau lekiantis, už špoką — dvylika kartų puikiau giedantis, nueitų į Kiaušinėnų žemę, o tenai atras kalne gulintį liūtą, kuriam iš karalystės turi statyti po dvi dešimti avių. O kad aną perplėš, išbėgs zuikis, o kad zuikį perplėš, išlėks balandis, o iš balandžio — špokas, iš špoko iškris sidabro kulka, ir kada ta kulka į aną šautų, tuo kartu atsitaisytų.

Karalaitis kai tikrai sužinojo apie tokius daiktus, kuo greičiausiai pasivertęs į balandį. Nelaukė kelių valandų, kai stojos Kiaušinėnų žemėj pas karalių. Klausė karaliaus apie tą liūtą. Tada anam karalius pradėjo kalbėti:

— Kad man aną kas užmuštų, tūkstantį aukso duočiau.

Tada ansai pradėjo anam sakyti:

— Aš užmušiu.

Tada karalius atsakė:

— Ne kiek sakiau, bet daugiau duosiu aukso, tik netikiu tavo kalba.

Ėjęs tada karalaitis į tą vietą, kur buvo tasai liūtas. Atrado — tenai piemenys beganą avis, kurios buvo suvartytos tam slibinui, ir tris kartus per dieną turėjo duoti anam avių. Kai karalaitis nuėjo, nebeleido anam nieko duoti. Tada vieną dieną liūtas sujudino kalną. Antrą dieną vėl sujudino, jog kalnas turėjo plyšti. Trečią dieną kad sujudino — kalnas nurietėjo į pakalnę, išėjo liūtas. Karalaitis pasivertė į liūtą ir jį perplėšė. Iš to liūto išbėgo zuikis. Ansai pasivertė į zuikį; priginęs, pasivertęs į liūtą, perplėšė aną — iš ano išlėkė balandis. Priginęs ir tą perplėšė — iš to išlėkė špokas. Priginęs ir tą, pasivertęs į liūtą, perplėšė — iš špoko iškrito aukso kulka. Tada, tą kulką atėmęs, nuėjo pas karalių, atėmė prižadėtą užmokestį, o paskui grįžo į savo karalystę. Pareinąs pas pačią — pati kibirkštimi spjauto, taip kaip iš pečiaus. Užtaisęs šautuvą, šovė į pačią — ir tuojau paliko sveika kaip lapė, gera kaip katė, didi kaip skruzdė, rimta kaip ožka, graži kaip kiaulė, turtinga kaip neturtas, gera kaip Orelienė, viliokė kaip Maušelienė. O po tų visų bėdų pakėlė banketą. Ir aš tame bankete buvau. Kas tas ten buvo šaudymas! Ir aš pats iš bato aulo kad drožiau — balsas vuv vuv, prisikišus vos girdėti, apsirišus — nė to tiek.

UŽMOKĖJIMAS UŽ GERĄ PIKTU

Kitą kartą žmogus einąs per medę. Išvydęs žaltį besiraitantį po kelmu. Šaukiąs žaltys:

— Žmogau, gelbėk mane — aš tau atmokėsiu.

Taip anas ėmęs ir paleidęs. Anas paleistas pradėjęs sakyti:

— Aš tau už tą padarymą gero įkasiu taip, jog tu tuojau numirsi.

— Ar tatai man už tokį gerą tepadarysi?

Sako:

— Tokį. Norint,— sako,— eikiva ir kitų klauskiva — jei ne taip atsiteis kiekvienas.

— Galiva,— žmogus sakąs.— Nebent,— sako,— koks kvailys taip atsiteistų, o geras niekad os neatsiteis taip kvailai.

Einančiu anuodu ir sutikusių seną arklių. Ir klausiančiu ano arklio — sako:

— Tu esi senas arklys,— perteisk mudviejų bylą. Aš,— sako,— atradau aną prislėgtą kelmą, paleidau, o anas dabar man ketina kąsti taip, jog aš vietoje paliksiu. Ar tai gali būti, kad už gerą man anas nori piktu užmokėti?

Sako arklys:

— Visados už gerą piktu moka. Ir aš kad buvau jaunas, kad galėjau traukti žambį, vilkti akėčias, nešti balną, vežti vežimą, buvau geras šeimininkui, o dabarčiui nebegaliu nieko. Ak! Už tas visas geradarystes dabarčiui mane ketina užmušti. Šitai vos išsivilkau iš namų nuo mirties.

Anas, čia matydamas tokią teisybę, nieko nebesako, jau, manęs — bus čia giltinė. Veizys — atbėganti lapė. Šis pradėjęs šaukti:

— Lapele, išgelbėk mane kaip norint iš tos nelaimės!

Sako:

— Kokia tavo nelaimė?

Sako — tokia ir tokia.

— Na,— sako,— jei tu man prižadi gaidžių maišą, aš tave išgelbėsiu.

— Prižadu, prižadu.

Ana ėmusi anam žalčiui sakyti:

— Na, aš jums perteisiu bylą. Eikim, parodyk, kuriame daikte tu buvai prispaustas.

Anas žaltys nuvedęs:

— Šitai,— sako,— čia ir čia.

— Na, gulkis tame pačiame daikte, kuriame gulėjai. Kaip tu buvai prispaustas, su kuo?

Tas žmogus supratęs, ką čia reikia padaryti,— ėmęs ir užritęs tą patį kelmą. Žaltys palikęs becypias.

— Na,— lapė sakanti,— eik dabar atnešk man maišą gaidžių į tą ir tą vietą.

Anas parėjęs namo, šunų maišą prikišęs ir vežąs vežte. Nuvežęs sakąs:

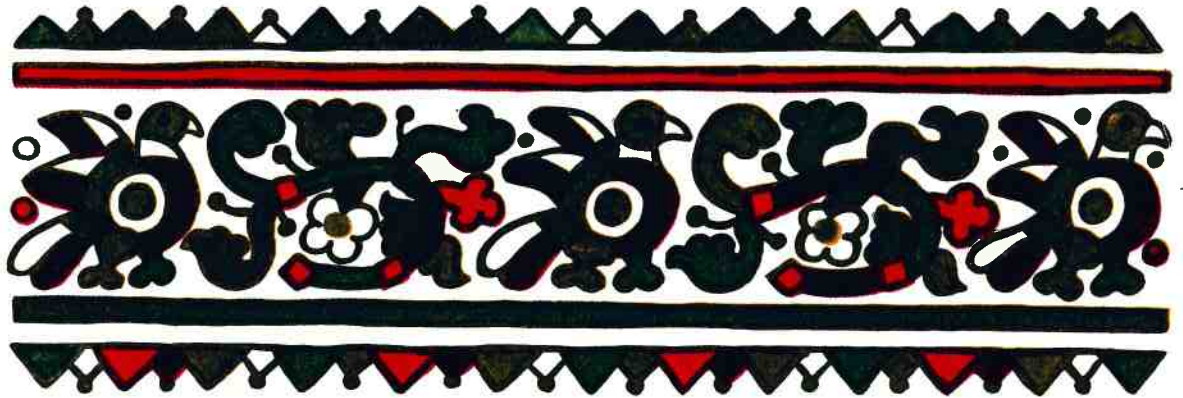
— Manęs prašei, kad nešte atneščiau, o aš vežte atvežiau.

Lapė uodega mušanti į žemę džiaugdamos, kada anai čia pakratys,— tiktai žmogus paleidęs šunis! Ta lapė bėgti, šunys — ginti. Matanti nebeišbėgsianti — šokusi į tokią duobę. Šunys palikę beveizį aplink duobę bėgiodami.

Ana toj duobėj visas savo kūno dalis girianti, kad išnešę nuo mirties. Kojoms sakanti, bučiuodama anas:

— Kojelės, bėgot bėgot, vargšėlės. Auselės, klausėtės klausėtės. Akelės, veizėjot veizėjot. Uodega, bjaurybe, vis mėtlioiais užkentus, norėdama mane šunims atiduoti — už tą mesiu tave šunims.

Metusi šunims — šunys sugrobę pačią, suplėšę.

SKRUZDĖ IR BALANDIS

Skruzdė begerdama įkrito į upelį. Balandis, matydamas, kad jau anai yra bėda, nulaužęs šaką įmetė į upelį. Ta skruzdė ir išlipo.

Paskui atėjo šaulys ir norėjo aną nušauti. Anam besitaikant, skruzdė pradėjo kąsti į koją. Šaulys kai lenkės, balandis tuo tarpu ir palėkė. Taip išgelbėjo skruzdė nuo mirties balandį.

EŽELIS, KURIS KARALAITĘ VEDEŠ

Kitą kartą gyvenęs gyventojas. Anam atsėjo išėiti į girią kerų svars-tyti. Taip anam besvarstant, ir atėjo eželis. Anas pasidėjo pusdienį valgyti. Tas eželis, anam valgant, kurs truputis duonos nukris, taip ir atima. Tam šeiminkui taip patikęs — anas paėmęs ir nešąs namo. Kaip parsinešęs namo, anam pataisęs patalą ir paguldęs. Pačiuodu išėję gulti į svirną, mazginiai palikę neplauti. Tas eželis atsikėlęs, ugnį sukūręs, mazginius išplovęs, trikojų nuplovęs, suolus, stalą, iššlavęs trobą, vandens atnešęs, įpylęs į trikojų ir pats atsigulęs. Paskui atsikelia šeiminkai — ir vanduo užkaistas, ir troba iššluota, ir suolai nuplauti. Ta šeiminkė taip džiaugiantis, kad gavo tokį klusnų eželį. Ana augi-nanti tą eželį, — o neturėjusi nė kokio vaiko: nė duktės, nė sūnaus, — kaip tikrą savo vaiką.

Tas eželis panoręs vesti. O šalia buvusi karalystė, ir ten buvusi karalaitė didžiai išvaizdi. Prašas, kad tėvas eitų pas karalių prašyti, kad leistų karalius už manęs savo dukterį. Tėvas, nuėjęs pas karalių, sakas:

— Šviesiausias karaliau, ar nebūtumei malonus leisti savo dukterį?

Karalius juokais pasakęs:

— Ai, parodyk.

Tas tėvas parėjęs namo ir pasakęs tam eželiui. Tas eželis paskui sakas:

— Nešk.

Tas tėvas surišęs į šilku skarą ir nešas. Nunešęs šviesiausiajam karaliui ir parodęs. Tas karalius nusijuokęs:

— Kas per tas tavo sūnus — ežys! — Karalius juokdamasis sako:— Na, aš leidžiu savo dukterį, jei ežys tą išpildys, ką aš pasakysiu.

Tėvas paskui atsakė eželiui:

— Sakė, jei iš mano arklidžių visus trejų metų mėšlus išvežęs vienoj naktį iškapsto ir suaria, ir suakėja, ir pasėja, ir paaria, ir paaugina, ir nupjauna, ir suveža, ir iškulia, ir sumala, ir iškepa tų pūrų, ir atneša man šilto pyrago, tada aš leisiu už ano savo dukterį.

Tas eželis sakas:

— Nunešk mane pas tas arklides: rasi kaip norint išvešiu.

Tas tėvas ir nunešęs pas arklides. Tas eželis paėmęs šakę, metęs pakabinęs — taip visi mėšlai išėję iš arklidės. Anas nuėjęs į dirvą, į kurią tie mėšlai išėję. Paėmęs kapstyklę, metęs vieną kapstyklę ir sakas:

— Kapstykitės, visi mėšlai! — Taip visi tie mėšlai išsikapstė. Anas sako:— Susiarkit, visos dirvos! — Ir susiarė.— Susiakėkit, visos dirvos! — Ir susiakėjo.— Pasisėkit, pūrai! — Ir pasisėjo pūrai.— Išaukit, pūrai! — Išaugo pūrai.— Nusipjaukit, pūrai! — Ir nusipjovė.— Sueikit į stoginę! — Ir suėjo.— Išsikulkit, pūrai! — Išsikulė pūrai.— Susimalkit, pūrai! — Ir susimalė pūrai.— Išsikepkit, pūrai! — Ir išsikepė. Vieną naktį ir mėšlus išvežė, ir suarė, ir pasėjo, ir paaugo, ir nupjovė, ir suvežė, ir iškulė, ir sumalė, ir iškepė, ir nunešė tėvas karaliui šilto pyrago. Karalius nenori laužyti savo žodį — paskui sako:

— Atnešk.

Tas tėvas ir atnešęs tą savo eželį. Karalius liepia eiti didžiąją dukterį. Ana bliana, nenori eiti: kad anas yra ežys. Karalius liepia būtinai eiti — ką darysi, reikia eiti. Nuvažiavo į bažnyčią, ir sutuokė.

Kai parvažiavo namo, ką ta karalaitė, nė prisiglausti negali — bliana:

— Ką bedarysiu, koks tatai mano vyras.

Kai nuėjo gulti, kai ta karalaitė užmigo, anas tą savo kailį numovęs ir padėjęs po lova. Toks puikus, vieno aukso, vieno sidabro — ir kambarys nušvitęs. Taip ir ta karalaitė atsibudo — tai prasidžiugo, kad anos vyras toks puikus! Kai tiktai aušta, anas vėl savo kailį užsideda. Antrą naktį vėl — kai sutemo, vėl nuvilko tą savo kailį. Trečią naktį anas smarkiai užmigo. Atėjo tarnas smilkyti, o anas nejuto. Taip ano kailį ėmęs ir sudeginęs.

Anas atsibunda — kad kailio nebėra. Sako:

— Ką padirbai, nenaudėli,— prapuldei mane! Aš už motinos nuodėmes buvau bebaigiąs atgailauti, paskutinę savaitę buvau beatgailaująs. Dabar man reikia išeiti į marias atgailos daryti septyneriems metams. Ką aš tau dovanosiu — dovanosiu geležis!

Kur tik ranką dėjęs, vien geležis paliko. Nudėjęs viena geležim ir pats išėjęs į marias atgailauti. Ta karalaitė negalinti nė pasijudinti: tos geležys ėda įsigraužę į mėsą. Bliaunanti:

— Ką bedarysiu?!

Ana nuėjo pas to eželio tėvą, prašo, kad nueitų prie tų marių. Tas tėvas paklausęs. Einąs einąs, pasenęs, apžėlęs. Taip ir nuėjęs prie tų marių, kur anas buvo. Vakare ir atėjęs prie tų marių pašalio. Klausias eželis:

— Ko atėjai?

— Atėjau — tamstos draugė nebeišturi didelių sunkybių.

Tad anas atsakė:

— Na, tegul ateina.

Vėl tas tėvas grįžtas namo. Kai pargrįžęs namo, pasakęs:

— Liepė ateiti ten, prie tų marių.

— Na, tegul ryžtas — eisiu.

Taip einanti ir nuėjusi prie tų marių. Vakare ir užėjo tas anos vyras, sakęs:

— Ar atėjai?

— Atėjau šitai, bet taip pasenau, apžėliau.

— Na, lauk antro vakaro. Kai ateis antras vakaras, išvysi viename marių pašaly viename daikte raudonas putas, antrame — baltas putas. Tas baltąsias putas semk ir surišk į raištelį.

Kai pasakęs, ir pats nuėjęs į marias.

Taip laukianti vakaro. Kad sulaukusi vakaro, ir išvydusi viename daikte raudonas putas, antras — baltas putas. Ėmusi tas baltąsias putas

susėmusi ir surišusi į raištelį, paskui pasinešusi ir paleidusi. Ir stojęsis anos vyras.

— Na,— sako,— dabar reikia plaukti per tas marias — tu ar plauksi?

Sakanti:

— Plauksiu.

— Na, įsikibk į mano juostą.

Taip ši ir įsikibusi. Plaukiančiu ir išplaukusi.

— Na, dabar,— sakąs,— reikia per tą ugnį eiti — ar eisi?

Sakanti:

— Eisiu.

— Na,— sakąs,— įsikibk į juostą.

Einančiu ir išėjusiu.

— Na,— sakąs,— dabar mes mane į gandrų. Tu veizėk, kurs bus sparnus nuleidęs, sakyk: „Mano vyras.“

Taip aną metė į gandrų ir klausia:

— Kurs tavo vyras?

Atsakė:

— Šis mano vyras.

— Na, dabar mes mane į arklius. Tu veizėk, kurs bus nususeš, tai sakyk: „Mano vyras.“

Taip metė aną į arklius.

— Kurs tavo vyras?

Atsakė:

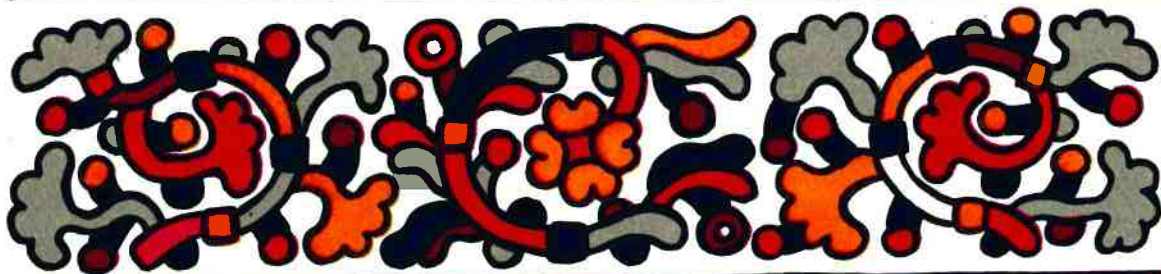
— Šis nususelis.

Tad atsakė:

— Tai jau atsiimk, kad tavo vyras.

Taip anuodu parėjusiu namo džiaugdamos. Kai parėjusiu namo, pakėlusiu banketą. Suvadinsiu visus kaimynus, visus gentis. Gėrę užė. Ir aš tose vestuvėse buvau tarnu. Turėjau stiklo kepurę, stiklo batus, popieriaus surdutą. Vakare nešiau valgius į stalą. Mane pastūmė, man iškrito dubenys ant batų ir juos sukūlė. Aš, netverdama gėda, kaip bėgsiu į svirną — mane ir apniko šunys, ir sudraskė kepurę ir surdutą. Aš, netverdama gėda, nuėjau į svirną ir atsiguliau į pakulas. Atbėgo į svirną tarnai, paėmė mane su pakulomis, suvyturiavo ir įkišo į patranką. Kaip šaus — ir atšovė mane į Vilniaus guberniją...

TRAKIMAS

Kitą kartą buvęs žmogus dideliai kietas. Paskui davė ponas dievas sūnų. Niekame negalįs gauti kūmų — kaimynai, tolimesni, — visi išjuokia, išsišaipo. Pargriždamas sutinka senelį. Senelis klausia:

— Dėl ko taip nusiminęs vaikščioji?

Sako:

— Niekame kūmų negaliu gauti.

— Eikiva, — sako, — aš eisiu, jei nori.

Tas žmogus su džiaugsmu parsivedė. Kaip prie lieso, nieko nėra. Tas kūmas siūncia aną veizėti grūdų bent sienotarpiuose. Atrado ansai truputėlį rugių, miežių. Paskui aną liepė sumalti. Kai sumalė, pasidarė daug miltų, iš kurių kepė duoną, pyragus ir kitas patiekmenes. O kai suvadino kaimynus, šie stebėjos, jog visko gausiai buvo.

Po banketo kūmas liepė paieškoti vaško. O kai tėvas parnešė vaško, kūmas padirbo savo podei Trakimui arklelį iš vaško ir liepė saugoti klėty, kol Trakimas paaugs. O aną liepė nuo šešerių metų leisti į mokslus.

Trakimui paaugus ir pabaigus mokslus, anas priminė tėvui apie arklelį, kurį kūmas buvo padirbęs iš vaško. Nuėjęs tėvas prie arklio:

— Eikiva, — sako, — Trakimas reikalauja.

Tuojau šis stojos gyvas. O Trakimas stojos aptaisytas visų brangiausių apdarų, su pištalietais... Savo tėvui padėkojęs už visas geradarystes, išjojo į pasaulį.

Bejojant arklis užmynė plunksną. Išvydęs Trakimas ima tą plunksną, bet arklis persergėjo aną:

— Trakimai, neimk tos plunksnos: dideliai didžią bėdą turėsi!

Tačiau paėmė. Nujojo pas karalių. Tuoju karalius aną priėmė ir paskyrė pirmuoju liokajum, o savo tarną išmetė.

Tada ansai neiškentęs vakarą savo menėj padėjo plunksną ant stalo, kuri švietė kaip žvakė. Tas išmestasis, įsiteikdamas karaliui, pasakė, kad — anas prižadėjo duoti tau tokią plunksną, taip puikią, kad puikėnės negali būti pasauly. Karalius tuoju aną pavadino:

— Dėl ko neatiduodi man prižadėtos plunksnos?

Trakimas, neapsakomai gailėdamas tos plunksnos, ginas, iš kailio eina. Tada karalius taip pasakė:

— Jei neatiduos, būsi mirtim nubaustas.

Neįmanydamas, ką daryti, nuėjęs pas arklelį, verkia apsikabinęs kaklą. Arklelis pasakė:

— Atiduok.

Trakimas nunešęs karaliui atidavė. Tas karalius, neapsakomai pradžiugintas anos plunksnos puikumu, tarną didesniu padėjo.

Čia didesnis pavydas tam pataikūnui. Neįmanydamas, ką daryti ir kaip aną suėsti, pasakė karaliui, kad — ir paukštį tau tokį prižadėjo duoti. Karalius tuoju aną pavadino:

— Dėl ko, — sako, — prižadėjęs man paukštį, kurio plunksną davei, neatiduodi?

Tas vargšelis jau įkrito į didelę bėdą, kurios niekad neturėjo. Sako karaliui, jog paukščio neturiu. Karalius niekaip netiki ir taip pasakė:

— Jei neatiduos, būsi mirtim nubaustas.

Nuėjęs pas arklelį, verkiąs apsikabinęs:

— Ką darysiu, ką darysiu, nes jau karalius pažadėjo mirtim nubausti!

— Ar aš, — sako, — tau nesakiau: neimk tos plunksnos, nes turėsi didžią bėdą. Dabar tau žiedai tebėra, bet kad tau bus obuoliai, tada pamatysi. Eik, — sako, — prižadėk karaliui, jog atiduos, bet pasiprašyk, kad tau leistų kelias valandas pajodyti.

Nuėjęs pas karalių, pasakęs visa tai, jog — atiduosiu, tiktai paleisk mane kelias valandas pajodyti. Karalius tuoju leido. Nuėjęs pas arklelį, išjojo su anuo. Tada jojant arklelis pradėjo anam sakyti:

— Kad nujosi į tą vietą, kur radai plunksną, stokis ir veizėk, o aš paukštį atvarysiu.

Taip ir padarė. Stovėdamas tame daikte, išvydo kaip žvaigždę atlekiant. O buvo arklys anam pasakęs:

— Grobk drąsiai, kai nutūps.

Taip anas be jokios baimės sugrobė, o parjojęs namo, atidavė karaliui, ir dėl to didesnę gavo malonę.

Pataikūnas, neįmanydamas, ką daryti, sako karaliui, jog anas tau prižadėjo nupiršti paną tokio puikumo kaip tas paukštis. Karalius tuojau pavadino Trakimą, kuris, kai išgirdo tą istoriją, persigando neapsakomai, nes negalimas daiktas, kad kame rastūsi tokio grakštumo žmogus. Ką darys vargšas? Nuėjęs pas arklelį, verkiąs apsikabinęs:

— Ką bedarysiu? Dabar prapuoliau...

Atsako anam arklelis:

— Ar aš tau nesakiau: neimk tos plunksnos — turėsi didžią bėdą. Dabar tau vis tebėra žiedai, bet kai tau bus obuoliai, kad pamatysi! Eik,— sako,— pas karalių, paprašyk trijų puikių laikrodėlių ir gerų smuikų.

Nuėjęs pas karalių, paprašė. Tuojau karalius anam tą malonę padarė. Išjojo ansai, o nujojęs į pajūrio kraštą, apsistojo. O anam arklelis taip pasakė — sako:

— Griežk, o kai išeis viena, duok vieną laikrodėlį ir vėl paleisk. Išeis ir antra — ir tai duok laikrodėlį. Kai išeis trečioji, duok laikrodėlį, bet kuo veikiausiai grobk į glėbį.

Taip anas ir padaręs. Griežias, griežias, ir išėjo panelė kaip spanguolėlė. Tada, tai davęs laikrodėlį, paleido aną. Paskui išėjo antra panelė kaip svogūnėlis. Ir tai davęs laikrodėlį, paleido. O kai išėjo trečioji, davė ir tai, bet kuo veikiausiai aną sugrobė. Ta sugrobta tyčia numetė karolius į vandenį. Tada atbėgo arklys, o priraišiojęs ant arklio, parvedė į karaliaus namus. Karalius nori ją vesti. Bet ana pasakė:

— Tol netekėsiu, kol Trakimas neparneš mano karolių.

Tuojau karalius liepia anam parnešti. Neapsakomas čia sunkumas — jūroj atrasti karolius! Nuėjęs vėl pas arklelį, verkia:

— Ką turiu daryti?

Tada anam arklelis pasakė:

— Eik paprašyk karalių geležies pirštinių.

Jas tuojau gavęs, išjojo. O kai nujojo prie marių, pasakė anam arklelis:

— Aš,— sako,— leisiuos į vandenį, o kai išvysi ateinančią išsižiojusią žuvį, grobk anai už pažiaunės — ir išleis karolius.

Taip ir padarė. Kai tiktai išvydo ateinančią tokią žuvį, tuojau už pažiaunės nutvėrė, ši ir išleido karolius.

O kai parnešė, dar to negana. Pana pasakė:

— Kol septynis mano žirgus parves Trakimas, tuo kartu tekėsiu. Karalius liepia anam tuojau parvesti. Šis, neįmanydamas, ką daryti, nuėjęs prie arklelio, verkiąs:

— Ką bedarysiu?

Jam arklys atsakė:

— Tau žiedai tebėra, bet kai bus obuoliai, tada tu paregėsi. Eik pas karalių, paprašyk dvylikos jaučių odų ir dvylikos pundų vaško.

Nuėjo pas karalių, tuojau visa tai gavo. O kai atgrįžo prie arklio, šis liepė, kad vieną jaučio odą ant ano klotų ir vaško pundu sustiprintų. Taip, kol visą dvylika odų sudės. O kai sudėjo, išjojo prie marių krašto, arklys pasakė anam:

— Kai aš atginsiu iš vandens, grobk tą, kuris bus su kamanomis pamautas. Užsėdęs jok namo, o kiti bėgs paskui.

Kai tiktai išvydo atgenant, tuojau kurį pamatė su kamanomis, sugrobes parjojo namo, o ano arklelis sukrimstas paliko ir paskui parbėgo. Tada pana pasakė karaliui:

— Kol mano septyni arkliai nesukapos Trakimo, tol netekėsiu.

Tuojau liepia Trakimui eiti myriop. Šis išgirdęs neapsakomai nusigando, o nuėjęs pas arklelį, verkiąs:

— Šitai,— sako,— jau esu pasmerktas mirti.

Jam anas atsakė:

— O tatai obuoliai.— Sako: — Leiskis sukapojamas, bet įprašyk, kad mane išleistų apžvengti tavo kaulus.

Tuojau anas taip padaręs — prašęs karaliaus:

— Tuojau, karaliau, einu einu. Bet,— sako,— mano arklelį po mano sukapojimo kad paleistumėt.

Kai aną pastatė mirti, tuojau paleido tuos septynis žirgus, kurie aną į skutus išvarė. O paskui paleido ano arklelį, kuris žvengdamas sunešiojo kaulus į kupetą. Po sunešimo į kupetą, tuojau Trakimas atgijo.

Regėdamas tai, karalius pradėjo sakyti:

— Išleiskit tuos pačius žirgus, tegul ir mane sukapoja, o paskui paleiskite mano paties septynis žirgus kaulams sunešioti.

Kai tiktai išleido tuos žirgus, tuojau į iženas išvarė, tiktai paliko pilvas kaip terba. O kai paleido paties žirgus, tie apspardė, apspardę pabėgo.

Paskui Trakimās su ta pana susivedė ir dabar tebegyvena. (...)

APIE EŽELĮ, KURS KIAULES GANĖS

Kitą kartą žmona, neturėdama vaikų, prašė dievo, kad anai duotų norint kaip eželį. Taip ana ir išprašė, ir davė anai eželį.

Tas eželis auga. Jau turįs dešimt metų, bet vis toks pat. Prašas tėvo, kad anam duotų kiaules ganyti. Tėvas:

— Ganyk, meldžiamasis, bet tik nori.

Šis išgines į girią ir ganas. Negenas nė namo. Per kiek metų priviso tų kiaulių — baisu, kaip daug. Tėvai nežino apie aną nė kiek, mano, kad jau prapuolė. O šis vėl — medės paukštis, medėj anam miela būti.

Taip vienu metu atvažiuoja ponai. Pamatę daugybės kiaulių, ėmę stebėtis, kad taip daug kiaulių, o be piemens. Šis tuoju iš po kadagio išbėgęs, sakas:

— Šitai piemuo.

Šie ano pradėjo klausti:

— Meldžiamasis, ar negali mums kelią parodyti ten ir ten?

Sako:

— Kodėl, bet ką jūs man duosit?

Tas ponas pasijuokęs:

— Aš tau šią savo dukterį atiduosiu.

— Na,— sakas šis,— gerai, parašyk man ant kortelės.

Ponas ėmęs parašęs ir anam įdavęs. Šis ėmęs parodęs kelią, pats pargrįžęs prie kiaulių.

Kitą dieną atvažiavo kiti, vėl pametę tikrąjį kelią — nebegalį nė koku būdu išvažiuoti laukan iš girios. Pradėjo anie stebėtis iš tų kiaulių, kad anos be piemens. Šis tuoju iš po kadagėlio išbėgęs, sakąs:

— Šitai ir piemenėlis!

Tie pradėjo ano klausti:

— Meldžiamasis, ar negalėtumei mums kelią parodyti ten ir ten?

— Aš,— sako,— galėčiau parodyti, jei tu savo dukterį leidi už manęs.

Tas ponas, bėdoj būdamas,— kuri diena, kai anie girioj klaidžioja negėrę nei valgę,— ėmęs ir prižadėjęs savo dukterį. Šis prašas:

— Parašyk man ant kortelės.

Ponas ėmęs ir parašęs, jog tokiu ir tokiu būdu prižadu anam savo dukterį. Šis ėmęs parodęs aniems kelią, ir išvažiavę dailiai, niekame nebeklaidžioję nei kitų nelaimių beturėję.

Taip šis ką darys — gins namo kiaules. Parginęs negalįs niekame savo kiaulių sutalpinti. Tėvas ir motina džiaugiančios, iš proto einančiu dėl tokio kiaulių daugumo. Tėvo prašas:

— Meldžiamas tėveli, man rytą pabalnok gaidį — aš turiu joti piršliuos.

Tas tėvas ištaisęs anam balną, pabalnojęs gaidį — joja anas piršliais pas tą pirmąjį poną. Nujojęs atradęs banketą pas tą poną. Ponai aną pradėjo spardyti:

— Iš kur tas ežys? Iš kur tas ežys?

Šis pradėjęs sakyti:

— Dėl ko jūs mane tuo kartu nespardėt, kai kelio klausėtės?

Paskui padėjęs tam ponui raštą, ką šis tuo metu anam prižadėjo. Tas ponas atidavęs anam savo dukterį, nelaužydamas savo žodžio. Davęs aniedviem arklių ketvertą, briką, pinigų ir išleidęs:

— Važiuokita sau nuo mano galvos.

Šiuodu važiuodamu šį tą šnekasi. Paskui ežys pradėjęs anos klausti:

— Ar tu mylėsi mane?

Ši nieko anam nesakanti.

— Pabučiuok mane.

Ši nebučiuojanti. Ėmęs ir išstūmęs iš karietėlės, pats pavažiavęs. Parvažiavęs namo — tuoju tėvui liepęs išvesti arklius ir pririšti savo rėžyje geroj žolėj,— lig vėl pargrįšias antrą kartą.

Ryto metą šis išjojęs pas antrąją. Nujojęs ten, pas antrąją paną, padėjęs ponui raštą. Ponas vėl, ką prižadėjęs, neatmaino nė kiek. Davęs

anam arklių, puskarietę, važiuojamą trimis arkliais, ir išleidęs anuodu. Šis važiuodamas pradėjęs klausti:

- Ar tu mane mylėsi?
- Mylėsiu,— sakanti.
- Na, pabučiuok mane.

Ėmusi pabučiuavusi. Parvažiavusiu namo, paskui po trumpo laiko susivedusiu.

Šis atguldamas vis numaunąs ežio kailį ir paliekąs dailus žmogus. Paskui ano motina klausianti marčios:

- Meldžiamoji, kaip tu gali su anuo pagulėti?

Sako:

- Anas vakarą padeda savo kailį ir palieka padorus žmogus.

Ši ims sergėti — kai anas padės, ši atims. Taip vienu metu, kai anas numovęs padėjo, ši ėmusi sudegino ugnyje.

Ryto metą ieškąs — niekame nebeatrandąs to kailio. Užpuolęs visų pirma pačią. Pati ginas, iš proto eina, sakydama:

- Aš nežinau, klausk motinos — nebent ana žinotų.

Motina užpulta prisipažino, kad sudegino ugnyje. Šis:

— Gerai, motušėle, kad tu nenorėjai, jog aš nešiočiau. Tad dabar tu turėsi tris mėnesius nešioti ožio kailį po kaklu, o jei nenešiosi, amžinai prapulsi.

Motina ką dirbs — reikia anai nešioti. Išnešiojusi per tris mėnesius, o paskui nė žinoti nežinojo, kai dienos pasibaigė, kur tas kailis paliko.

APIE VIENĄ ŽVEJĮ

Kitą kartą žmogelis gaišinosi žuvų gaudymu. Bet kai tiktai sugaudo savo dalį, nieko daugiau nebegali begauti. Ir visada patenkintas tuo, ką jam dievas duoda.

Vienu metu, sugrįždamas į namus, patiko ansai vieną žmogų, kuris tarė:

- Kur tu buvai, bičiuli?

Ansai sako:

- Buvau gaudyti žuvų.

Tarė anas:

- Grįžk, bičiuli, dar ir aš tau padėsiu.

Atsakė:

— Ką man gelbės: aš niekuomet negaunu nei daugesniai, nei mažesniai, tik vien tiek.

Ansai tarė:

— Bent pamėginti eikiva.

Paskui ir nuėjo, pradėjo gaudyti. Ir ištraukė žuvį neapsakomos puikybės — kaip būtų vieno aukso. Tarė žvejys:

— Bičiuli, atimk tą žuvį, nes tu mane gundei nenorintį — tau priklauso ta žuvis.

Bet anas tarė:

— Ne, bičiuli, tu aną atimk. Ir kad parneši, išvirk ir padalink į keturis gabalus: vieną — sau, antrą — savo pačiai, trečią — kumelei, o ketvirtą — kalelei.

Ansai taipo ir padarė. Paskui anam davė dievas du sūnus stebuklingos puikybės, — aukso plaukais ir neapsakomai puikiais. O kumelė atvedė du kumeliuku neapsakomos puikybės, paskui kalelė du šuneliu taipo puikius. Tada augino anuos lig dvylikos metų. Kad paugo sūnaičiai, buvo neapsakomai stiprūs ir drąsūs. Paskui, ėmusiu katras po arklį ir po šnelį, išjojo pasižmonėti. Tada, prijoję kryžkelę, pradėjo tarp savęs kalbėti:

— Reikia, idant čionai mudu persiskirtuva, o toje vietoje tokį ženklą padarykiva: įkaskiva į žemę katras po butelį vyno, o kad mudu sugrišiva, atrasiva: jei katras būsiva numirusiu, tada tame butely bus kraujas.

Taip padarę, persiskyrę anuodu broliu: vienas vienu, antras antru pajojo keliu.

Nujojo tada vienas į vieną miestą ir gavo sau kambarį smuklėje. O tenai, savo arklį ir šnelį paslėpęs, nuėjo ansai į karaliaus dvarą, prašydamas, ar negalėtų kokią tarnystę gauti. Ir tuoju, pristojęs prie virėjo puodų mazgoti, ištikimai tarnavo.

Paskui karalius užtrėmė aną į karą. Anas virėjo padėjėjas ėmė virėjo prašytis, idant ir jam leistų. Tačiau šis nenorėjo jo leisti. Bet ansai, gavęs progą, išbėgo. Paskui nuėjęs į savo kambarį viešbuty, paėmęs savo arklį, nujojęs į karą padėti savo ponui, prie kurio buvo pristojęs. Kai tiktai atjojo į karą, puolęs kariuomenę su kardu. Netruko pusė valandos, kai visi ant šonų gulėjo, nes ne tiek iškirto pats, kiek arklys ištrypė įpuolęs, kiek šnelis sudraskė. Paskui, pabaigęs karą, grįžo į namus. Jenerolai ir kiti norėjo žinoti, kas tai būtų per riteris,

prašė, idant apsisotų, bet jis bėgo taip didžiai, jogei ano negalėjo regėti. Tuoju parjojęs savo arklį atidavė šeimininkui, prašydamas, idant niekam nepasakotų, o pats kitoniškais drabužiais persidarė, jog negalėjo jo pažinti, o ant galvos turėjo peruką, kurio niekadoms nemovė nuo savo galvos. Parėjęs į virtuvę prie savo darbo. Bet virėjas jį apšvietė, kalbėdamas:

— Tu savo darbo nežinai — visur landžioji!

Paskui karalius, negalėdamas žinoti, kas galėjo tokiu geradariu būti, padarė didį banketą, linksmindamiesi pergalėje priešą. Ir kad karalius vaišino, visus po vieną klausia:

— Ar nežinot, kas būtų tas, kurs mums padėjo kare?

Paskui virėjas, matydamas, jog ansai buvo išėjęs, pranešė karaliui, jog ir mano padėjėjas buvo prapuolęs karo metu. Karalius pavadinęs ir klausia:

— Ar nežinai, kame yra mūsų riteris?

Sako:

— Nežinau.

Paskui, kai jį vaišindamas norėjo jam plaukus nurauti ir kai tik nutvėrė už peruko — ir nutraukė jam nuo galvos. Tuoju visas menes nušvietė jo plaukai. Karalius iš didžio džiaugsmo pradėjo verksti, išvydęs tą, kursai buvo jo riteris, ir tuoju jam atidavė skirtis iš dviejų dukterų ir užrašė jam pusę karalystės. O anas parsivedė savo arklį ir šunelį ir tuoju susivedė su didesniąja dukteria.

Paskui atsitiko aniems važiuoti pasivaikščioti. Karalienė važiuoja karietoj, o ansai joja raitas ant savo arklio ir šunelis jo lygiai bėga. Tada ansai pamatė didžiai puikų paukštį ir pradėjo artintis, norėdamas jį nušauti. O ansai toliau lėkė. Ir nusivarė aną į tokią daubą. Ir pamatė ugnį kūrenantis. Priėjęs prie tos ugnies ir atradęs tenai — ugnele boba bekūrenanti. Ir pradėjo anam kalbėti:

— Mielas ponaiti, užkirsk su šia rykšte sau ir savo gyvulėliams, ir šimtą kartų būsi puikesnis.

Ansai, paėmęs tą rykštę, užkirto sau ir savo gyvulėliams — tuoju stojo uola, arba akmeniui.

Paskui antrasis brolis atėjęs į tą vietą, kur buvo anuodviejų buteliai įkasti į žemę. Atėjęs veizis — per pusę vyno, o per pusę kraujo. Numanydamas, ką daryti, toje valandoj jojo tuo pačiu keliu veizėdamas, ar nėra kame ano brolis sergąs, jogei pusė butelio kraujo buvo. Teiraujasi visur:

— Be nematėt tokį ir tokį?

Visi sako:

— Ko tu teiraujies — tu pats esi,— nes vienokie abudu buvo.

Nujojęs į tą miestą, sako:

— Ar neregėjot tokį žmogų?

Miesto gyventojai išvydę pradėjo sakyti:

— Tu pats esi karaliaus žentas.

Ansai, gerbdamas,— turbūt turėjo būti,— taip įėjo pas karalių. Tuo-
jau išvydę ir tarė:

— Kame buvai, šviesiausias karaliau, prapuolęs?

Paskui, kad išvydo karalaitę, sušukusi didžiu balsu:

— Mieliausias bičiuli, kame buvai lig šio laiko?

Sako:

— Paklydęs buvau.

Paskui jis, norėdamas brolių suvokti, pradėjo jai sakyti:

— Eikim dabar į tą vietą.

Ana sako:

— Eikim, bet vėl neprapulk.

Paskui jodamas ant arklio vėl pamatė tą paukštį. Pradėjo varytis kas
kartą tolesniai ir nusivarė į tą vietą. Mato tokius griuvėsius, kūlius —
kiti į žmogų panašūs, kiti į gyvulį. Paskui priėjęs prie tos ugnelės,
radęs — boba besišildanti. Ta boba sako:

— Ponaiti, esi puikus ir gyvulėliai tavo puikūs — ar negali tu su
šia rykšte užkirsti sau ir gyvulėliams — šimtą kartų rasies puikesnis.

Tada ansai sako:

— Palauk, parodysiu aš tau, bjaurybe, dėl ko čionai tie akmenimis
guli! Atgydyk veikia, jei nenori, kad aš tave nušaučiau!

Tuoju ana, ėmusi kitą rykštę, užrėžė — bematant atgijo brolis,
taipogi ir jo gyvulėliai. Anuodu ėmusiu tą bobą kankinti:

— Tuoju tu, bjaurybe, mums atgydyk visus žmones, kuriuos
sužavėjai!

Ana, matydama, jog žada mirčiai atiduoti, ėmusi rykštę, visiems po
kartą užrėžė — ir bematant visi gyvi buvo. Nesuskaityta daugybė buvo
jau prapuolusios kariuomenės, tačiau visus gyvus į namus parvedė.

Išvydęs karalius ir dukterys pažinti negalėjo, katras jos buvo. Bet kai
išpasakojo savo bėdas, anuos didžiai nustebino — tokia daugybė
žmonių numirusių jau atgiję. Tuoju antras brolis su mažesne dukteria
susivedė ir gyveno savo amžių didžioj meilėj ir santarvėj.

LAIMINGAS IŠ NELAIMĖS

Kitą kartą buvę trys broliai. Tėvas numirdamas taip aniems dalį paliko:

— Atidarykite,— sako,— tris tvartus ir varykite visus gyvulius vienkart! Į kurio tvartą kiek gyvulių įeis, tie visi tam.

O tvartus aniems paskyrė. Taip anie ir padarys. O po savo mirties kiekvienam liepė ateiti ant kapo po vieną naktį.

Taip po laidotuvių anie dalysis gyvuliais. Kiekvienas savo tvartą atidarė, varo visus gyvulius. Į šiųdviejų išmintingųjų vis eina, o į šio trečiojo mažai kas. Na, kad tėvas taip pasakė, reikia būti patenkintam.

Vakare pradėjo anuodu protinguoju kalbėti:

— Kas bus — reikia šį vakarą eiti ant kapo.

Sakąs anam vienas iš anųdviejų:

— Siųskiva beprotį, rasi be neis.

Siunčiančiu aną beprotį. Anas tuojau, nė žodžio nesakęs:

— Eisiu,— sako,— kodėl.

Nuėjęs ant kapo ir meldžias. Naktį tėvas pradėjęs šaukti:

— Sūnau, gerai, kad atėjai, o atėjęs pataikei, ką padaryti. Atrasi žmogaus kaukolę kapuose — ėmęs veizėk, ką tu pamatysi.

Anas ėmęs veizi — pamatęs gyvulių pulkus. Sakąs tėvas:

— Ar matai ką?

— Matau,— sako,— gyvulių pulkus.

— Na,— sako,— kad tau kuomet reiks, atėjęs paveizėk — tau tuojau bus visi tie. O dabar iš antros pusės atveizėk — kitaip anie neišnyks.

Atveizėjęs — ir išnykė. Paskui, kai išaušo, einas namo. Išrėžęs iš eglės žievę, mušas sau į kailinius ir šaukiąs:

— Gelbėkit, gelbėkit!

Šiuodu girdinčiu, kas su anuo dedas. Parėjęs namo, sakas:

— Na, aš savo atbuvau — judviem reiks eiti, tėvas liepė ateiti.

Pats gulįs visą dieną, apsimesdamas primuštas esąs.

Atėjo vakaras — reikia šiemsdvim eiti. Niekaip nenori nė katras eiti. Prašančiu:

— Eik, broli, už mudu.

Šis ėmęs ir nuėjęs. Ten toje pačioje vietoje meldžiasi. Tėvas naktį šaukiąs:

— Sūnau, ar esi?

— Esu,— atsakęs.

— Na, veizėk čionai, atrasi žmogaus kaukolę, o per tą veizėk — pamatysi ką nors.

Anas ėmęs veizėti.

— Na,— klausiąs tėvas,— ar matai ką?

— Matau daug gyvulių.

— Na,— sakas,— kad tau reiks, atėjęs paveizėk pro tą kaukolę.

O kad jau nereiks, iš antros pusės atveizėk — tie gyvuliai prapuls. Trečią tegul trečiasis sūnus ateina.— Anas nežino, manas, kad anie kiekvienas po naktį eina, kaip aniems buvo įsakyta.

Taip auštant einas namo, mušdamas į kailinius su žieve, pats „gelbėkit!“ šaukiąs. Šiuodu klausančiuosiu:

— Ar girdi, kas anam dedas?!

— Kur negirdėsi,— sakas.

Parėjęs namo, trečiasis sūnus sakas:

— Ryžkitės — daugiau nebeisiu!

O anas tyčiomis, kad anuodu bijotųsi. Gulįs per visą dieną kaip vilkas. Vakaras atėjo — reikia šiam paskutiniajam eiti naktį. Šis nė koku būdu neina. Trečiasis brolis vėl branginas — žino, kad anuodu neis nė katras. Paskui išėjęs per didį prašymą. Nuėjęs atbuves — ką gavo kitas naktis, tą gavo ir paskutinę naktį. Pareidamas mušas pats į savo kailinius ir šaukiąs kiek vien kaklo turėdamas. O kad parėjęs, skundėsis anuodviem, kad dėl kitų sveikatos nustojęs.

Paskui po kelių dienų taisančiuos važiuoti anuodu į piršlius. Šis sergas. O buvęs ten netoli stiklo kalnas. Išjojus anuodu į tą stiklo kalną. O buvęs ant stiklo kalno dvaras, ir tame dvare buvusi didžiai puiki pana. Anuodu norėjusiu įjoti į tą stiklo kalną prie tos panos. Žudžiusios žudžiusios — nieko nepadariusiu. Grįžusiu namo, kalbančiuosiu parjojusiu, kad vienas į pusę buvęs įjojęs, antras toliau — kad brolis girdėtų. Paskui, tyčiodamiesi iš ano, sakančiu:

— Ar nejosim, brolau, rytą visi?

— Tai,— sakąs,— reiks joti, bet aš pats nežinau, kur josiu.

Ryto metą šiuodu taisančiuos joti — ir šis taisąsis. Šiuodu arklius su balnais pabalnojusiu, o šis kailinius uždėjęs ant arklio, su virve pririšęs, apžargu apžergęs ir išjojęs. Šiuodu žvengiančiu juokiančiuos, kad jaunikis tai jaunikis. Paskui ir šiuodu išjojusiu. Nujojusiu prie to kalno — vargusiu vargusiu, paskui davusiu ramybę, atsisėdusiu, ilsinčiu. O šis nujojęs prie kapų, paleidęs savo kumelę į lankas, paveizėjęs į kaukolę — tuojau arklys su visu apdaru stojos ir pačiam drabužiai kuo puikiausi. Apsitaisęs ir jojęs ant to kalno. Prieš atjodamas ant stiklo kalno, matąs, kad ir anuodu jos. Jojusiu į kalną — ir nuvažiavusiu sėdyne. O šis suspaudęs savo arklių į stiklo kalną — tas arklys aną kaip meste įmetė į kalną. Šiuodu, nuo kalno sėdyne nuvažiavusiu, veizinčiu, kas tas toks gali būti, kad anas taip spėriai įšovė į kalną.

— Laukiva ano parjojant — bene pažinsiva, kas tas būtų per toks apicierius.

O šis kai tiktai nujojęs į tą dvarą — tuojau anuodu suderėjusiu su ta jaunąja, kuri dabar išleisdama parišusi šilkų skarelę. Paskui tas jaunasis išjojęs po sutartuvių, kuomet anas turi atjoti, kuomet turi būti vestuvės. Atjojęs prie to kalno, matąs, kad ano broliai tebeveizį į kalną. Šis, nieko nežiūrėdamas, nušovęs. Parjojęs anas į aną vietą, iš kur arklių paėmė, paleido, ėmęs kaukuolę, paveizėjo — ir išnyko arklys. Paėmęs savo kumelę, joja namo. Parjojęs namo, sutikęs ir savo brolius parjojant. Šiuodu tyčiojančiuosiu, sakančiuosiu:

— Be laimės tau šiandieną...

Šis sakąs:

— Gerai man visa. O juodviem,— sakąs,— kaip rodo, ar padarysim visi vienąkart tvarką?

Ir šiuodu kartu iš proto einančiu, giriančiuos, kaip gavusiu turtingas, gražias ir geras. Šis vėl giriąs savąją.

— Kas tas,— sako,— turtingumas: gaunu dvi ožkas melžiamas

ir jojamą ožį. Kelnes parsinešiau truputį kiaurais keliais. O vėl gerumo to anos — tris kartus,— sako,— tiktai su šakaliu mušė. (...) O judu ką gera padarėte?

Šiuodu sakančiu:

— Mudviem nei gera, nei pikta: paėdėva, pagėrėva ir išjojova.

Šiuodu ryto metą josiančiu vėl paveizėti prie to kalno — bene įsiropš į tą kalną kokiū būdu. Nujojusiu, paveizėjusiu ir pargrižusiu — vėl nieko negali padaryti: nei jote įjoti, nei eite įeiti. Parjojančiu namo — šį atrandančiu ant pečiaus bemiegantį. Šis tyčiojasis iš anuodviejų:

— Kodėl kitą dieną negalite pasilsėti, kad vakar pabaigėt sutartuves?

Šiuodu skiria — bene atras kame turtingesnę, gražesnę.

— Ai, bet kokią, vienakę imkita. Dėl ko man — iš karto krito, kad aš nebroduoju,— sako.— Pamatysita tą ir tą dieną mane vedusį.

Laukiančiu tos dienos. Davusiu kambarį — manančiu: „Kokią tu parvesi — ben dėl juoko.“

Kai ta diena atėjusi, šis pradėjęs sakyti:

— Jokita dabar prie stiklo kalno, ir aš atjosiu.

Šiuodu ėmusiuos arklius, nujojusiu ir laukiančiu. Šis vėl nuėjęs paveizėjęs pro kaukolę, norėdamas, kad anam visi gyvuliai stotųsi, kuriuos tėvas kapuose už meldimąsi davė. Stojos baisybė gyvulių — tai už vieną naktį. Paskui vėl paveizėjo — vėl stojos už antrą naktį. Paskui — už trečią naktį. Gaujos nesuskaitytos. Užsėdęs ant vieno arklio, kuris stojos su visu apdaru, kaip tiktai gali joti, leidos birbiančia žeme. O tie visi gyvuliai paskui aną į kalną. Kad šovė anas su visais gyvuliais — išmušė duobes. Tad ir šiuodu pėsčiu įslinko į kalną. Sakančiu:

— Bent paveizėsiva, kas ten dedas.

Šis sau sukas su poneliais, šoka, iš proto eina, o šiuodu veizinčiu, kame ten užlindusiu. Taip anuodviem beveizint, šis sau vedęs, paliko begyvenąs. (...)

ASPIŠ

Kitą kartą tarnavęs pas karalių kareivis. Kai atitarnavo savo metus, buvo paleistas. Parėjo sau namo, vedė. Ir turėjo tris sūnus: du išmintingus, o trečiasis pusbeprotis. Auga tie sūnūs. Tuodu išmintinguoju važiuoja į turgus, o tas beprotis vis, už pečiaus užlindęs, miega. Paskui susimanęs — eisias ir anas į miestą. Prašo tėvo pinigų:

— Tėvai, duok ir man pinigų: juk ir aš tavo sūnus!

Tas tėvas, nenorėdamas užrūstinti sūnaus,— o turtingas buvęs,— paėmęs ir davęs šimtą dolerių.

Tas nuėjęs į miestą, vaikščiojās. Pamatę broliai pradėję sakyti:

— Ve, ir mūsų beprotis atėjęs į miestą!

Tas beprotis bevaikščiodamas sutinka — kareivis benešās šunelį. Klausia:

— Ar parduodi tą šunelį?

— Parduodu.

— Na, o kiek nori? Duosiu šimtą dolerių — ar atidوسي?

— Atidوسي, at...

Tas beprotis, atėmęs tą šunelį, einās sau namo. Parėjęs užlindęs į užpečkį ir miegās. Parvažiuoja tie broliai — sako tėvui:

— Ir beprotį matēm mieste.

Paskui broliai išvažiavo į kitą turgų. Ir šis išlindęs, sakās:

— Tėvai, duok ir man bent šimtą dolerių — juk ir aš tavo sūnus.

Tas tėvas paėmęs ir davęs. Tas vėl išėjęs į miestą. Vaikščiojēs vaikščiojēs, sutinka — kareivis besinešās katele skandinti. Tas klausia:

— Kur neši?

— Skandinti.

— Parduok man.

— O kiek duosi?

— Turiu šimtą dolerių — ir atiduosiu. Ar atiduosiu man katele?

— Atimkis, juk jau ką bepadarysi, kad ir pigiai.

Tas ta katele nešinas einąs sau namo. Parėjęs užlindo į užpečkį ir miegąs. Anas jau turįs sau šunelį, katele.

Trečią kartą išvažiavo broliai ten su geležimis, nes tėvas buvo kalvis. Taip ir tas beprotis išlindo iš užpečkio, prašo:

— Tėvai, duok ir man pinigų bent šimtą raudonųjų — juk ir aš tavo sūnus!

Tas tėvas paėmęs šimtą raudonųjų ir davęs. Tas nuėjęs į miestą, vaikščiojās. Pamato ir broliai:

— Ve, ir mūsų beprotis!

Tas sau vaikščioja, sutinka — kareivis besinešąs kirminą didelį didelį. Klausia:

— Kur neši tą kirminą?

— Parduoti.

— Parduok man.

— Kiek duosi?

— Turiu šimtą dolerių, duosiu — ar atiduosiu?

— Tai atiduosiu.

Tas paėmęs kirminą, einąs namo. O reikėję eiti pro upę. Tas kirminas pradėjęs trauktis.

— Ne,— šis sakās,— aš nepaleisiu tavęs! Už tave daviau šimtą dolerių, o aš tave veltui paleisiu!

Tas kirminas sakās:

— Paleisk — aš tau duosiu tokį kūlelį, kad ano ko paprašysi, to anas tau duos.

— Ne,— šis sakās,— tu mane apgausi!

— Na, kad netiki, pats, įbridęs į upę, paimk vieną kūlelį, sakyk: „Aspiš?“ Jei atsakys: „A!“ — tad imk.

Tas įbridęs paima vieną kūlelį, klausia:

— Aspiš?

Nieko nesakās. Paima antrą — nieko nesako. Paima trečią:

— Aspiš?

— A!

Na, išbridęs dabar nepaleidžiaš to kirmino. Pradėjęs sakyti:

— Aspiš, kad čia man būtų karališkas stalas!

Tuojau ir atsirado. Pasivalgęs paleidęs tą kirminą.

Einaš namo. Atranda — lydeka didelė besivoliojanti. Prašanti:

— Įmesk mane į vandenį.

Tas sakąs:

— Et, aš čia su tavim terliosiuos...

Prašanti:

— Bent su koja įspirk — ir aš tau rasi kokį gerą kuomet padarysiu.

Tas ėmęs ir įspyręs su koja. Parėjęs namo, užlindęs į užpečkį ir gulįs.

Taip paskui vieną rytą sakąs:

— Tėvai, ar žinai ką: jok tu pas karalių — ar neleistų karalius savo dukterį už manęs?

Tas tėvas prasijuokęs, sau vienas manąs: „Turi jau tris šimtus dolerių ir mano, kad gaus karalaitę.“ Pradeda sūnus vėl sakyti:

— Tėvai, jok — bene leis.

Tas tėvas pradėjęs sakyti:

— Tai, sūnau, kame gausiu ir arklį tokį, su kuriuo galėčiau joti, ir vėl drabužius — prasti mano drabužiai.

— Na, tėvai, ar josi, visa bus?

Atsako:

— Tai josiu.

Tas, išėjęs laukan:

— Aspiš, kad mano tėvui būtų arklys visų gražiausias, drabužiai vėl gražūs!

Tuojau ir yra arklys, kad ten žvengiąs, nenustovįs. Drabužiai vėl gražūs, tiktai kareiviški. Įėjo į vidų, įnešė drabužius.

— Tėvai, kelk, apsidaryk, — yra šitai ir drabužiai, ir yra arklys.

Tas tėvas atsikėlęs, apsidaręs, išeina laukan, veizi — arklys toks gražus, kad dar nebuvo matęs tokio gražaus. Užsėdęs ir jojąs. Kai nujojęs, įeina pas karalių. Kaip pažįstamam — senas kareivis — atneša vyno butelį. Išgeria vieną stiklelį, išgeria antrą ir trečią — jau linksmesnis rados, drąsus. Pradeda sakyti karaliui:

— Šviesiausias karaliau, prašom nepykti, sakysiu vieną žodį: ar negalėtumei savo dukterį už mano sūnaus leisti?

Tas karalius galvojęs, paskui pradėjęs sakyti:

— Tegul tavo sūnus rytoj pas mane bus pietums su visa savo kariuomene. — Karalius juokais sako — mano, kad neturi.

Taip tas tėvas parjojęs sako sūnui:

— Sūnau, tave prašo karalius rytoj pietums su visa kariuomene.

Tas sūnus sako:

— Gerai, tėvai, eik dabar gulti, o rytoj josim pietų.

Rytojaus dieną išeina laukan:

— Aspiš, kad man būtų kiek milijonų kariuomenės ir man arklys, ir drabužiai kad būtų ir už karaliaus gražesni, tėvui — arklys, drabužiai kad būtų gražūs!

Tuojau atsirado kariuomenės, kad saulė neapšviečia. Arklys, drabužiai po tais kad spindi, šviečia. Tėvui — taip pat.

— Na, tėvai, jokiva.

Taip nujojo pas karalių. Tas karalius pečius trauko — mano: „Kas tas gali būti, kad kalvio sūnus gali tą padaryti?“ Tas karalius išpylė iš savo kamarų visas avižas, degtines, vynus — ir tad nė po stiklelį neaptekęs kiekvienam. Paskui išjodamas tas sūnus prašo karalių pietums. Karalius sako:

— Aš to negaliu padaryti taip greitai, kariuomenę sutraukti, bent po poros savaičių.

Na, tas leido. Ir taip pargrįžo namo.

— Aspiš, kad man nebūtų kariuomenės, o kad būtų rūmai, už karaliaus daug gražesni!

Tuojau ir yra.

Tas karalius kai sutraukė visą savo kariuomenę, atjojo pas šį — šis išėjo laukan, pasakė:

— Aspiš, kad man būtų visa ko, ko tik reiks!

Tuojau yra. Tie kareiviai geria, ūžia. Tas karalius, langą atsidaręs, klausas, kad tie kareiviai šnekas. Vienas sako:

— Jau trisdešimtus metus baigiu tarnauti, bet tokio banketo nebuvau matęs.

Kitas sako:

— Dvidešimtus baigiu — nė aš nebuvau matęs.

Tas karalius stebisi: kas tas gali būti?

Paskui, kai karalius išvažiavo, tas sūnus kitą rytą vėl siunčia tėvą.

— Jok vėl — ar leis, ar ne?

Tas jau drąsiau nujoja pas karalių. Pradedą šnekėti apie tą. Karalius nenorėtų leisti — mano sau: „Aš užduosiu tokį daiktą, kad anas negalės to padaryti.“ Sako:

— Jei tavo sūnus atsiųs šimtą porų arklių kaip balandžio gurklys, tad rasi leisiu.

Tas tėvas parjojo, pasakė sūnui. O sūnus:

— Gerai.

Išėjęs laukan:

— Aspiš, kad man būtų šimtas porų arklių, tokių kaip balandžio gurklių.

Tuojau ir yra.

— Na, tėvai, nuvesk dabar ir atsiklausk, ar leis, ar ne.

Tas nuveda tuos arklius. Karalius stebisi neatsistebi — iš kur anas gali gauti. Paskui tėvas sako karaliui:

— Na kaip, šviesiausias karaliau, ar leisi?

Tas ir nenorėtų leisti, bet kad nebegali atmainyti savo žodžio. Tačiau sako:

— Jei padirbs sidabro tiltą nuo savo dvaro lig mano dvaro...

Tėvas parėjęs pasakė, kad taip ir taip. Tas ankstų ryto metą išėjęs laukan:

— Aspiš, kad man būtų sidabro tiltas nuo mano dvaro lig karaliaus dvaro!

Tuojau ir yra. Karalius ryto metą išeina, veizi — yra. Na, jau reikia leisti. Taip atvažiavo pats karalius pas tą žentą ir tą karalaitę tuo sidabro tiltu. Suderėjo, paskui susivedė. Gyveno labai turtingai, kaip pats karalius.

O tas žentas kiekvieną rytą eidavęs medžioti. Vieną rytą išeidamas pamiršo savo Aspišą. Ta ponė atsibudusi norinti jau kelti, o turėjusi savo liokajų, vardu Aspiš. Šaukianti:

— Aspiš, paduok sijoną!

Tas po pagalve atsiliepia:

— A!

Ana vėl šaukia:

— Aspiš!

— A!

Neišmano, kas čia yra.

— Aspiš!

— A!

Veizi po pagalve — atranda kūlelį. Klausia:

— Aspiš?!

— A!

— Ar tu mano vyrą ponu padarei?

— Taip.

— Na, tuojau kad man nebūtų to dvaro!
Nebėra.

— Tuojau kad man būtų laivas!

Ir yra. Ana įsėdo į laivą ir išvažiavo į svečią šalį.

Tas pareina — neberanda savo rūmų. Pradėjo verkti. Verkia visi: ir šunelis, ir katelė,— bliunantys visi. Šunelis su katele pradėjusiu sakyti:

— Mudu plauksiva, rasi aptiksma kame norint.

Plaukiančiu plaukiančiu, taip ir nuplaukysiu į tą patį dvarą, kur ta ponia buvo. O jau besiruošianti vestuves. Taip anuodu susitarė: šunelis ten po virtuvę sukas, o katelė užbėgo ant aukšto pelioti. Taip bepeliodama sugavo žiurkių karalių. Pradėjusi cypinti tą karalių. Subėgusios žiurkės, prašančios:

— Susimildama, paleisk mūsų karalių, nepjauk — ko norėsi, to mes tau duosim.

Taip ta katelė sakanti:

— Jei suvoksite man tokį kūlelį Aspišą, tad aš paleisiu, o jei ne, aš papjausiu.

Tas karalius tuojau pasiuntęs visas žiurkes per visas skrynias, kad atrastų tą kūlelį. Tos žiurkės pabėgo per skrynias ir atnešė tą kūlelį. Kai atnešė, katelė ir paleido karalių, o kūlelį atėmė. Nubėgo žemyn, pakumščiojo tam šuneliui, kad „turiu tą kūlelį“, ir išbėgusiu.

Plaukiančiu plaukiančiu, jau į pusę jūros įplaukysiu — pradėjo šunelis sakyti:

— Katele, duok man: tu būsi gera, o aš ne...

Katelė neduodanti. Šunelis pradėjo veržti. Beveržiant tas kūlelis plump į vandenį ir įkrito.

Pareina — katelė pradėjo sakyti:

— Buvom atradusiu — šunelis pradėjo veržti, ir iškrito į vandenį. Rėkiantys, bliunantys. Paskui ta lydeka, kurią buvo įspyręs su koja, kad ant krašto voliojos, atnešanti tą kūlelį. Iškišo ir pradėjo sakyti:

— Še, atsiimk savo kūlelį. Ar beatmeni, kad mane įstūmei į jūrą? Tad aš tau už tą gerą darbą atlyginu.

Tas atsiradęs baisiai linksmas, visi linksmi: šunelis, katelė. Tuoju:

— Aspiš, kad čia būtų karališkas stalas!

Tuoju ir yra. Pavalgę, pasigėrę.

— Aspiš, kad stalo nebebūtų, o kad tuoju būtų laivas!

Taip anie susėdo į laivą ir važiuoja. Nuvažiavo ten, prašos virėjo į nakvynę. Tas sako:

— Et, nėra čia jums vietos, nėra nė laiko.

— Tai ką dirbat? — pradėjo sakyti tas keleivis.

Virėjas sako:

— Turim didžius svečius.

— O kas tie svečiai?

— Nežinau, iš kur atėjo kokia karalaitė, tuokiasi su mano karalaičiu.

Tas sako:

— Kaip anas gali su mano pačia tuoktis?

Tas virėjas tuoju nubėga ir pasako karalaičiui, kad toks prastas žmogus atėjo ir sako: „Kaip karalaitis gali su mano pačia tuoktis?“ Tas karalaitis tuoju sušaukė savo kariuomenę ir paėmė ją nelaisvėn. Nuteisė aną mirti.

Taip kai veda į kartuves, tas sako:

— Aspiš, kad man būtų kiek milijonų kariuomenės, kad man būtų suimtas pats karalius!

Tuoju kariuomenės yra — ir suėmė karalių. Norėjo ten pat ant tų pačių kartuvių pakarti, tačiau dovanojo. Paėmęs savo pačią, parvažiavo namo. Kėlusys vestuves iš naujo. Kas ten buvo per banketas, — bugštu bugštu!

PONAS IR SEPTYNI SŪNŪS

Kitą kartą ponas turėjęs septynis sūnus. Taip anas susirgo sunkiai, bet dvaro nenori niekam pripažinti, manęs: „Galiu išgyti — kiti bus ant manęs drūktos širdies arba iš kitų gėrybių turėsiu prašyti.“ Žinoma, kas yra su tėvais, motinomis: ant katro geresnę gyvendami širdį turėjo, tam daugiau numirdami užrašo. Bet aną viltis apgavo: menkoj valandoj suspaudė jį liga — numirė nesitikėdamas. Šie po tėvo laidotuvių niekaip neišmano, kur tą dvarą padėti, nė kaip pasidalyti: ir tas nori, ir tas nori. Ėmę anie ir pragėrę tą dvarą — tad jau visiems po lygiai. Patys sutarę eiti tarnauti. Ir išėjo anie tokio šeimnininko ieškoti, kad anuos visus samdytų. Taip ir užėjo tokį šeimnininką. Sulygę algas metams kaip pridera ir būną.

Atėjo šienapjūtė — eis anie pjauti šieno. Viena dieną pjovę, nuvarę gerą galą. Ryto metą ateina — visos dienos pjovimą kažki kas atėmęs. Viena dieną taip padarę, antrą ir trečią. Susitarę anie sergėti, kas ateis prie to šieno. Didysis paliks sergėti per naktį, o kiti parėjo namo. Naktį atėjo kumelė su septyniais kumeliais ir renkanti šieną eidama pradalgėmis. Šis gaudęs — nieko nepadaręs ir visą šieną sušėręs. Atėjo ryto metą broliai, klausia:

— Na, ar nusėrgėjai?

Sako:

— Atėjo kumelė, vedina septyniais kumeliais, ir suėdė pradalgėmis eidama.

— Kvaily, dėl ko paskui nesugavai?

Sako:

— Gaudžiau per visą naktį, bet nieko negalėjau padaryti.

Kitą naktį kitas, kitą — kitas, — nė vienas nesugavęs. Septintąją naktį paliks visų mažasis. Anam kiti neleidžia, nepalieka:

— Kad jau mes nesugavom, tu nė to tiek.

Anas per didį riksmą kažin kaip pasilikęs. Naktį apsikrovęs didelį

kūgį šieno ir gulįs. Ir atėjo kumelė su savo kumeliais prie kūgio ėsti. Šis tuoju nutvėręs pačią kumelę. Ta kumelė pradėjusi sakyti:

— Kai tu parjosi namo, broliai ėmę išsigrobstys geruosius, tau paliks tas maželis. Tu nesibijok, imk aną ir ano klausyk — visados gerai išeis.

Taip ir bus. Lig šis parjojo, lig broliai ėmę ir pasidaliję geruosius, šiam ir paliko išbroka. Anie buvo septyni, žirgai vėl septyni — nei trūko, nei liko.

Tariaši:

— Kur mes dabar josma? Jokim viešėti pas Kaulo bobą — ana turi septynias dukteris.

O ta Kaulo boba gyvenusi saloj. Tariaši:

— Kaip mes įjosim?

Mažasis brolis buvęs vardu Jonas. Sako:

— Jokim, aš įvesiu.

Ir išjoję. Nujoję prie marės. Arklelis Jonui sakąs:

— Su skarele į vieną ir į antrą pusę pablaškyk — persiskleis vanduo.

Šis ėmęs pablaškęs, ir persiskleidė vanduo. Šie visi nujoję pas tą Kaulo bobą viešėti. Ta anuos priėmusi, vaišinanti. O vakare visus sulėidusi į svirną gulti. Šis, lig neatgulęs, nuėjęs apveizėti savo arklio. Arklelis pradėjęs anam sakyti:

— Kad jūs atgulsit, kiti užmigs, bet tu nemik. Panos apsiklostys apklotais, o jums neduos. Bet kai visi sumigs, tu nemik, laikykis. Jūs būsit apsiklostę savo apsiaustais. Ėmęs permainyk: pats save ir brolius apklok su apklotais, o anas su apsiaustais ir veizėk, kas iš to bus.

Taip šis ir padaręs. Kai kiti sumigę, šis nemiegąs. Ėmęs ir permainęs: šias apklostęs apsiaustais, o brolius ir save, nuo anų atėmęs apklotus, apklostęs. Nieko nebuvus, kardas iš gembės pasileido ir visoms panoms sprandus nukapojo. Šis bėgąs pas arklelį — kad taip ir taip, kardas iškapojo visas panas ir vėl sugrižo į gembę. Sako arklelis:

— Bėk veikiai, žadink brolius, ir jokit laukan kuo greitesniai, kad Kaulo boba nepajustų!

Šis parbėgęs savo brolius sukėlęs:

— Veizėkit, kad nebėra gerai — jokim namo!

Visi greitai užsėdę ant arklių ir išjoję. Nujoję prie marės, šis ėmęs su skarele pablaškę į šalis vandenį — ir tuoju vanduo persiskleidė; šie joja per marę. Kaulo boba atbėganti — vanduo tuoju užsiskleidė, tai niekur begintis. Pradėjusi šaukti:

— Ai Jonai, Jonai, kad tu mandras — mano dukteris iškapodina!

Šie, kai išjoję iš marės, tariasi:

— Kur mes dabar josma? Jokim pas karalių, stosma tarnauti į kariuomenę.

Bejodami ant kelio atrado plunksną. Taip Jonas užsigeidęs tos plunksnos! Nusėdęs paėmęs. O arklelis neleidžias — sakąs:

— Turėsi didžią bėdą!

Ne, šis nebeklausas — ir paėmęs. Nujojo pas karalių, pristojo į karo tarnybą. Tas Jonas džiaugdamos tą plunksną kišas už kepurės, šen ten. Įsistebėjęs karalius ano plunksną ir atėmęs, o už tą plunksną padėjo aną vyresniu. Tiems broliams pašoko pyktis, kad anas, būdamas mažuoju, paliko už anuos didesnis. Pradės aną karaliui skųsti:

— Maloningas karaliau, mūsų Jonas juokais iš proto eina, kad karalius niekais džiaugies. Anas turįs ir patį paukštį.

Tas tuojau pavadinęs ir užpuolęs:

— Atiduok man patį paukštį!

Šis nusigandęs: žinąs — to paukščio neturįs. Ką darys? Einąs pas arklelį:

— Ką darysi, o taip ir taip: manęs prašo paukščio šviesiausias karalius.

Sako:

— Ko neklausei manęs: ar aš tau nesakiau, kad neimtum tos plunksnos — gausi bėdą,— neklausei. Dabar Kaulo boba turi — bet kaip atimsi? Jokiva — kaip bus, taip bus.

Nujojus pas tą Kaulo bobą. Arklys liepęs šiam pasiversti į katiną ir rėkti po sodą vaikščiojant. Taip šis nuėjęs pasivertęs į katiną, rėkias, vaikščiodamas po sodą. Ta Kaulo boba katnojanti — šis didžiau rėkias. Paskui sakanti katnodama:

— Katinėli, be nesi tu Jonelis?

Šis rėkdamas:

— Ne, ne...

Įsivedusi į menę ir lakinanti. Šis veizįs, kad tas paukštis yra narve. Ta Kaulo boba atgulusi pokaičio. Šis su visu narvu pagrobęs, išbėgęs ir jojąs. Atjojęs prie marės — vandenį moka perskirti. Išjojęs į antrą pusę — marė užsiskleidė. Atbėgusi Kaulo boba:

— Ai Jonai, kad tu mandrus, bet aš tave sugausiu! Mano dukteris iškapodina, paukštį tokį brangų pavogei!

Šis parjojęs namo, parnešęs, karaliui atidavęs. Palikęs už tą baisiai didžiu. Šiems dar didesnis pyktis — nebeišmaną, kaip aną suėsti.

Atrašė šiam karaliui kitas, kad tą ir tą mėnesį, tą dieną eisim karan. Tas karalius bėdojās: mažą žemę teturėjęs, o tas, kurs atrašė,— didelę. Kiti broliai sako karaliui, kad Jonas turįs kardą, kad anas pats kariuomenę kertās. Tas tuojau aną pavadino, liepia parodyti. Sako Jonas:

— Šviesiausias karaliau, to kardo neturiu.

Karalius ar tikės: kad broliai sako, turi turėti. Šis einās pas arklelį:

— Ką bedarysiu aš dabar, kame gausiu tokį kardą, kad pats kariuomenę kirstų?

Sako:

— Kaulo boba turi, tik kaip tu gausi... Jokiva laimės pamėginti.

Nujosiančiu prie marės. Skarele vandenį pablaškę — vanduo persiskleidė. Sakās anam arklelis:

— Pasiversi į anos puikųjį paukštį ir lakiok po kiemą.

Šis, kai nujojusiu, tuojau pasivertęs į paukštį, lakstās giedodamas. Kaulo boba tuojau pradėjo gaudyti:

— Paukšteliš mano parlėkęs!..— ir nešusi į menę, lesinanti cukrum. Sakanti: — Paukšteli, bė nesi tu Jonelis?

Šis giedās:

— Ne, ne Jonelis.

Kaulo boba atgulė pokaičio — šis pagrobęs kardą išbėgo nešinas. Kad į marę įjojo, jau nuo to pašalio vanduo užsiskleidė. Kaulo boba atbėgo — ką bedarys! Šaukianti:

— Kad mandrus, Jonai, esi, tad mandrus! Bet atmink, kad tu manęs daugėsniai nebeapgausi!

Parnešęs Jonas kardą karaliui, parodęs.

— Bet,— sakās,— šviesiausias karaliau, neužpyk, aš tau tiktai parodau, o karan aš pats nešiuos. Po karo aš tau atiduosiu.

— Gerai,— sakās karalius,— aš neturiu už ką pykti. Juk aš pats nekariausiu, man ano nereikia, kad tik turėsime kariuomenei pagelbėti.

Atėjo to mėnesio diena — sustos anie karui. Šis kaip paleido tą kardą — iškirto visą kariuomenę. Karalius tuojau gavo antrą karalystę. Taip šis karalius padėjo Joną po savęs pirmuoju. Broliams dideli pavedai, nebeįmano, kaip aną suėsti, ieško visokių būdų.

Po karo buvo užtemusios trys dienos ir trys naktys, saulės ir mėnesio nebuvo regėti. Šie broliai tuojau karaliui pranešė, kad Jonas sakās žinās, dėl ko tos trys dienos ir naktys buvo užtemusios: esą marės pana

kėlusi vandeny banketą, tad nuo visokių šaudymų, nuo visokių dūmų saulės dieną, o mėnesio naktį regėti nebuvo. Karalius tuojau siunčia Joną, kad tą vandens pana parneštų sugavęs. Šis, nebesakęs karaliui nė žodžio, bėgęs pas arklelį:

— Ką bedarysiu, ar galėsiu kame gauti vandens pana?

Sako:

— Gausiva, tik pasiimk mažą stalelį ir dvylika buteliukų stiprių ir skanių gėrimų.

Šis nubėgęs, visa pasirūpinęs, ir išjojusiu. Nuėjusiu į pamarę, pastačiusiu stalelį prie marės krašto, sukrovusiu visus buteliukus ant to stalelio, o pačiuodu atsitraukusiu į šalį. Ta vandens pana iškilo marėj netoli pašalio, vėl panėrė. Antrą kartą iškilusi prie marės pašalio ir išėjusi ant skardžio. Priėjusi prie stalelio, vieną paėmusi, išgėrė, antrą, trečią ir sukrito ten pat po staleliu. Arklelis sakęs:

— Dabar dėk ant manęs, pats sėsk ir jok namo.

Ta neišbandė nė blandytis, kai šiuodu ir parbėgo namo.

O karalius buvęs našlys. Anas tuojau nori aną vesti.

— Ne,— ši sakanti,— aš tol netekėsiu, kol tu toks puikus paliksi kaip aš.

Karalius sakęs:

— Kaip aš galiu toks palikti?

Sakanti:

— Atvirindink saldaus pieno katilą, šok į karštą verdantį — ir paliksi toks puikus.

Tuojau liepė atvirinti katilą pieno. Ėmę tarnai virėjai atvirino tą pačią minutę. Niekaip karalius nedrįstąs šokti, nė koku būdu. Liepia Jonui šokti. Jonas sakęs:

— Šviesiausias karalius tegul šoka pirma.

Šis bėgs pasiklausti arklelio patarimo:

— Ar galėčiau šokti, jei didžiai užsipultų?

Sakęs:

— Žodį kad tau primes — ir šok. Bet vėl stenkis veikiai iššokti.

Šis parbėgęs — karalius tebevaikščiojąs apie katilą.

— Na, Jonai, ar šoki pirma?

Šis tuojau paplik ir išokęs. Ir iššokęs toks puikus kaip pana. Šoks ir karalius. Kaip išokęs — tuojau ištirpęs tame piene. Šis su ta pana ėmęs ir susivedęs. Palikęs karaliūm didžiai karingu. (...)

KARALIUS, TURĖJĘS TRIS SŪNUS

Kitą kartą karalius turėjęs tris sūnus. Pats atėjęs į senatvę, paduoda didžiajam broliui karalystę. Tas, paduotas karalystę, ką dirbs — reikia anam vesti. Nė kokios negalys kitos sau panos apskirti, tiktai kuri buvo prie ano paties tėvo už augintinę. O ta augintinė buvo iš prastų žmonių. Karalius nenori nė koku būdu leisti, liepia imti iš karališkos giminės. Šis kitos nenori. Paduos anas antrajam — ir tas nori augintinės, kitos nenori. Paduoda trečiajam — ir tas nori augintinės. Supykęs ant anų visų, nebeduodąs nei tam, nei tam. Paskui matąs — galios nebeturįs. Siunčia didįjį sūnų parnešti tokį daiktą, katro nebūtų ano karalystėj. Tam išvažiavus, po kelių dienų išleido antrą vėl tokiu būdu, paskui taip pat trečiąjį, kad tokį daiktą parneštų, katro nebūtų ano karalystėj. Anie nė vienas kitam to nesakė, ir kuris išvažiavo tų daiktų ieškoti, manė tėvo vienas tiktai teesąs išsiuštąs.

Pirmasis, nuvažiavęs į svečią žemę, pamatęs žmogų benešantį didžiai puikų vamzdį. Manąs: „Be mano tėvo karalystėj yra toks vamzdis?“ Paskui klausiąs ano žmogaus:

— Kam anas gali būti pravartus?

— Anas pravartus yra tiems daiktams: kai norėtumei,— sako,— matyti kokią vietą arba kokį miestą ir ką dirba — visa pamatysi.

Anas ėmęs ir atpirkęs tą vamzdį — manąs: „Mano tėvas niekados tokio vamzdžio neturi.“ Ėmęs veizėti per tą vamzdį, ką anie namuose dirba — matąs visa kaip išdėta.

Antrasis vėl svečioj šaly pamatęs nešant tokį didžiai puikų kilimėlį. Klausiąs ano žmogaus:

— Kam tas gali būti pravartus?

Sako:

— Kad tu norėtumei nubėgti per kiek šimtą mylių, atsistojai ant kilimo — tuoju stosies.

Šis ėmęs atpirkęs, manęs: „Mano tėvo karalystėj niekad os tokių daiktų nėra.“

Trečiasis svečioj šaly atradęs žmogų, beturintį tokį obuolį, taip didžiai didelį ir didžiai puikaus kvapo. Sakęs tam žmogui:

— Parduoki tą obuolį man. Aš suvalgysiu.

— Eik tu, žmogau,— sakęs,— tu valgysi tokį reikalingą daiktą?!

— Na,— sakęs,— meldžiamasis, kam anas taip reikalingas yra?

Sako:

— Kad šitai būtų žmogus marinamas, o nebūtų mirtina liga, tuojau būtum sveikas po to obuolio uždėjimo. Bet kad ateis jau mirties valanda — kaip migte užmigs.

Anas ėmęs ir nupirkęs tą obuolį.

Važiudami namo, susivažiavo anie visi į vieną vietą. Klausia vienas kito:

— Kame tu buvai? Kame tu buvai?

— Taip ir taip...

Anuodu klausia didžiojo:

— Ką reiškia tavo vamzdis?

Anas atsakė:

— Kad norėtumei dabarčiui matyti kokią vietą ir ką ten dirba, tuojau pamatysi. O jūsų ką reiškia tie daiktai?

— Mano kilimas pridera, arba praverčia, tokiu laiku, kad norėtumei kur nubėgti, tuojau toj vietoj stotumeis.

— Mano obuolys tam pridera, arba praverčia: kad būtų kas bemirštąs, uždėjus tą obuolį ant ligonies, tuojau pasveiktų, jei būtų liga ne mirtina, o jei būtų ir mirtina, po obuolio uždėjimo bus sveikas lig paskutinės valandos. Bet kad ateis mirties valanda — kaip migte užmigs.

Tai anie, sužinoję, kam tie daiktai tinka, sako:

— Imkim mes anuos mėginti.

Ėmę ano vamzdį, veizės, ar gali namus regėti. Matą visa, kas ten dedas. Matą, jog anų ta pana miršta. Šie visi sustoję ant to kilimo,— tuojau tą minutę stojos anie visi tame rūme. Uždėjo ant anos obuolį — ši tuojau stojos sveika.

Dabarčiui kas įspėtų, kuris yra vertas tos karalystės, tas būtų mandras. Ir aš pats negalėjau nė koku būdu išspręsti, nes visų tų daiktų nebuvo anoj karalystėj ir visi tie tarnavo anos karaliaus augintinės pagelbėjimui.

ŽIRNIS, ŠUKLŪPIS IR GIRTUOKLIS

Kitą kartą karalius turėjęs tris dukteris. Apskaitęs rašte, jog tais ir tais metais anos bus vėjo pagautos. Anas dirbdina tokius rūsius, kad vėjas niekad os neįlįstų,— už durų duris. Kai išdirbo, sudėjo anos į rūšį. Nebuvo anie rūšiai tamsūs, bet šviesūs, turėjo anos ten kuo ne kuo pažaisti, tačiau per kiek metų apkyrėjo vargšems aname trobesy, nes buvo papratusios važinėti, pasivaikščioti,— tikrai, kad anom ten sunku buvo. Prašos anos tėvo, kad leistų pavaikščioti po sodą. Tėvas, gerbdamas anų tokią nelaisvę, leido pavaikščioti po sodą. Lig anos išėjo į sodą, tuojau vėjas pagavo. Karalius kremta savo rankas, kad leido ir buvo anų norui paklusnus.

O turėjo anos tris žmones, tokius stiprius, jog anie galėjo visi kažką pamušti. Vienas turėjo tokią jėgą, kad, kalną ėmęs, galėjo pernešti į kitą vietą, o anuodu galėjo medį visų didžiausį ištraukti iš šaknų. Pirmasis vardu buvo Žirnis, tas buvo už visus stipresnis. Antras — girtuoklis Martynas, trečiasis — Šuklūpis. Eis anie ieškoti taip sutarę: katras suvoktų, tas gaus tinkamąją iš anų ir dar pusę karalystės.

Žirnis išeidamas nukaldinęs geležies lazda, kuri svėrė dvi dešimti pūdų smagumo, ir išėjo. Įėjo į tokią medę. Atrado tarsi būtų koks dvarelis — tvartuose dvylika jaučių, o žmogaus — nei dvare, nei tvartuose. Žirnis su savo lazda daužęs jaučiui — tuojau išvirto. Ėmę nulupo kailį ir liepė anam Šuklūpiui palikus išvirti, o šiuodu einančiu ieškoti. Šis išdorojęs tą jautį, verdąs, atradęs ir rykų tame dvarely. Išviręs, vakaras atėjęs — nematyti šiūdviejų. Šis pakirtęs mėsos, atgulęs. Ryto metą kėlęs laiku, ėmęs sukūręs ugnį — reikia anam atkaitinti viralą. Paskui, anam bekaitinant, ateina senis su barzda lig žemei, nešinas viena ranka šieno kūgiu, o antra — vandens loviu. Neberanda vieno jaučio. Ateina prie šio, prašas vieno šaukšto to jaučio sriubos. Šis neduodas. Grobęs tam virėjui už plaukų, laužęs prie žemei, mušęs kiek norėjęs ir sriubą, ir mėsą suėdęs ir išėjęs savo keliais.

Šiuodu pareinančiu, prašo ano valgyti — šis vos gyvas žiopčioja. Sako:

— Dabarčiui senis toks mane primušė atėjęs, o mėsą ir sriubą suėdė.

Tas Žirnis nuėjęs, užmušęs kitą jautį, ir virs anas pats, o šiuodu išsiuntęs ieškoti. Verdąs anas nė kam ko, išviręs, pavalgęs pats, laukia šiūdviejų. Šiūdviejų tą dieną nematyti. Šis sau vakare po vakarienės atgulęs, permiegojęs be rūpeščio. Ryto metą kėlęs, verdąs vėl tą patį viralą. Veizįs, kad ateina toks senis, kurio barzda iki žemės. Neranda vėl vieno jaučio. Ateinas į virtuvę, prašas šio tos sriubos. Šis paėmęs lazda, režęs anam į kaktą — tas kojas pastatęs. Ėmęs barzdą įkišęs į sienotarpį ir, kyliu užkalęs, mušęs kiek tiktai norėjęs. Paskui šiuodu parėjusiu — sakas:

— Veizėkite, ką aš sugavau!

Paskui pašėręs anuodu, ir išėję visi vėl ieškoti, o šį palikę slastuose. Vos tik išsitraukęs, tai nutraukęs barzdą su oda, o pats išbėgęs. Šie kai pargrįžo — ano vieta viena, bet kur tiktai ėjęs, visur kraują varvinęs. Šie gintis tais takais. Nusiginę prie tokios kryžkelės. Kryžkelėj skylė ir toj skylėj nukruvinėti pašaliai. Reikia aniems leistis į tą skylę. Šiuodu nė katras nedrįsta. Reikia Žirniui leistis. Virvėmis įsileidęs, atradęs kambarius. Įėjęs į vieną, atradęs — viena pana, mažoji, tris galvas turinčiam žmogui beieškanti, o tas nejunta nieko. Liepęs šiai atsitraukti, o paskui su savo lazda režęs į tas galvas — vienu kartu visas nukirtęs. Ta pana aną tuojau pažinusi. Davusi stipriojo alaus butelį atsigerti ir įpasakojusi anam:

— Kai tu,— sakanti,— įeisi pro šias duris, atrasi antrą pana, už mane didesniąją. Ana ieško šešias galvas. O įėjęs rasi ant pirmojo lango butelį alaus. Išgerk ėmęs, o jėgos tau rasis antra tiek. O jei negalėtumei išgerti, ėmęs sukulk suvisu.

Šis ėmęs nuvedė prie urvo, įsodino aną į virvių lopšį, nuo anos atėmė žiedą, sujudino virvę. Šiuodu ėmusių ištraukė, o anas eina į antrą kambarį. Ten įėjo, išgėręs alaus butelį. Liepė panai nuo ano atsitraukti, o ėmęs nukirto ir tam šešias galvas. Ta pana dėkojanti anam už tokią geradarystę. Šis liepė atiduoti žiedą, sako:

— Ir mažesnioji atidavė.

Ši tuojau atidavusi. Nuvedęs ir šią, įsodinęs į lopšį, sujudino — šiuodu ištraukė.

Eina šis prie trečiosios. Atrado aną beieškant devynias galvas. Išgėręs alaus butelį paėmęs nuo lango, paskui, aną pavaręs, nukapojęs galvas. Išvedęs aną, įsodinęs į tą virvių lopšį, sujudino — anie ėmę ištraukė. Paskui anie vėl įleido dėl šio paties. Šis manęs: „Bene padirbsit man jūką norint negero.“ Bandydamas anuos, atradęs pogražį akmenį ir įdėjęs į lopšį. Anuodu po šio sujudimo traukiančiu, o atitraukusiu aną gerą galą į aukštį, paleido, kad šis užsimuštų,— sako:

— Mudviem paliks panos ir pusė karalystės.

Šis džiaugtis pradėjęs ir dievui dėkoti už tokią mintį: „Kitaip jau būčiau užmuštas, kad būčiau pats sėdęs į lopšį.“

Taip anas grįžęs vėl į tas menes, kuriose atrado tas panas. Po tokių darbų Žirnis buvo privargęs ir, radęs lovą, atgulė pailsėti.

O šiuodu parvedę karaliui dukteris ir atidavę. Tas karalius iš to džiaugsmo nebeišmanęs, ką daryti. Apdovanojęs anuodu dovanomis. Paskui pradėjo ruošti vestuvėms — vedins savo dukteris su anuodu, kad suvokė. Šios sakančios karaliui, kad ne anuodu suvokė, bet Žirnis. Šiuodu vėl sakančiu:

— Mudu Žirnio nė matyti nematėva, nei anas su mudviem buvo. Atsiskyrė nuo mudviejų, tuojau, lig išėjova ieškoti.

Šios aiškinančios, kad taip ir taip buvo,— karalius niekaip netikįs.

Paskui Žirnis pailsėjęs išėjęs per tuos visus kambarius į tokias lankas. O ten radęs paukščio vaikus tokius didelius, kad baisu. Šis matęs, kad bus audra,— ėmęs anuos apkrovęs šiokiais tokiais lapais, medžiais, šakomis ir pats ten po tomis šakomis atgulęs. Kaip užėjo tokia kruša, kad baisu, baisu! Paskui po tos audros stojo giedra. Parlėkė ir seniai — atrado anuos taip gerai aptaisytus. Klausia anų:

— Kas jus taip aptaisė?

Anie sako:

— Šitai rasi čia po tomis šakomis žmogų — tas mus aptaisė. O kad nebūtų mus anas aptaisęs, būtų mus kruša išmušusi.

Anas paukštis pradėjęs klausti žmogaus:

— Ko tu nori už tokią geradarybę?

Sako:

— Aš noriu, kad mane išneštum į tokią ir tokią žemę.

— Na, gerai, aš tave išnešiu, bet dabarčiui eik ten į aną daiktą. Kai tave apipuls paukščiai — mušk, — sako, — kaip įmanydamas, tai bus kelionei.

Anas nuėjęs ėmęs mušti tuos paukščius. Juo šis mušas, juo tie puola ant ano. Primušęs nei šiek, nei tiek. Paskui liepęs tas paukštis ant savęs užtvirti kiečių tvorą ir tuos visus paukščius sukrauti į aptvertą daržą. Anas ėmęs užtvėręs tvorą, sukrovęs visus paukščius ir pats užsėdęs. Ir išlėkęs tas paukštis. Dar pasakęs anam išlėkdamas:

— Kai tiktai aš atsisuksiu ir išsižiosiu, mesk man į gerklę po paukštį.

Taip anas ir daras. Šis lėksias ir atsisuks — šis mes anam į gerklę. Lekiančiu jau per paskutinįjį galą marės — jau šis pabaigęs visus paukščius. Vieną kartą paukštis atsisukęs — nebeduodas, antrą kartą — nebeduodas... Jau pradėjo mažėti ano jėgos. Matas, kad jau bus giltinė, — ėmęs savo minkštumus pjaustyti iš rankų, kojų ir anam duoti. Kai, perlėkus per marę, jau atsižinęs, kad savo pusėj esąs, ėmęs sakyti anam paukščiui:

— Jau savo pusėj esu.

Paukštis aną paleidęs ir pradėjęs klausti:

— Ką tu man davei į galą tokį skanų?

— Šitai, — sako, — pjoviau iš savo rankų ir kojų ir tau daviau.

Paukštis ėmęs užspjovęs ano žaizdas, ir tuoju užgijo ano žaizdos. Paukštis grįžo į savo pusę, o šis parėjo pas karalių.

Atrado ten anuos besitaisant į vestuves važiuoti. Tos panos, lig ši pamatė, tuoju pradėjo karaliui sakyti, kad jau parėjo tikrasis. Karalius klausia ano:

— Pasakyk man tiesą: kas iš jūsų atrado mano dukteris?

Šis ėmęs pasakoti, kad aš tiek ir tiek bėdų kentėjau, kaip su seniū grūmiaus, kaip galvas nukapojęs, galų gale visų trijų žiedus parodęs. Tad karalius šiam atidavęs pusę karalystės ir tinkamąją dukterį, o šiuodu pakorę už melagystę.

AŠ PATS

Gyvenęs ūkininkas. Ano jaujoj buvę velniai įsimetę. Anie kuldavę rugius, o žmonės negalį prieiti į tą jaują. Tas ūkininkas paėmęs švino ir puodelį, įėjęs į pirtį ir pakišęs tą puodelį su švinu po pečium, kad ištirptų. Vienas velnias įbėgęs į pirtį ir pradėjęs klausti:

— Ką čia, žmogau, dirbi?

Anas atsakė:

— Akims vaistus taisau.

Tas velnias pradėjo sakyti:

— Ar negalėtumei ir man pagelbėti?

Anas atsakė:

— Galiu, kodėl.

Tas žmogus liepė atnešti akėčias ir dvejus atvarslus. Tas velnias ir atnešė, ir padėjo pirty. Tas žmogus liepė gultis anam ant akėčių. Anas gulęs, žmogus pririšo prie akėčių. Anas mano sau: „Dėl ko mane taip dideliai pririšo?“ Tas velnias klausė žmogaus:

— Kaip tavo pavardė?

Anas atsakė:

— Aš pats.

Anas, paėmęs tą puodelį su švinu, pylė anam ant akių. Tas velnias iš to skausmo kėlės, puolė pro duris ir bėgiojo po kluoną. O ano kiti klausė:

— Kas tau taip padarė?

Anas šaukęs:

— Aš pats, aš pats!

Taip tie velniai visi ir išbėgo ir niekada nebesugrižo.

VAIKIS PETRAS, DIDŽIAI MANDRAS

Kitą kartą buvęs vienas šeiminkas didis apgavikas. Niekuomet ansai algos darbininkams nemokėjo, bet kiekvienam nusukdavo. Paskui jau nebegali ansai begauti samdininkų. Tada atėjo pas aną vienas vaikas, vardu Petras, ir sako jam:

— Ar tu nenori samdyti manęs metams?

Ansai sako:

— Susimilk, stok prie manęs, aš jau šeimynos ir didžiai ieškau. Paskui šeiminkas klausia jo:

— Kiek tu norėsi algos?

Sako:

— Aš nieko nenoriu, tiktai po metų galo išeidamas spriegsiu tau į nosį ir būsiu patenkintas.

Ansai mano sau, jog nebus skaudu,— pats sau spriginėja į nosį,— ir suderėjo.

Paskui aną vaikį prastą dieną prie darbo siunčia, o šventą ginti bandą. Jisai išginęs bandą. O kad jaučiai nestovėjo prie bandos, jam rūpestį dirbo, ansai pribėgęs vienam kai spriegė į kaktą — vietoje nebegyvas paliko. Jo šeiminkas, matydamas tokį nuostabų daiktą, sako:

— Ak, juk ir man taip bus!

Neįmanydamas, ką bedaryti, nubėgo pas savo poną skųsdamasis:

— Poneli, ką bedarysiu: nusišamdžiau tokį vaikį — kito nieko algos nenorįs, tiktai su sprigtu į nosį vieną kartą, sako, gausi. O šitai jau vieną jautį nuspriegė — na, mane juoba nuspriegs.

Ponas anam davė tokį patarimą:

— Kai tu pareisi namo, vakare siųsk, tegul eina į mano avižas. Tenai yra įgudusios meškos. Kai aną pamatys, turės ir sudraskyti.

O ansai, su džiaugsmu parėjęs namo, vakare sako:

— Meldžiamasis Petreli, eik sergėk,— kažgi kieno kumelės mano avižas ėda. Sugavęs parvesk namo.

Ansai tuojau, paėmęs apynasrius, nuėjo. Mano šeiminkas: „Garbė dievui, tą jau sudraskys meškos.“ Ansai nuėjęs radęs dvi meškas avižose, pamovęs apynasriais ir parvedė. Įvedęs į priešininę, ir pririšo prie girnų. Pats, įėjęs į kamara, prie pečiaus atgulęs, knarkia. Išgirdęs šeiminkas sako:

— A, Petrai, juk aš tave siunčiau avižų sergėti, o tu guli dabar!..

Atsakė:

— Juk aš jau parvedžiau kažį kieno dvi kumeles.

— Kur dėjai?

Sako:

— Prie girnų pririšau.

Tas šeimininkas, uždegęs žvakę, ėjo veizėti. Bet, radęs dvi meškikes prie girnų bepoteriaujančias, dideliai persigando. Nuėjo paskui pas tą patį poną, sako:

— Poneli, susimildamas gelbėk, jei kaip begali, nes jau dvi meškas parvedė ir pririšo prie girnų.

Ponas pradėjo anam sakyti:

— Aš žinau vieną ažuolą apsėstą, jog nieks ano negali pakirsti. Siųsk aną, tegul eina jo kirsti.

Ansai, parėjęs namo, sako:

— Petrai, eik tu pakirsk tą ažuolą, nes dvaras liepė ašį anksti rytą atkrauti. Eik tu šį vakarą.

Ansai paėmęs kirvį ir išėjo prie to ažuolo. Pakirto tada tą ažuolą ir sukapojo. O ažuole buvęs kipšelis. Tą ėmęs ir parsivedė, prie girnų vėl pririšo, o pats atgulė. Klausia šeimininkas:

— Ar tu nebuvai, kur aš tave siunčiau?

Sako:

— Buvau. Pakirtau ir surančiau.

— Ogi miškinio ar neradai?

Sako:

— Radau tokį šmėklaitį, parvedžiau į namus, pririšau prie girnų.

Matydamas šeimininkas tuo metu ėjo veizėti ir, radęs pririštą prie girnų, taip išsigando — mažne numirė. Tuoju nubėgęs pas poną, prašo:

— Poneli meldžiamasis, ką aš bedarysiu? Jau ir velnią parvedė, pririšo prie girnų.

Tas ponas sako:

— Aš tau duosiu kartą — tegul eina į vieną miestą, į kurį kad kas įeina, niekad os daugiau nebeįeina, nes yra žmogžudžiai.

Tas šeimininkas parsinešęs kartą parodo:

— Petreli, kas bus — į pastotę pavarė: ar pėsčias eisi, ar raitas josi į tą miestą? Šitai ponas raštą — ano esą trys šimtai raudonųjų tame mieste.

Atsakė Petras:

— Važiuotas važiuosiu. Tiktai eik, atneši man kanapių kokią punda, dervos kokią statinaitę.

Ansai atnešęs įdavė. Tas padavė savo pririštajam kipšeliui, ir nuvijo jam botagą, bet suvijo visas kanapes ir dervos visą statinę išmirkė. Paskui pakinkė porą meškikių į rogutes, tas kipšelis už vežėją, pats už poną ir išvažiavo.

Paskui, kad buvo arti miesto, liepė vežėjui sutaukščioti. Kai jis pradės taukščioti — visi miesto langai pradėjo laukan birbti. Tuoju visi puola veizėti, kas per balsas, jog visi langai virpa. Ir pamatė tokį poną — su meškikėms atvažiavęs. Pradėjo teirautis:

— Ko nori, poneli?

Parodo raštą:

— Šitai turiu raštą nuo savo pono — čionai jo yra trys šimtai raudonųjų.

Anie pradėjo sakyti:

— Netiesa!

Ansai sakė vežėjui:

— Sutaukščiok!

Tas kai pradėjo taukščioti — tuoju pradėjo visas miestas balsu šaukti:

— Nebetaukščiok, poneli, atiduosim!

Ir susidėjęs visas miestas atidavė, prašydami, idant važiuotų namo.

Tada ansai, atėmęs anuos pinigus, parvažiavo. Atidavė šeimininkui, kalbėdamas:

— Nunešk tuos pinigus savo ponui. Bet išpažinties prieik, nes jau atėjo metų galas.

Sako:

— Atsiimsi tau paruoštą atpildą, nes jau spriegsiu — nebeliksi nė kiek gyvas.

Girdėdamas tuos baimingus Petro žodžius, puolė jam po kojų, nes matąs, joguei ir dievas baudžia. Sako:

— Petreli, meldžiamasis, nors visą mano gyvenimą atsiimk, bet mano sveikatą užlaikyk.

Matydamas didį ano nusizeminimą, atėmęs jo visą gyvenimą atidavė visiems, kuriems buvo nusukęs užmokestį. O pats iš jo akių išnyko. (...)

KITAŲ KARTAŲ TĖVAS TURĖJO VIENĄ SŪNŲ

Kita kartą numirdamas tėvas sakė savo sūnui:

— Sūnau, aš,— sako,— atsisveikinu su tuo pasauliu, o tu palieki vienas po mano mirties. Klausyk mano patarimo, ką aš pasakysiu,— būsi laimingas. Veizėk, kas,— sako,— bliaus manęs mano laidotuvėse, tą ir apsirink sau už tėvą ir be ano leidimo nieko nedrįsk daryti.

Tada kai tėvas numirė, sūnus per laidotuves stebįs, ar bliauną kas ano. Veizi — įeina toks senelis, kuris tuojuo pradėjo verkti. Tas sūnus pradėjo anam sakyti:

— Ateik, meldžiamasis, po laidotuvių, aš,— sako,— tave aprenku sau už tėvą.

Po laidotuvių atėjo tasai senelis. Liepė anam visa išparduoti, o po išpardavimo išvažiavo, susisėdusiu į laivą, į svečią šalį. Kai nuvažiavo į kitą žemę, tuojuo apsistojo prie pašalio, o sūnų tėvas pasiuntė į miestą pasiteirauti naujienu. Dar taip pasakė:

— Jei kas nuo tavęs ko norėtų, manęs nepasiklausęs, nepasiimk.

Ir taip stojos: lig tiktai nuėjo į miestą, kai pamatė aną miesto gyventojai, pradėjo jį samdyti vienai nakčiai bažnyčioj pergulėti. Ansai aniems atsakė:

— Eisiu pasiklausiu savo tėvo. Jei ansai leis, aš tą padarysiu.

Nuėjęs pas tėvą, pasiklausė apie savo reikalą, jog nori aną samdyti pergulėti bažnyčioj. Atsakė tėvas:

— Eik,— sako.— Kai tave tiktai įves į bažnyčią, tuojuo kelkis ir išbėgiok visus patvorius, kiek tiktai gali, o paskui atsigulk kaulinyčioj. Kai gaidys užgiedos, eik, bobnyčioj atrasi lovą ir atsigulk tenai.

Taip ansai ir padaręs. Nuėjęs anas, sulygo už tūkstantį raudonųjų, kurie nė žodžio neatsakė. Tuos pinigų uždėjo už raktą, o raktą anam pačiam atidavė, nes žinojo, jog gyvas nepaliks. O aną apie šeštą valandą ėmęs ir įvedęs į bažnyčią. Anas tuojuo atsikėlęs iš karsto, imąs bėgioti. Bėgiojęs bėgiojęs, o paskui atsigulė kaulinyčioj. Kai tiktai po poterių, apie dešimtą valandą, tuojuo rados bildėjimas. Bažnyčioj, po šventorių pradėjo bėgioti baidyklė, kuri, negalėdama atrasti, taip kalbėjo:

— Yra mėsa žadėta, tik negali užėti.

Buvo jau ano pėdas bebaigianti, kai užgiedojo gaidys. Tuoju šiu prapuolė. Nuėjęs anas sau atgulė į lovą.

O kai išaušo, einą miesto gyventojai veizėti. Atrandą aną ramiai bemieganti. Vadina aną ir antrai nakčiai. Bet anas atsako:

— Be tėvo nieko negaliu sakyti. Jei tėvas leis, ateisiu.

Ėmęs savo algą, pargrižo pas tėvą, apipasakojo, ką regėjo tą naktį, antra, jog užprašą antrai nakčiai:

— Bet kaip tu pasakysi?

— Eik,— sako.— Bet kad nueisi, taip pat elkis. Paskui palipk į bokštą ir tenai lig gaidžio sėdėk. Paskui į lovą atėjęs atsigulk.

Taip anas ir padarė. Kai pargrižo pas miesto gyventojus, anie jam duoda kuo brangiausiai, kad tiktai ansai dar eitu antrai nakčiai. Pasiėmė ir antrai nakčiai. O kai įvedė į bažnyčią, anas sau atsikėlęs išvaikščiojo visus kampus, o paskui atsisėdo varpinės bokšte. Tuo pačiu laiku išbėga ta pati baidyklė, kuri ano pėdomis bėgiojo ano ieškodama. Puolė vieną kartą į bokštą, antrą ir trečią kartą, o paskui gaidys užgiedojo. Anas nuėjęs į lovą atsigulė, o baidyklė po gaidžių prapuolė.

O kai ryto metą ateiną veizėti, atrandą taip pat aną gyvą. Visi stebėjos, nes anie per kiek metų vis statė po žmogų nakčiai, o nė vieno niekados nerado gyvo, tiktai tas vienas teišsirado toksai. Tada dar prašo aną trečiai nakčiai. Aniems vėl atsakė, jog be tėvo negaliu nieko daryti. O ano tėvas nesikėlė iš laivo, bet vis ten buvo. Tada parėjo vėl pas tėvą, prašas, kad vėl leistų trečiai nakčiai. Leido aną dabar pelnytis, nes didelį gavo turtą už vieną naktį. Kai nuėjo dar trečiai nakčiai, davė anam daugiau aukso, kad tiktai eitu. O tėvas taip pasakęs:

— Kai išbėgiosi, atrasi rūsy karstą. Po tuo karstu gulkis. O kai išbėgs baidyklė, atsigulk į karstą ir užsidaryk. O kai užgiedos gaidys, kad atbėgs baidyklė prie karsto, tol neleisk, kol keiksis. Bet kad pradės puikiais žodžiais kalbėti, tuo kartu įleisk.

Taip ir padarė. Kai jau savo laiku buvo išbėgiojęs visas vietas, atsigulė po karstu. O kai išbėgo baidyklė, tuoju atsigulė į karstą. O kad užgiedojo gaidys, atbėgo prie karsto — negali ano daryti. Tada pradėjo keikti, o paskui dailiai kalbėti. Tada ir atidarė karstą. Atranda — prie karsto besėdinti puiki panaitė, kuri anam pradėjo dėkoti, jog aną nuo to išlaisvino. O paskui su anuo pačiu susivedė ir dabar tebegyvena Terbavo mieste, Molijos gubernijoje.

BROLIS IR SESUO

Kita kartą tėvas numirdamas palikęs sūnų ir dukterį visiškus našlaičius. Nebeturėjo nė kokių giminių. Kas bus darbo? Po tėvo laidotuvių anuodu ėmusiu tartis:

— Kas bus iš mudviejų: gyventi nenoriva, eikiva,— sako,— į pasaulį.

Abudu buvusiū mokytu ir didžiai išvaizdžiu. Taip anuodu išeidamu nusipiešė portretus ir sukeitė: brolis ėmė seseries, o sesuo — brolio. Ir išėjo anuodu į pasaulį.

Taip viename mieste anuodu nakvojančiu vieną naktį. O tenai benakvojant, pradėjo anuodu klausinėti:

— Iš kur judu, kur einate?

Sako anuodu:

— Einava į pasaulį, bene gausiva,— sako,— kame vietą tarnauti.

Taip aniedviem pradėjo sakyti vienas ponas — sako:

— To miesto kunigaikštis reikalauja kambarinės. Jei,— sako,— ana mokėtų vokiškos kalbos.

Sako:

— Aš moku visokios kalbos, siūti, austi, siuvinėti...

Anas ponas buvęs ano kunigaikščio kaimynas. Nuėjęs anam pakalbėjęs — sako:

— Čia yra tarnystės ieškantys žmonys. (...) Moka visokios kalbos, siūti, austi, siuvinėti...

Tada kunigaikštis nusiuntė ir pavadino anuos. Davęs abiem gerą tarnystę.

— Būkita,— sako,— prie manęs.

Taip kas bus darbo? Reikia kunigaikščiui išvažiuoti į seimą: žinoma, didiems ponams kas dedas — reikia važiuoti į seimą tartis dėl šio ir to. Anas neseniai nusamdytasis nori važiuoti į svečią šalį pažiūrėti šio-kių tokių įdomybių. Prašas to kunigaikščio:

— Leisk ir mane, važiuosiu į svečią šalį.

Leido aną kunigaikštis.

— Dabar,— sako,— man geresniai, kad tu važiuoji: žinau, kad ištikimai man tarnauji.— Sako: — Priveizėk anuos laivininkus, kad kokių pokštų nedarytų.

— Gerai,— sako,— šviesiausias kunigaikšti, visa bus gerai.

Ir išvažiavo pats į seimą, o ši per dėjo laivo šeimininku,— norint raštvedys buvo laive visų didžiuoju ponu šiokių tokių daiktų pardavimui, bet ši padėjo tiktai teisingumo dėlei, kad žinotų, ar teisingai anie elgiasi. Tai anas, išvažiuodamas į svečią šalį, seseriai pasakė:

— Veizėk,— sako,— į mano portretą. Jei neatsimainys, būk sau linksma, o jei atsimainys — gailėk manęs.

Kai anie išvažiavo į svečią šalį, tuojau ši tą išsipardavė. Šis veizėj gerai — anie elgėsi teisingai. Ėjęs į miestą pavaikščioti — susitikęs su pačiu anos žemės karalium. Užsipuolęs aną karalius vadinti pas save tarnauti, nes anam didžiai patikęs. Žinoma, kitose šalyse žmonės juodi, plačiomis nosimis, o toje pusėj išvaizdūs. Sakas karalius:

— Tau prie manęs bus visų geriausia.

Šis manas, kad prie kunigaikščio aš esu nieko, gerai — prie karaliaus bus geriau. Taip ir apsistojo anas prie karaliaus. Padėjęs aną karalius pirmuoju po savęs, tam karaliui taip įtinkas — baisiausiai.

Tas pirmasis, kurs pirma prie ano buvo, neįmanydamas, kaip aną suėsti, išvydo jį turintį portretą su parašu — vardu ir pavarde. Tų visų karaliaus malonių pavydėdamas, tuojau pranešė karaliui, jog ansai turi savo sesers portretą. Karalius prašo, kad parodytų. Anas ėmęs ir parodė. O tas karalius buvęs našlys. Anam begaliniai patiko. Sakas:

— Ar tavo seseries tai yra?

Šis atsakęs:

— Mano.

Karalius anam duoda laivą ir liepia parvežti.

Taip anas nuvažiavęs į tą miestą su kažkiek žmonių, tarp kurių

buvo tas pavyduolis. Anas, nuvažiuavęs į miestą, nenori pats eiti į jenerolo namus, nes,— sako,— kas norint mane pažins ir pradės klausinėti: „Kame tu esi ir kame palikai?“ — o kad aš prisipažinsiu savo valia pristojęs pas karalių, bus didžiai manim nepatenkintas ir supyks. Taip ir seseries neišduos išvesti.

O kai tuo tarpu anie laivininkai parvažiavo, pasakė ano ponui, jog prapuolė svečioj šaly: pirmą kartą išvažiavo — kažį kame prapuolė. Jenerolas kunigaikštis ano didžiai gailėjo.

Šis nuėjęs į miestą ir parašęs laiškeli, kad sesuo ateitų prie pajūrio, bet kad visų geriausiai drabužiais būtų apsitačiusi. (...) Pavyduolis tuo tarpu parūpinęs mieste tokią pliundra minkštaprotę, parsivedęs į laivą ir uždaręs niekam neregint po langu laive, tokioj kamaroj.

Paskui atėjo ano sesuo ir atrado aną pajūry. Šis sako:

— Seserėle, važiuosi su manim į svečią šalį, o būsi sau ponia, kitiems nebetarnausi.

Taip tuojau ir išvažiavo. Važiuojant,— ana, žinoma, pirmą kartą,— vaikščioja ana ir šen, ir ten, o užvis labiausiai mėgo laivo viršuje stebėtis į marių paukščius ir žvėris. Tai anas pavyduolis prie vakaro nusiveizėjęs nustūmė aną į marę. Prapuolė ana — nebesuvokia niekame. Pradėjo ieškoti, atrado — tokioj kamaroj bjauri pliundra.

— O, suvokėm, garbė dievui!

Anas brolis klausia:

— Iš kur ta yra?

Ana pati pradėjo sakyti — sako:

— Aš esu tavo sesuo,— ano pavyduolio primokyta, ir pavardę žinanti,— taip, tarsi kad tiesa.

Kai parvažiavo anie, tuojau pavyduolis nubėgo pas karalių:

— Gaila ano,— sako,— gyrimosi. Bjaurybė,— sako,— tokia, neturinti nė pilno proto.

Karalius liepia:

— Atveskit man bent parodyti.

Atvedė — ta šokinėja, iš proto eina. Tas karalius užpykęs liepė aną įdėti į kalinį ir kas rytą anam šviežias vinis į panages kalti, kad taip drįso jį apgauti.

Ką darys vargšas? „Prapuoliau,— sako,— pats ir seserį prapuldžiau.“ Pamušė anam į panages vinis ir įdėjo į kalinį. Tuojau įlėkė pas jį balandis — vieną dieną po kelis kartus. Pranešė karaliui, kad balandis prie ano kas dieną po kelis kartus atlekia. Eis karalius veizėti.

Ir pamatė, kad įlėkė. Šis, rankas uždėjęs ant skylės, laukias, kad anas išlėks. Ir išlekiant sugrobė aną. Ir pavirto anas į žmogų. Klausia ano karalius:

— Ko tu čionai buvai?

— Buvau,— sako,— niekuo nekalto žmogaus suraminti.(...)
Ateinančius tavo darbus žinau, ką tu galvoji.

— O ką aš galvoju?

Sako:

— Tu žadi klausti manęs, ar bėra ano sesuo.

— Tiesa,— atsakė karalius.

— Eik,— sako,— aš tau aną parodysiu.

Nuvedęs aną lig marės krašto. Eina anas į marę vandeniui — šis apsisotojės.

— Eik,— sako,— nesibijok.

Šis žengęs vieną, antrą, trečią žingsnį — sausu tarės keliu beinaš. O kai nuėję anuodu į salą, atrado ano seserį, kurią liepė vestis mare namo. Taip anuodu parėję sausai, o anas išnyko iš akių. Anuodu paskui, parėjusiu į kraštą, svarsto, ar begalėtų nueiti mare į tą daiktą. Bando — tuoju pradėjo grimzti į vandenį.

Paskui karalius klausias anos:

— Kaip tu ten nutekai?

Sako:

— Vienas iš laivininkų įstūmė mane į marę. Kurs su tavim atėjo, tas mane čia išnešė.

Šis tuoju supratęs, kas stūmė ir ką galvodamas. Sako:

— Aš pirma pareisiu į dvarą, o tu čionai pabūki, aš ateisiu pas tave.

Parėjęs liepęs, kad paleistų aną kalinį, ir įsakęs daktarui, kad stengtųsi kaip įmanydamas aną išgydyti, o pats ėmęs apsiaustą, aną apsiautęs, parvedęs į savo rūmą. Paskui pavadindinęs aną pavyduolį, sakąs anam:

— Bene mes nekaltą rasi žudome,— sako,— rasi juokais tai padarė, rasi anas turėjo seserį laive?

— Nebuvo kitos. Jei tenai buvo kita, mane patį leidžiu sutraukti.

— Gerai,— sako,— pats save šitaip nuteisei.

Ėmęs išvedęs aną, parodęs portretą:

— Veizėk,— sako,— ar tokią stūmei į marę?

Pasidavęs:

— Tokią,— sako.

(...)

KARALIUS MORKUS

Kitą kartą buvęs karalius Morkus, kurs dideliai nekentė ubagų. Buvęs užsakęs po visą savo karalystę, kad nepriimtų niekur ubagų į nakvynę nei aniems duotų išmaldos.

Taip vieną kartą nebuvo ano namie, ir vakare atėjęs ubagas. Prašęs karalaitės, kad priimtų į nakvynę. Ta karalaitė pradėjusi sakyti:

— Eik, vargšeli, kur aš tave priimsiu! Ar žinai, kad mano tėvas jūsų nekenčia?

Tas prašęs:

— Pasigailėk, priimk,— kur aš beeisiu, jau vakaras.

Taip ta karalaitė ir pasigailėjusi, priėmusi. Liepusi gulti palei pečių savo kambary ir ana pati atgulusi į lovą.

Naktį pabudusi — girdinti, kad pas pečių šnekasi.

Sako:

— Pone, kokį talentą tas turės, kurs užvakar gimė, siuvėjo sūnus?

Atsako:

— Et, bus dykūnas, vagis, pakars aną.

— O tas, kurs šiandieną užgimė?

— Tas bus kunigas.

— O tas ubago sūnus, kur šią naktį užgimė, kuo tas bus?

— Tas paims karaliaus Morkaus sostą.

Paskui, kai išaušo, veizi — nebėra to ubago. Taip ana nubėgo

pas tėvą, pasakė, kad šią naktį buvau priėmusi ubagą į nakvynę — naktį girdėjau, kad šnekėjos taip ir taip. Tas karalius nusigandęs tuojau liepęs užkinkyti vežimą. Kai užkinkė, važiavo anas veizėti, ar tiesa. Taip bevažiuodamas sutiko beinančius kūmus. Klausia:

— Kieno tas sūnus?

Anie pasakė, kad iš miesto ubagėlio. Prašo prisispyręs, kad anam parduotų tą kūdikį. Na, karaliui kaip neparduos — davęs kelis rublius ir atėmęs tą kūdikį. Važiuodamas per girią, ėmė tą kūdikį ir įmetė į medžio įdubą, pats parvažiavo namo.

Paskui tą pačią dieną atsitiko, kad važiuojo kunigas tuo pačiu keliu. Išgirdo, kad mažas kūdikis verkia. Liepęs savo liokajui eiti. Veizi — atranda mažą kūdikį. Neša anas kunigui, sako, kad taip ir taip — radau. Tam kunigui be galo patikęs tas kūdikis — ima su savim drauge. Ir augina. (...)

Vieną dieną atvažiavo karalius pas tą kunigą. Mato anas tą vaikėlį. Pradeda klausti kunigo:

— Kame gavai tą vaikėlį?

Tas kunigas papasakoja, kad taip ir taip. Tam karaliui per širdį: „Tas pats.“ Pradeda karalius prašyti to vaikelio, įtikinėti.

— Kur dėsi? Dar žmonės pramanys, kad tavo paties.

Taip kunigas ir atidavęs. O tas vaikelis dabar buvęs antrų metų. Tas karalius ėmęs tą vaikėlį į statinaitę įdėjęs, gerai užtaisęs ir palaidęs į jūrą.

Taip vieną kartą kai nuvažiavę kunigai plaukytis į jūrą, vienuolių viršininkas mato, kad plūduriuoja vandeny statinaitė. Pradeda sakyti savo liokajui, kad išimtų tą statinaitę. Tas išima, atmuša dugną — atranda mažą kūdikėlį, didžiai gražų. Patiko tam viršininkui — atima prie savęs tą kūdikį auginti. Leidžia į mokslus. Vaikas gabus, klusnus.

Vieną sykį taip atsitiko, kad atvažiavo tas pats karalius į tą vienuolyną, kur tas vaikelis buvo. Tas vaikelis patarnauja į stalą. Karalius įsistebėjo, kad toks gražus — pradeda svarstyti sau vienas: ar ne tas pats? Klausia kunigų:

— Kuo tas vaikelis yra pavarde?

Atsako:

— Statinaitis.

— O kame aną gavote?

Pasako — taip ir taip, jūroje radom.

Taip tuojau karalius sėdos ir parašė laišką — prašo vyresniojo, kad

leistų vaikeliui laišką nunešti karalienei, o tam laiške parašęs: kai tik-tai pareis, kad kuo veikiausiai aną nužudytų.

Taip tas vaikelis ir išnešė tą laišką. Benešdamas sutinka kely ubagą. Tas ubagas klausia:

— Sūnau, kur eini?

— Nešu laišką karalienei.

Prašo:

— Parodyk tą laišką.

Tas tą laišką parodė. Ubagas pačiupinėjo ir atidavė. Nuneša tas jaunikaitis laišką karalienei. Skaito — atranda: kad tą minutę apvesdintų. Ėmė aną ir apvesdinę.

Geria ten banketą — parvažiuoja karalius. Regi, kad anas sėdi prie stalo su dukteria. Klausia:

— O kas tatai yra? Juk aš liepiau nužudyti!

— Ne,— sako karalienė.— Laiške parašyta, kad tą valandėlę būtų apvesdinta.

Tas karalius pečius traukęs — nieko nesakęs nė karalienei — vienas sau manęs, kas tas gali būti.

O tas ano žentas kiekvieną rytą eidavęs į bažnyčią melstis. Karalius liepęs iškasti duobę prie šventoriaus vartų ir prisakęs ubagams, kad kas rytą pirmiau ateis, tuojau į duobę įmesti ir užkasti, nors ir šauktų, kad karalius,— neklausyti. Karalius savo žentui prisakęs, kad rytą anksti nueitų į bažnyčią, nes paskui kitur reikės eiti. Tas pamigęs neatsikėlė anksti, kaip kitais rytais.

Karalius atsikėlęs bėgas veizėti, ar jau užkasė. Kaip tik atbėga karalius — tie ubagai sugrobė, įmetė į duobę ir užkasė.

Šis atsikėlęs bėga kuo greičiausiai į bažnyčią. Atbėga — tie ubagai pradėjo sakyti:

— Jau visa gatava.

(...)

ŽALIAS ALKAS, STIKLO MŪRAS

Vienas ūkininkas gyvenęs labai turtingai, o neturėjęs sūnų nė dukterų. Prašęs pono dievo, kad bent vieną sūnelį turėtų. Ponas dievas ir davęs sūnelį. Tas augęs meilus, malonus. Paskui, kai paaugo, leido į mokslus. Kai išėjo mokslus, taip užsigeidęs eiti į kariuomenę. Tėvas neleidžias. Tas:

— Ne, tėvai, eisiu.

Taip ir išėjęs. Pristojęs prie kariuomenės. Tarnavęs dorai, patikęs vyresniesiems. Paskui pastojęs ir pats vyresniuoju.

Taip vieną kartą ėjęs su pulku. Per girią beeidamas, paėjęs į krūmelį. Grįžta pas kariuomenę — neberanda. Einąs, sutemę. Priėjęs karčemą. Įėjęs į tą karčemą nakvynės. Būnas toj karčemoj. Taip atėjęs žmogus, prašęs to karčemininko, kad pasilūkėtų — turėjęs skolos. Tas karčemininkas pradėjęs plūsti tą žmogų:

— Tu girtuoklis, tu šioks, tu toks!

Ėmęs paskui tą žmogų ir užmušęs. Šis vienas tebuvęs, veizįs, kas čia bus. Paskui pradėjęs sakyti:

— O kiek tas žmogus turėjo tau skolos?

Tas atsako:

— Dešimtį grašių.

Pradėjęs sakyti:

— Na, už tokią mažą sumą žmogui gyvastį atėmei.

Ėmęs užmokėjęs tam karčemininkui, tegul bus bent ano sielai lengva.

Paskui naktį, išėjęs laukan, girdi balsą:

— Bičiuli, eik į tą dvarą — išgelbėsi, yra prakeiktas.

Tas paklausęs. Klausia to karčemininko, kame toks dvaras. Karčemininkas parodė. Ir nuėjęs į tą dvarą. Eina į vidų — nieko nėra. Taip vaikščiojęs, išėjęs į sodą, paskui vėl įeina į vidų — atranda ant stalo pusryčius. Pavalgęs išėjęs laukan. Ten sau vaikščiojęs po sodą. Kai atėjo pietūs, įeina į vidų, atranda — yra ir pietūs. Pavalgęs vėl išėjęs laukan. Įeina — stalas atvoktas. Paskui atėjo ir vakaras — yra ir vakarienė. Pavalgęs. Po vakarienės išėjęs laukan — stalas ir atsivokė. Įeina į vidų — stalas atvoktas, lova gražiai pataisyta. Atgulęs į tą lovą, gulįs. Tiktai brinkt ir atsidaręs kambarys. Išeina juoda juoda, žemės juodumo pana:

— Oi sūnau mano, atėjai manęs išgelbėti, tik nežinau, be išgelbėsi. Šią naktį ateis tavo tėvo gentys, visa giminė, bet neatsakyk nė vieno žodžio, neklausyk anų — anie nebus tėvai, o velniai, į tėvus pasivertę. Kad nė kokio žodžio neištarsi, nieko anie tau nepadarys, o jei ištarsi, prapulsi ir tu, ir aš.

Taip ta pana pasakiusi, grįžo vėl į savo kambarį ir užsidarė.

Apie devintą valandą įėjo visų pirma tėvas, paskui motina, gentys, pradėjo aną sveikinti, visaip šnekinti. Šis nieko nesakęs. Tas tėvas ir supykęs, pradėjęs plūsti:

— Paauginau, į mokslus leidau, rūpinausi, o dabar man nė žodelio neatsako!

Taip aniems besišnekant, gaidys „kakaryko!“ užgiedojęs — tie visi su tumulu išbėgę. Šis užmigęs, permiegojęs. Ryto metą atsikėlęs — yra vandens, atsiprausęs, yra kavos — atsigėręs. Išėjęs į sodą, pasivaikščiojęs, paskui atėjo pietūs, pavalgė vakarienę, paskui atgulė. Vėl ta pana išėjusi — truputį blaisva. Pradėjusi sakyti:

— Dėkui, sūnau mano, kad išturėjai aną naktį, tik šią naktį kažį ar beišturėsi. Ateis tavo kareiviai, kuriuos tu valdei, prašys tave, vadins, sveikins, bet neklausyk, neatsakyk nė vieno žodžio, tarkis negirdįs.

Ta pana ir įėjus į savo kambarį. Tuojuo pradėję eiti kareiviai. Pradeda ten aną visokiais būdais kalbinti:

— E tyn, vašu blahorodija, hdieš vy tak dolho byli?

Šis nieko nesakęs. Paskui pradeda keikti, aną išjuokti — tas tylįs,

nieko nesakąs. Ir išėję. Tas sau permiegojo. Tą dieną perbuvo, atėjo vakaras. Pavalgė vakarienę, atgulė — vėl ta pana išėjo, jau truputį balta.

— Dėkui,— sako,— dideliai, kad išturėjai šią naktį. Bet tą naktį nežinau, be iškentėsi. Kentėk, susimildamas, paskują naktį! Jei neiškentėsi, prapulsiva abudu amžinai. Šią naktį ateis generolai, pulkininkai, oficeriai, prašys tave, vadins, kad grįžtum prie pulko. Paskui, kai nieko nesakysi, pats generolas durs su kardu. Kentėk, mano mielas bičiuli, jei iškentėsi — būsiva laimingu. Še, duosiu vaistų buteliuką: kad perdurs, išgerki — nebejusi skausmo.

Taip ta pana įėjo ir užsidarė. Tuoju pradėjo eiti pulkauninkai, generolai. Pradeda aną sveikinti, šnekinti:

— Oi, kame taip ilgai buvai? Kaip tavęs kareiviai pasiilgo, laukia! Kodėl nepargrįžti?

Tas nieko nesakąs. Tie paskui pradėjo pykti, keikti, sako:

— I, tu muzikas! Kas tatai iš muziko — nepažįsta nė jokios politikos! Kaip kiaulė sau miega, nė šnekėti nešneka.

Tas generolas kaip supykęs dideliai — išeidamas dūręs, į širdį norėjęs pataikyti, bet nepataikęs, į šoną įdūręs. Taip šis ir apalpęs, o tie sau išėję. Tas, kai truputį atsitokėjęs, pripuolė, kad paliko vaistų, išgėręs — ir nebejutęs skausmo. Permiegojęs, ryto metą atsibundęs — graži pana bestovinti prie lovai. Puolusi šiam po kojų, pradėjusi dėkoti:

— Laimingas palikai ir tu, ir aš, bet aš tik ne visai dabar esu išlaisvinta. Dabar prašysiu — kad čia išturėjai, žinau, ir ten išturėsi. Nueik į Pliozių miestelį, tame miestely yra kalnas, tad ant to kalno lauk — ir aš būsiu. O jei nesuvoktumei, nueik — ten yra mano tetutė tame miestely.

Tas nuėjo pas tą tetutę, klausia, kame yra tas ir tas kalnas. Ta tetutė davusi savo vaikelį, kad nuvestų, ir įdavusi tam vaikeliui obuolį, pasakiusi:

— Kad norės gerti, įduok anam tą obuolį.

Taip ir nuėjusiu ant to kalno. Taip šis norįs gerti! Tas vaikelis pradėjęs sakyti:

— Man motušė įdavė obuolį, pasakiusi: „Kad norės gerti, įduok obuolį, tegul suvalgo.“

Tas ir suvalgė. Kai suvalgė, taip pradėjęs norėti miego! Ėmęs ir atgulęs, užmigęs, miegąs. Atvažiavusi ta pana, žadinanti žadinanti — niekaip negalinti atžadinti. Ta pana pasakiusi:

— Rytą tuo laiku vėl būsiu — tegul laukia manęs! — ir pavažiavusi.

Kai ta pana pavažiavusi, tuojau šis ir atsibudęs. Klausias to vaikelio:

— Ar nebuvo pana?

Sako:

— Buvo. Žadinom žadinom — niekaip neatžadinom. Pavažiuodama pasakė: „Rytą vėl būsiu — tegul laukia manęs.“

Taip parėjusiu pas tą tetutę. Pernakvojęs, rytą vėl išėjusiu su tuo vaikeliu. Ta tetutė vėl įdavusi obuolį tam savo sūnui. Nuėjusiu — tas vėl taip pradėjęs norėti gerti. Taip norįs, taip norįs, kad alpstąs. Tas vaikelis sakąs:

— Man motušė vėl įdavė obuolį — „kad norės gerti, tevalgo tą obuolį“.

Tas ėmęs ir suvalgęs tą obuolį. Vėl pradėjęs norėti miego: taip norįs — nebegalįs niekaip išturėti. Ir atgulęs, pasakęs:

— Kad atvažiuos, pažadink.

Lig šis užmigęs, tuojau ta pana ir atvažiavo. Žadinančiu žadinančiu — niekaip negalinčiu atžadinti. Ta pana pasakiusi:

— Rytą tegul laukia — dabar būsiu. Jei rytą užmigs — daugiau nebesimatysim, — ir pavažiavusi.

Lig ta pana pavažiavusi, tas ir atsibudęs. Klausia:

— Ar nebuvo dabar pana?

Sako:

— Buvo. Žadinom, bet neatžadinom. Pasakė: „Rytą dar būsiu pasukų kartą. Jei rytą užmigs, daugiau nebesimatysim.“

Tas kone bliana:

— Kas čia man yra, kad aš taip miego noriu!

Parėjusiu, pernakvojusiu, ryto metą vėl išėjusiu. Nuėjusiu ant to kalno — tas vėl pradėjęs norėti gerti — taip norįs, kad alpstąs. Tas vaikelis vėl duodąs obuolį. Tas baisiai norėjęs ir suvalgęs tą obuolį. Kai suvalgęs, pradėjęs norėti miego. Jau ir nenorėtų begulti, bet taip norįs, kad krentąs ant žemės. Ėmęs ir atgulęs, užmigęs. Tuojau ta pana ir atvažiavo. Žadinanti verkdama, visaip, visokiais būdais — niekaip neatžadinanti. Ėmusi prapjovusi savo pirštą, ištraukusi ano kardą ir parašiusi, kad „ten mane beregėsi, kur žalias alkas, stiklo mūras. Mielas bičiuli, kas tau rados?“

Ta kaip pavažiavo, šis ir atsibudo. Klausia:

— Ar nebuvo pana?

Sako:

— Buvo. Žadino, bet neatžadino.

Tas sakąs:

— Tu, šelmi, meluoji!

— Aš nemeluoju, veizėk — kaži ką rašė ant kardo.

Tas veizi — parašyta: „Beregėsi mane, kur žalias alkas, stiklo mūras. Mielas bičiuli, kas tau rados?“ Tas pradėjęs verkti. Sakąs tam vaikeliui:

— Dėl ko aš taip miego norėčiau?

Tas vaikelis sakąs:

— Mano motina yra burtininkė, tave užbūrė — turbūt dėl to.

Tas parėjęs tuojau tą ano motiną nukirtęs, išėjęs. Einąs einąs, kur eis. Taip beeidamas pamatė — trys vokietukai besimušantys. Šis nuėjęs klausia:

— Ko jūs mušatės?

Anie atsako:

— Mums tėvas numirdamas paliko balną, apsiaustą ir botagą.

— Na, o ką tie reiškia?

— Balnas reiškia: kad užsėsi, kur norėsi, čia nulėksi. Apsiaustas: kad užsidengsi, niekās nematys. Botagas: kad sutauškysi — kaip to botago balsas toli nueina, taip gali ten stotis.

Šiam tie daiktai labai yra geri prie keleivystės. Na, šis sakąs:

— Tad ko jūs mušatės? Juk jūs este trys — ir trys daiktai.

Atsako anie:

— Ne, bet mes norim vienas atimti visus.

— Na, ar norit, aš jums išsprėsiu bylą?

Šie sakantys:

— Gerai.

Tas atžengęs penkias dešimtis žingsnių ir sakąs:

— Bėkite: kuris greitesniai pribėgsit, tam bus tie daiktai!

Tie bėgantys — šis greitai atsisėdęs ant balno, užsidėjęs apsiaustą, paėmęs botagą ir palėkęs. Tie nubėgo, atgrįžta — nė kokio neberanda.

Tas, sau palėkęs, lakstąs lakstąs, kur nulėks, nežinodamas. Taip išlėkęs aukštai aukštai. Pamatęs krūme mažą butelį ir nulėkęs į tą butelį. Įlėjęs į vidų, klausia:

— Ar nežinai, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

Tas sakąs:

— Nežinau. Rasi mano žvėrys žino. Esu žmogus, bet žvėrių karalius.

Sušaukęs visus žvėris, klausias:

— Ar nežinot, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

Visi atsako:

— Nežinom.

Tas pradėjęs sakyti:

— Rasi mano brolis žino — čia netoli gyvena.

Tas vėl išlėkęs aukštai ir pamatęs butelį. Įėjęs į vidų, klausia:

— Ar nežinai, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

— Nežinau. Rasi mano žuvys žino — esu žuvų karalius.

Taip sušaukęs visas žuvis, klausias:

— Ar nežinot, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

Atsakė:

— Nežinom.

Tas pradėjęs sakyti:

— Rasi mano brolis žino — čia netoli gyvena.

Tas vėl išlėkęs aukštai ir pamatęs tą butelį. Įėjęs į vidų, klausia:

— Ar nežinai, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

— Nežinau. Rasi mano paukšteliai žino — esu paukščių karalius.

Sušaukęs visus paukščius, klausia:

— Ar nežinot, kame yra žalias alkas, stiklo mūras?

— Nežinom.

Veizi — nėra juodvarnio. Šaukiąs šaukiąs — neatšaukiąs. Paskui pamato, kad parlekia — vos jau bepalekiąs. Klausia:

— Kur tu, šelmi, taip ilgai buvai, kad negali atšaukti?

— Aš dideliai toli buvau: kur žalias alkas, stiklo mūras. Ten vestuvės besančios — aš kaulus krintau.

— Na, nuvesk tą žmogų ten.

(...)

Tas juodvarnis lekiąs lekiąs, ir nulėkusi. Tas žmogus įlėkęs į žalia alką, už stiklo mūro ir gulįs.

Ta karalaitė po pietų įėjusi į sodą pasivaikščioti ir matanti, kad žmogus guli. Priėjusi veizinti — kaip būtų matytas. Veizinti — turįs ir kardą. Ištraukia tą kardą, skaito — parašyta: „Ten beregėsivos, kur žalias alkas, stiklo mūras.“ Ši pripuolė — tas pats yra, kurs aną išgelbėjo. Žadinanti. Šis atsibudęs veizįs — pažinęs. Taip anuodu ten pasisveikiniusi. Ta pana sakanti:

— Ką mudu dabar darysiva, kad jau ištekėjau už kito?

Taip ta pana įėjusi į vidų, pradėjusi sakyti:

— Norėčiau vieną žodį sakyti — ar leisite?

Visa kompanija atsakė:

— Leidžiame.

Pradėjusi sakyti:

— Kaip aš nūgi galiu daryti — katras raktas yra geresnis: ar kur su spyna yra pirktas, ar naujai kaltas?

Visi atsakė, kad tas yra malonesnis, kurs su spyna yra pirktas. Taip ta paną sako:

— Na, dabar atsirado mano pirmasis kavalierius, kuris mane išgelbėjo nuo prapulties. Katrą aš nūgi turiu imti?

Visi sako:

— Pirmąjį, pirmąjį!

Na, taip anie iš naujo kėlė vestuves. Kas ten buvo banketas, kas ten per balius!

Bet kas per gailėsis tam, kurį atmetė! Tas karalaitis manęs: „Ką aš tau galiu padaryti?“ Išradęs priežastį karą kelti. Atrašo šiam, kad tuomet ir tuomet stotų į aikštę. Ta karalienė, kai sužinojusi, pradėjusi bliauti:

— Ką padarysiva: dabar maža kariuomenės teturiva — paleis mus vėjais!

Šis sakas:

— Nereikia man kariuomenės: tokį poną aš ir vienas nukariausiu.

Tą dieną pasiėmęs rašalo, popieriaus, plunksną, ant savo balno užsidengęs apsiaustą ir išlėkęs. Nulėkias — jau tie priešai belaukiantys aikštėje. Taip šis nusiveizėjęs, kame yra tas karalaitis. Kai pamatęs, tiktai kapt už plaukų tam karalaičiui! Išnešęs aukštai aukštai ir sakas:

— Na, ar kariausi su manim dabar?

Tas sakas:

— Nekariausiu, nekariausiu!

— Ar prižadi nekariauti?

— Prižadu.

— Na, še rašalo, popieriaus, plunksną ir pasirašyk priesaiką, kad niekuomet, kol pasaulis pasauliu, nekariauti... O jei ne, aš tave dabar paleisiu ant žemės ir užsimuši.

Tas tuojau pasirašęs, kad „kol pasaulis pasauliu, nedrįsiu pakelti rankos prieš tave“. Kai pasirašė, šis palengva ir nuleido, pats palėkė namo. Parlekia namo, parodo pačiai raštą, kad po karo ir, kol pasaulis pasauliu, nepakels tas karalaitis rankos. Iš to džiaugsmo pakėlė banketus. Suprašė gentis, gimines. Paskui ir gyveno sau be rūpesčio.

TERBA

Kitą kartą vaikas tarnavęs už muštinį pas ūkininką. Trejus metus išbuvo — tris muštinius gavo. Paskui, išeidamas nuo ūkininko, prašė šikšnos terbos — sako:

— Aš tau ištikimai tarnavau — man bent šikšnos terbą už tą dovanok.

Tuoju anšai anam davė terbą. Išėjo anšai į pasaulį. Eidamas sutiko vieną ubagą. Ėmė anam ir atidavė vieną muštinį. Toliau eidamas, vėl atrado kitą ubagą, kuriam taip pat davė muštinį. Ir taip išdavė visus tris muštinius. O kai sutiko ketvirtą, neturėdamas ką duoti, pradėjo nuo ano bėgti. Bėgančiam pradėjo kalbėti anasai ubagas:

— Nebėk,— sako,— nuo manęs.

Atsakė anšai vaikas:

— Ką dirbsiu aš, nuo tavęs nebėgęs, nes tau nieko neturiu duoti. Tada atsakė anam anasai ubagas:

— Ko tiktai tu pats nori, prašyk — visa gausi už savo gerus darbus. Ar nori dangaus, ar nori turtų?

Atsakė anasai:

— Nieko kito nenoriu, tiktai kam aš pasakysiu: „Lįsk į terbą!“ — kad man visi lįstų į terbą.

— Na,— sako,— gausi ir tokią malonę.

Ir persiskyrė anuodu. Šis paėjo savo keliu, vaikas — savo keliu.

Prieš vakarą atėjo į tokį dvarą, kuriame ponai besitaisą važiuoti į nakvynę į kitą dvarą. Prašas ansai į nakvynę. Anie jam atsakė:

— Koks tu,— sako,— kvailys: mes patys važiuojam pas Gušauskio kalną į dvarą nakvoti. Esam šimtas to dvaro žmonių ir negalime nakvoti, o tu vienas keti ir turi drąsos tokiam pavojingame dvare nakvoti!

Nepaisydamas pono perspėjimo, vaikiškas prašas kaip įmanydamas:

— Leisk, nes toliau nebenoriu beeiti.

Tas ponas, žinodamas persergėjęs — „juk anam visas aplinkybes apsakiau, jog dėl tokių ir tokių priežasčių mes patys negalime naktimis nakvoti“,— leido anam kaip nori:

— Jei nori, ryžkis, nakvok.

Ponai išvažiavo, o ansai paliko tame dvare vienas. Pasidėjo visus savo daiktus visų puikiausiame kambary, terbą pakabino prie durų, pats, sėdęs už stalo, pasidėjo knygas ir skaito. Įėjo šėtonas su ragais. Vaikiškas pasakė:

— Lįsk į terbą! — tuojuo įlindo.

Ir taip kiek tenai įėjo, tiek įlandino į terbą. Paskui ėmęs anuos pradėjo visokiais būdais kankinti klausdamas:

— Ko jūs čia valkiojatės, ko norit, dėl ko tą dvarą užponavote? Anie, visi būdami sulandinti, šaukia:

— Dėl to, jog čionai, tame dvare, yra kūnas prakeiktas. (...)

Tada anas klausęs:

— Kame tasai yra — parodykite man.

Anie nuvedė ir parodė. Anas atidavė kūną į jų globą. O velniai išeidami ant marmuro stalo parašė su pirštais, jog „kol pasaulis pasauliu, dvaras dvaru, niekada mes čia nebevaikščiosime“, o pats Licipierius pasirašė, visa tai drūčiai pastiprindamas. Šėtonai išėjo į pragarą, o ansai paliko sau po visų bėdų bemiegas nosį pastatęs.

Ryto metą ponai parvažiuodami apie aną šnekėjo, jog „ano, sako,— nė plunksnų nebėra“. Parvažiuoja į dvarą — atranda aną ramiai bemiegantį. Ponas persigando, išvydęs ant marmuro Licipieriaus aiškiomis raidėmis parašyta: „Pragare to nekenčiu niekados, ką šią naktį čia, tame dvare, kentėjau.“ Tada ponas, matydamas tokius daiktus, jog anie į tą dvarą prižadėjo niekados neužteiti, pradėjo ano klausti:

— Ką tu, meldžiamas, regėjai, pasakyk ir mums, dėl ko taip, ir kaip galėjai anuos į tokią sunkią būklę įstumti.

Atsakė ansai, jog — visus šėtonus buvau į šikšnos terbą susikišęs ir kriokinau kaip vilkas ožius, kol priverčiau anuos, kad pasakytų, dėl

ko tą dvarą užponavo. (...) Taip visi po kits kito išėjo,— o kaip žydas kad sako: „Na, ar girdi, kas tas ėjimas buvo vis po porą, vis po porą, gale po du, po du.“

Tada tas ponas klausė ano:

— Ko tu norėtumei už tą, jog man tokią ramybę padarei?

Anas atsakė:

— Kito nieko nenoriu, tiktai stalą kad lig mirties turėčiau ir po mano mirties kad ta terba būtų man įdėta į grabą.

Ponas tuojau anam visas tas malones prižadėjo, nes maža ansai teprašė už tokius daiktus.

Po kiek metų ansai numirė. Palaidojo aną su šikšnos terba. Tada ansai nuėjo prie dangaus — nenori aną šventas Petras įleisti, nes, sako, kad buvo tau siūlyta: ko nori, prašyk, dėl ko dangaus neprašei?

Tuosyk nuėjo ansai į pragarą. Šėtonai kaip pašėlę laksto, iš proto eina, bijos iš tolo, nes jau anie žino, jog ano terboj maža vietos tėra, o tenai visiems reiks lįsti. Tad ano niekaip neįleidžia.

Sugrižo ansai vėl prie švento Petro:

— Ar leidi,— sako,— geruoju, ar neleidi?

Sako:

— Neleidžiu.

— Nes kad tu neleidi — lįsk į terbą!

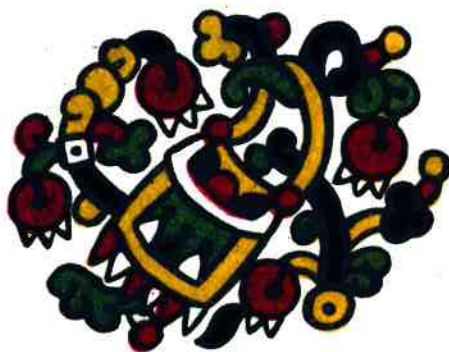
Ir įlindęs. Nuėjęs ansai žmogus į dangų pas poną dievą. Paklausė ano:

— Kas tave įleido: juk aš sakiau šventam Petru, kad tavęs neįleistų, nes tu nenorėjai, kai tau buvo siūlyta.

Sako:

— Į terbą įlandinau.

Ėmęs iškratė Petrą iš terbos ir patsai paliko danguj.

TRYS BROLIAI

Kitą kartą tėvas turėjęs tris sūnus. Patsai kai atėjo į senatvę, nori aniems paduoti gyvenimą, bet anie visi nori. Tad tėvas, neįmanydamas, ką daryti, liepė visiems eiti metus tarnauti ir už tuos metus kiekvienam gauti žiedą.

— Kurio bus puikesnis,— sako,— tam paduosiu gyvenimą.

Ir išėjo anie visi tarnauti. Einant per girią, mažasis brolis pasisuko į girią mažu keliu. O tenai eidamas užėjo balandį, kursai anam pradėjo sakyti:

— Kur tu eini?

Atsakė:

— Einu tokios tarnystės ieškoti, jog už metus galėčiau gauti tokį žiedą, kad pasaulyje puikesnio negali būti.

Sako:

— Eik paskui mane, aš tave nuvesiu į tokią vietą, kurioj gausi tokį žiedą.

Balandis aną įvedė į tokią tamsią skylę, kurioj nė jokios šviesybės nematyti. O kai buvo įvestas į tokį rūmą, kuriame buvo nei dideliai šviesu, nei dideliai tamsu, tenai nieko kito nerado, tik žaltį, narve prie lango pakabintą. Pradėjo ansai žaltys jam kalbėti:

— Kas tave čia įvedė?

Sako:

— Atradau balandį, kuris manęs klausė: „Ko tu ieškai?“ Atsakiau: „Tarnystės“. Ansai liepė eiti man čia į tuos namus.

Tada žaltys atsakė:

— Jei išbūsi čia metus — ko norėsi, tą gausi. O darbas tavo toksai bus: vieną kartą per dieną pakursi pečių, vieną kartą iššluosi menę ir vieną kartą šiltu vandeniu mane numazgosi. O valgyti — įeisi į aną kamara, atrasi ant stalo visados gatavą, kuomet tiktai norėsi.

Anas taip ir darąs, kaip anas įsakė: po vieną kartą kurias pečių, po vieną kartą menę šluojąs, po vieną kartą šiltu vandeniu mazgojįs žaltį. Po metų galo prašo žalčio, kad anam tokį žiedą duotų, jog pasau-

lyje puikesnio negali būti. Tada liepė anam žaltys eiti į skrynią, o tenai imti, koksai patinka. Ėmęs raktus, atidarė skrynią, kurioj kokių tiktai būtų norėjęs, tokių būtų gavęs. Tačiau anas ėmęs vieną ir, atidavęs raktus, taisės namo eiti. Bet žaltys prašė, kad kitais metais pargrįžtų. Anasai atsakė:

— Jei iš namų galėsiu išlikti, pargrįšiu.

Ir išėjo anasai namo. O kad ėjo per girią, atrado anasai nuo tekinio nukritusį smaluotą rinkį. Pamovęs ant rankos, einas nešinas. O kai ansai atėjo į tą vieškelį, kuriame nuo brolių buvo atsiskyres, sutiko pareinančiu anuodu broliu, katruodu pradėjo klausti:

— Broli, kame tavo žiedas?

Sako:

— Šitai — ar neregita, kad ant rankos pamovęs nešuos?

Šiuodu broliu juokiančius ir tyčiodamos sakančiu:

— Kaip tu galėjai už vienus metus gauti tokį puikų!

O kai parėjo namo, kai padėjo šiuodu savo žiedus, anasai savo žiedą paskui padėjęs — ano žiedas pralenkė jūdviejų puikumu ir brangumu. Tada tėvas pradėjo sakyti:

— Sūneli mano mažasis, tau atiduodu gyvenimą — vark, mano pėdoms sekdamas.

Šiuodu nė koku būdu nenori atiduoti anam gyvenimą, sakydami:

— Negali būti, kad anam būtų gyvenimas. Mudu tave daugiau slaugėva, daugiau dirbova, o mudviem neatiduodi, bet anam.

Tada tėvas visus siunčia antrus metus tarnauti ir liepia po skarą parnešti — kurio bus puikesnė, tasai bus šeimnininkas.

Ir išėjo anie visi tarnystėn. Anuodu du broliu paėjo į savo pusę, o anasai vėl, kur tarnavo, pas žaltį, nuėjo. O kai pas žaltį nuėjo, klausė anasai tarnas:

— Ar galėsiu aš nuo tavęs gauti už metus tokią skarą?

— Gausi, — sako. — Darbą, — sako, — žinai, bet turėsi po du kartu per dieną dirbti: du kartu mazgosi mane, du kartu pečių kursi, du kartu menę iššluosi. Valgyti ko tiktai norėsi, to gausi — toje pačioj kamaroj ant stalo visados atrasi.

Taip anas ir darąs. Savo darbą nudirbsias — ir sau ramus, valgyti yra, ko tiktai širdis norėtų. O kai pasibaigė ir tie metai, prašo ansai algos. Davė anam žaltys raktus:

— Eik, — sako, — atrasi čionai skrynią, imk sau skarą, kokią tinkamas.

Nuėjęs atradęs ansai skrynią, o ėmęs ansai tokią, kokia patiko. O kai ėjo taisytis kelionėn į namus, tada jam žaltys kalbėjo:

— Meldžiamasis,— sako,— jei galėsi, pargrižk dar prie manęs treiems metams. O skarelę, kai eisi tenai anuo keliu, kur su savo broliais persiskyrei, įdėk į rankų pirštų tarpą, kitaip anie nuo tavęs atims ir tave užmuš.

Anas ėmęs, kaip buvo įsakyta, taip ir padarė. O kai anasai atėjo į tą pačią vietą, sutiko savo brolius pareinančius. Tuoju broliai ano klausia:

— Kame tavo skara?

— Šitai,— sako,— ar neregita: einu pasirišęs po kaklu.

— Taip, taip,— anuodu netikinčiu,— nes mudu apgavai ir pirmąjį kartą.

Ėmusiu aną kratyti. O kai nieko neatrado, džiaugė anuodu ir manė, jog bus dabar jiems gyvenimas.

O kai parėjo namo, padėjo anuodu savo skaras. O kai šis padėjo, tuoju tėvas pradėjo sakyti:

— Mažajam gyvenimą atiduodu, nes ano puikesnė.

Anuodu pradėjo ginčytis su tėvu nesutinkančiu su tuo nė jokiū būdu. Paskui tėvas liepia eiti trečius metus tarnauti, o parvesti paną kiekvienam: kurio bus padoresnė, tam bus gyvenimas.

Taip anie išėjo treiems metams ir persiskyrė tame pačiame daikte, kuriame vieną ir antrą kartą persiskyrė. Anasai į savo vietą nuėjo, tai yra pas žaltį, o anuodu vėl į savo vietą, kame pirmąjį kartą buvo. O kai šis nuėjo pas žaltį, tuoju žaltys pradėjo sakyti:

— Gerai, kad pargrižai,— ko norėsi, to gausi.

O anasai atsakė:

— Norėsiu panos tokios, kokios niekame negalėtų būti.

— Gerai,— sako,— apie tai nesirūpink. Tačiau,— sako,— tie metai už visus metus tau bus sunkesni, nes turėsi po tris kartus pečių kurti ir mane per dieną po tris kartus plauti su šiltu vandeniu ir tris kartus menę iššluoti. Paskutiniój dienój iškūrenk didžiai pečių, o kai mane numazgosi, mesk į pečių ir patsai bėk kaip tiktai gali šalin, nes aš didžiai šauksiu. Bet jei tu to neišdrįsi padaryti, patsai prapulsi lygiai su manim, o jei išpildysi, laimingas paliksi ir mane laimingą padarysi.

— Anasai, būdamas metus, stengėsi išpildyti savo priedermes, kurios anam buvo prisakytos. O kai anasai pabaigė metus, paskutinį kartą smarkiai iškūrenęs pečių ir numazgojęs savo žaltį, metė aną į pečių.

Patsai, bėgdamas nuo pečiaus, ne per toli tenai pavirto, nes neapsakytu balsu sukliko. Paskui veizis — kaip iš miego aną bebudinanti tokia pana. Tenai ponų daugybės, žmonių pilnas dvaras. Tada ta pana pradėjo anam sakyti:

— Veizėk, ką tatai mūsų prapuolusių išgelbėjai! Šitai aš esu anas žaltys, kurį plaudavai. Dabarčiui,— sako,— jei nori, vesk mane.

Ir tuojau anuodu susivedė, nes ta pana viena tebuvo, nebeturėjo nei tėvo, nei motinos, nei brolių: kurie tenai buvo ponai, tie visi buvo samdyti. O po vestuvių:

— Važiuokiva,— sako vyras,— pas mano gimines apsisukti.

O kai išvažiavo anuodu pas tėvą, atvažiavo į tą vietą, kur anie susitikdavo, išvydo parvažiuojant savo brolius, kurie anam kepurėles šmukšt nutraukė, nes ansai važiavo aštuoniais arkliais puikioj karietoj, su liokajais, pakalikais...

O kai parvažiavo namo, šiuodu, paskui važiuodami, veizi, kad pas jųdviejų tėvą tokie jo malonybės įvažiavo. Paskui anuodu įkandin įvažiavo. Bėga pilni smalsumo veizėti ir klausytis tokių įdomybių. O kada anasai jo malonybė įėjo pas tėvą, tėvas persigando, pamatęs tokius stebuklus. Paskui šis pradėjęs aną kalbinti — sako:

— Ar tamsta manęs nepažįsti?

— Jo malonybe, nepažįstu, dabar pirmą kartą savo amžiuj tematau.

Paskui anasai malonybė liepė įvadinti visus, kas tiktai buvo,— ar jau nė vienas neatsiras pažįstas. Įėjo ir anuodu broliu — nė vienas nepažįsta. Patsai prisipažindamas pradėjo sakyti:

— Aš esu tavo tikras sūnus. Prisistebėk į mano paną — rasi netiksit. Ar dabar atiduos man gyvenimą?

— Atiduodu, sūnau mano, būk jau šeimnininkas.

— O judu ar priduodate man?

Atsakę ir tuodu:

— Tegul bus tavo valia.

Tada ėmęs tėvui sakyti:

— Tėve mano, eikiva važiuokiva su manim, o gyvenimą atiduok savo didiesiems sūnums, aš tave nukaršinsiu.

Taip ėmęs su savim tėvą, išvažiavo į savo dvarą. O savo tėvui prisipažino, kaip tokį dvarą užsitarnavo. Parsivežęs nukaršino savo tėvą, kurį ano pati didžiai mylėjo, visuose reikaluose anam iki galo tarnavo ir po ano mirties didžiai gailėjo.

ŽMOGUS KARALIUI TRIS LAIMES PARDAVĖS

Kitą kartą vienas žmogus, atėjęs pas karalių, pradėjo anam kalbėti:

— Šviesiausias karaliau, aš tau atnešiau tris laimes parduoti — ar nepirksi nuo manęs?

Atsakė karalius:

— Meldžiamasis, kokias?

Ansai pradėjo sakyti:

— Pirmoji laimė: daryk išmintingai, bet veizėk galo.

Klausia tuojau karalius:

— Kiek tu nori už tą laimę?

Atsakė:

— Šimto raudonųjų.

Tuojau davė jam. Klausia:

— O antra?

Sako:

— Neaplenk vieškelio dėl mažo kelelio.

Klausia karalius:

— O už tą kiek nori?

— Tiek pat,— atsakė.

— Imk.— Toliau klausia: — o trečioji kokia?

Atsako:

— Nenakvok, kur yra jauna šeimininkė, o šeimininkas senas.

— O už tą,— sako,— kiek nori?

Sako:

— Tiek pat — šimto raudonųjų.

Ansai surinkęs savo pinigus ir išėjo. O karalius liepė į kiekvieną

daiktą, kur buvo, tokius parašus įsiūti arba išrašyti: „Daryk išmintingai, veizėk galo.“

Vienu laiku iš piktumo kas norėjo karaliaus mirties. Tada papirko anie barzdaskutį, prašydami, idant karalių su skustuvu papjautų. Barzdaskutys buvo prižadėjęs taip padaryti. Tada, skusdamas karalių, išvydo prie rankšluosčio galo: „Daryk išmintingai, veizėk, koksai bus galas.“ Tuoju barzdaskučiu, kursai buvo bededąs skustuvą už karaliaus kaklo, skustuvą iškrito iš nagų. Karalius, matydamas jį išbalusį, pradėjo ano klausti:

— Ką tu pamatei?

Atsako barzdaskutys:

— Šviesiausias karaliau, ketinau tave papjauti, nes aš buvau tų ir tų papirktas. Išvydęs tavo parašą, pradėjau paisyti, koksai bus mano galas, kad aš taip mandriai padarysiu. Tuoju skustuvą išpuolė iš mano nagų.

Karalius, matydamas tokį neregėtą stebuklą, tuoju jį apdovanojo savo malonėmis, o tuos, kurie jį žadėjo užmušti ir jį buvo papirkę, visus nuteisė myriop ir savo pirktą laimę už didelę sau malonę turėjo.

Toliau anam atsitiko važiuoti į seimą. Matydamas, jog ano tarnai, ieškodami kelio tiesumo, paleido vieškelį, o važiuoja mažu keleliu, sako karalius, idant anie važiuotų vieškeliu. Bet tarnai anam sako:

— Maloningas karaliau, juk mes visuomet čionai važiuojam.

Atsako karalius:

— Turit manęs klausyti.

— Gerai, tegul bus, kaip tu nori.

Paskui, kai nuvažiavo, sužinojo, jogei ano ant mažojo kelio ieškojo plėšikai užmušti, nes tenai visados karalius važiuodavo. Bet kai antru keliu pavažiavo, negalėjo jo užmušti.

Toliau nuvažiavo ansai į miestą. Pasitaikė anam nakvoti. Išvydęs, jogei ponas senas, o ponias jauna, įsakė tarnams, idant kitą gautų menę. Anie jam pradėjo sakyti:

— Visame mieste nėra geresnės.

Ansai atsako:

— Norint ir prastesnė būtų, bet idant būtų kita.

Tuoju nuvedė aną į kitą nakvynę, o kiti ponai ten pat nakvojo. Kas stojos su anais? Šitai naktį visi anie, kurie paliko, buvo plėšikų papjauti — ieškodami užmušti karaliaus, lig pat paskutinio visus išplovė. (...)

ILGANOSĖ, STORALŪPĖ IR PLAČIASTRĖNĖ

Ėjusi labai graži jauna mergelė patvoriais. Taip ana eidama patvoriais vis skaitanti. Išgirdęs jaunas jo malonybė. Klausiąs:

— O ką tatai, mergele, skaitai?

Ta susigėdusi nebeišmananti nieko sakyti. Pradėjusi sakyti:

— Skaitau, kiek per naktį sruogų galiu suverpti.

— Na, o kiek gali suverpti?

Ta atsakė:

— Galiu suverpti šimtą sruogų per naktį.

— Na, jei suverpsi, tad aš tave imsiu už pačią. O jei nesuverpsi, tad aš tave bausiu.

Taip tas jo malonybė davęs anai linų, gražiai išsukuotų, ir uždaręs aną vieną atskirai. Ta bliunanti, bliunanti.

Ir įėjusi ilga nosia žmona. Sakanti:

— Mergele, ko verki?

— Eik, kur neverksiu: apsiėmiau suverpti šimtą sruogų, o nemoku nė verpti.

— Na, neverk, aš tau suverpsiu. Tik į vestuves neužmiršk paprašyti. Gulk sau.

Ta mergelė atgulusi, gulinti, gulinti. Ta ėmusi suverpusi, padėjusi ant stalo ir išėjusi.

Tas ponaitis ryto metą veizįs — yra suverptos. Ir antrą naktį šimtą sruogų įdavęs. Ta verkianti, prašanti dievo, kad ir šią naktį ta ateitų. Taip ir vėl atėjusi storomis lūpomis. Klausianti:

— Ko verki, mergele?

— Eik, kur neverksiu: apsiėmiau šimtą sruogų suverpti, o nemoku nė verpti.

— Na, nesibijok, aš tau suverpsiu, tik į vestuves neužmiršk. Eik sau gulti.

Ta atgulusi, gulinti sau rami — ta suverpusi, padėjusi ant stalo ir išėjusi.

Ponaitis ryto metą veizįs — yra. Duosiąs dabar ir trečią naktį: jei jau suverps, ims už pačią. Ir įdavęs. Ta verkianti, prašanti dievo, kad beateitų. Taip ir atėjusi žmona plačiom plačiom strėnom. Klausianti:

— Ko verki, mergele?

Ši sakanti:

— Kur neverksiu: apsiėmiau šimtą sruogų suverpti, o nemoku nė verpti.

— Na, nesibijok, eik sau gulti, aš suverpsiu. Tik į vestuves neužmiršk.

Ta atgulusi, gulinti, ta suverpusi ir išėjusi.

Ryto metą ponaitis veizįs — yra gatavos. Na, jau reikia vesti. Taip sakas:

— Suprašyk visus savo gentis.

Ši sakanti:

— Neturiu nė genčių, tik teturiu tris tetutes.

— Na, paprašyk ir tas.

Ta paprašiusi — šios ir atėjusios. Atsisėdusios prie stalo vienos — kitiems ir nebėra vietos, kur sėstis. Taip tam nepatikusios — klausias:

— Dėl ko tavo yra taip ilga nosis?

Ta sakanti:

— Eik, nesistebėk, ponaiti! Mes esame didžios darbininkės: mes per naktį šimtą sruogų suverpjam.

Klausias storalūpės:

— Dėl ko tavo taip storos lūpos?

Ta vėl taip atsakiusi. Klausias plačiastrėnės:

— Dėl ko tavo strėnos yra tokios plačios?

Sakanti:

— Eik, ponaiti, nesistebėk: mes esame didžios darbininkės: per naktį po šimtą sruogų suverpjam.

Taip sugėrę tas vestuves — niekuomet nebedavęs savo poniai verpti: bijojęs, kad nepalikėtų plačiastrėnė, didžianosė, storalūpė.

PENKI BROLIAI

Kitą kartą tėvas turėjęs penkis sūnus, o šeštoji buvo duktė. Jie tarp savęs didžiai sutarę. Motina didžiai nekentusi, kad anie taip sutarė, ėmusi anuos keikti. Ir prakeikusi anuos visus penkis brolius, kurie pavirto į vilktrasas ir išbėgo į medes. Tenai dienomis buvo žmonėmis, o naktimis persimainą į vilktrasas.

O sesuo anų neapsakomai gailėjos. Ir išėjo anų ieškoti. Einanti per medes, o tenai eidama sutikusi gaidį, kursai anai pradėjo sakyti:

— Kur tu eini?

Ana jam atsakė:

— Einu prakeiktų brolių ieškoti.

— Neik,— sako,— neatrasi anų.

Tai ana, eidama toliau, atrado daug žvėrių ir baltą balandėlį. Anie visi sako, kad tu neik, neatrasi. O balandėlis sakąs:

— Eik, atrasi. Netoli ėjusi, atrasi tamsų urvą. Lįsk tuo urvu, o kai įlįsi, pasislėpk anų trobesy kame norint.

Taip ana ir padarius. Ėmusi lįsti tais urvais ir atradusi tenai kaip kokį rūšį, kuriame ėmusi ir pasislėpusi. Kai tiktai pradėjo aušti, tuoju anie parbėgo. O kai tiktai parbėgo, pradėjo tarp savęs rietis ir krimstis. O paskui pavirto į žmones. Anie tuoju užuodė, jog čia turi būti koksai norint žmogus. Ir atradę savo seserį, su kuria anie didžiai sutarė. Ana ėmusi verkti, veizėdama į neapsakomą anų vargą. Sako anie:

— Jei norėtumei, mus galėtumei dabar išgelbėti, bet daug reiktu iškentėti.

Sako ana:

— Ką tiktai liepiat, tą aš gatava esu padaryti dėl jūsų.

Anie sako:

— Jei penkerius metus išbūsi nebyle, mes paliksim laisvi nuo to pikto už bjaurų motinos liežuvį. O jei kentėjusi neiškentėsi, mus didesniai prapuldysi.

Ana pasiėmė visa tai išpildyti.

Ir aną tuojau išsiuntė iš girios, nes vakarą, — sako, — mes vėl į tuos pačius pavirstam, o kada kokį žmogų patinkame girioj, tuojau draskome. Skubinkis kaip galėdama išeiti iš girios.

Ir išėjo ana didžiai greitai. Kai tiktai išėjo iš girios, tuojau aną ir užvažiavo ponai. Taip vienam jenerolui ana patiko — baisu. Klausia anos:

— Kame tu buvai ir kur tu eini?

Ana nieko nesakanti. Supratę, kad ana yra nebylė. Ėmęs tas jenerolas aną — manęs: „Kad ir nebylė — aš aną vesiu.“ Kai parsivežęs namo, tuojau anuodu susivedę. Taip kas bus darbo? Gyvenusiu anuodu didžioj santarvėj. Ir ana savo vyrui visados didžiai klusni, stengiantis anam visados įtikti.

Pasitaikę jenerolui važiuoti į karą. O ano pati lieka sunki. Taip kai tiktai išvažiavo anas į karą, ponas dievas davė anai sūnų. Ano jenerolo tarnaitė ėmusi padėjo anai mažą šunytį, o sūnų nunešusi įmetusi į jūrą. Taip kas bus darbo? Ana tuojau nurašiusi jenerolui laišką: „Taip ir taip, dievas davė šuniuką tavo pačiai.“ Anas parrašė tokį laišką: „Ką davė, tą davė — auginkit.“ Taip kas bus darbo? Ana ėmusi nuskandino ir tą šunytį. O kai parvažiavo jenerolas, klausia:

— Kame yra šunytis?

Tarnaitė tuojau atsakė:

— Suėdė ana pati ėmusi.

Taip visi ten liudija, jog buvo šunytis. Ansai nieko nebesakęs, — tesirįžta.

Antrą kartą vėl atsitiko anam išvažiuoti didžiai toli į svečią šalį, o pati vėl paliko sunki. Po ano išvažiavimo vėl anai dievas davė sūnų, kuri ėmusi tarnaitė vėl nuskandino, nunešusi prie pajūrio. Anas jenerolas parvažiavo ketvirtuosiuos metuos — vėl tarnaitė anam

pasako, kad ponas dievas buvo davęs sūnų, kurių ana pati suėdė. Taip jenerolas užsirūstino — baisus daiktas! Liepė aną įdėti į kalinį ir užmūryti duris.

O tas kalinys buvo kaip koksai trobesėlis kiemo vidury, siauru viršum kaip kryžius kad yra — apačia plati, o viršus siauras. Taip ana vargšė įdėta niekuo nekalta kentėjo, norėdama išlaisvinti savo brolius. (...) Aną visados du balandžiu aplankydavo. Jei ne vienas stovės ant kalinio viršaus bliaudamas arba burkuodamas, tad antras.

Taip paskui atgriaudino aną kalinį veizėti anos, ar gyva bėra. O kai atrado aną gyvą, liepė budeliui nukirsti. Suvadinęs jenerolas daug teisėjų, kurie aną visi pasmerkė myriop. Kai tiktai budelis norėjo aną nukirsti, tuojau balandis pralėkdamas pasakė tais žodžiais:

— Palauk, nekirsk!

Visi didžiai sunerimo, kai paukštis pradėjo taip kalbėti. Paskui iš anų atsirado kitas girtas, kitas šioks, kitas toks, — juk ne be to. Tada anie pradėjo kits kitam sakyti:

— Ko mes čia veizime į visus tuščius daiktus: kas nuteistas — nuteistas. — Liepia budeliui: — Kirsk!

Taip budeliui nevalia: nors anas nenorėtų, reikia klausyti. Tada atkėlė kalaviją. Tuojau balandis pralėkdamas pasakė, tačiau ne anam, bet visiems:

— Vyrai, — sako, — kurie esate čionai susirinę, žinokite už tiesą: jei jūs nugalabysit tą nekaltą moteriškę, kurios nekaltybė bus parodyta po dviejų valandų, — atsivers žemė ir visus jus praris.

Anie visi neapsakomai nusigando ir laukia tokių daiktų galo. Paskui, baigiantis antrai valandai, veizi — iš vienos pusės ateina mažas vaikelis, antrą nešdamas ant savo rankų, o antroji pusėj ateina penki vyrai, kalbėdami tarp savęs:

— Kame suvoksma dabar savo seserį, kuri mus išgelbėjo? O šios anie nepažįsta, nes buvo puikiais drabužiais.

Tada ana pati pradėjo kalbėti, nes jau anos metai pasibaigė. Sako:

— Ponai šviesiausi, regėkite dabarčiui stebuklus. Šitai mano sūnūs, kurie ateina. Juos naminioji tarnaitė atėmusi skandino marioj. Bet nežinau, kokiū būdu anie paliko gyvi.

Tada didysis sūnus, priėjęs prie savo motinos, puolė anai po kojų, kalbėdamas:

— O mano motin, ko tu dėl manęs nekentėjai!

Paskui priėjęs pradėjo sveikinti savo tėvą. Jam tėvas kalbėjo:

— O ką tu gali žinoti, jog aš tavo tėvas?

Sako:

— Balandėlis mane marioj per penkerius metus penėjo šitoj saloj. Mano brolių, kurių turiu ant rankų, man tas patsai balandis atnešė. Dabarčiui liepė mudviem eiti gelbėti.

Tada anas jenerolas klausias pačios:

— O kaip tu nūjau kalbi, o pirma nekalbėjai?

Sako:

— Kad jūs mane užvažiavot, tą dieną buvo tiktai pirmoji diena, kurią pasiėmiau nebyle per penkerius metus už prakeiktus brolius išbūti. Šitai,— sako,— mano broliai, tie patys ateina — klauskitės anų, visa pasakys.

Atvedę tarnaitę už tokius daiktus nugalabijo, o paskui klausė brolių:

— Ar jūsų sesuo yra ta?

Anie sako:

— Mūsų.

O paskui anam jenerolui visa išpasakojo, kaip ana šiuos išgelbėjo.

AUKSO KALVIS IR STALIUS

Vieną kartą karaliaus mieste susimušė dešimtą valandą nakties aukso kalvis ir stalius. Didžiuose miestuose nevalia vėlai vaikščioti po miestą, o tuodu pradėjo muštis. Taip besimušant, anuos atranda sargai, arba panaktiniai. Ima ir nuveda anuos pas patį karalių. Taip klausia karalius:

— Ko judu mušatės ir kas judu esate?

Atsako:

— Mudu esava vienas aukso kalvis, o antras stalius.

— O ko judu mušėtės?

— Dėl to mudu mušėvos, kad aukso kalvis keta padirbti aukso pyles, ir kad įleistų anas į upę, tos pylės nardys, šaukos taip kaip gyvos.

— O tas stalius sako, kad aš padirbsiu tokį erelį, kad bus kaip gyvas, ir kad ant ano užsėsi, galėsi lėkti kur norėsi.

Tam karaliui labai patiko. Klausia:

— Na, ar galėtute padirbti?

Atsako:

— Galiva.

Taip sulygsta, kokiam laikui. Klausia to kalvio:

— Kaip ilgai gali pabaigti savo darbą?

Sako:

— Per šešias savaites.

— O kaip tu ilgai dirbsi?

Sako stalius:

— Aš galiu šiandieną pat.

Na, tas karalius sakąs:

— Abu vienkart atnešita savo darbą.

Taip tas kalvis dirbąs kiekvieną dieną, o tas stalius linksmai sau laiką leidęs. Jau kaip rytą reikia nunešti. Tas stalius nuėjęs į miestą, nusipirkęs vielų, parėjęs namo, sutašęs lentas ir padėjęs.

Rytojaus dieną nueina anuodu pas karalių anksti, dar saulė netekėjusi tebebuvusi, o karalius tebegulėjęs. Taip įėjęs karaliaus sūnus prašo, kad parodytų. Tas kalvis tuojau savo pyles paleido į upę — kad ten nardo, kvarkčioja! Tam didžiai patiko. Prašo, kad parodytų stalius savo erelį. Šis sakąs:

— Et, nenoriu rodyti: mano nėra gražus, bet mandrus.

Tas juoba didesniai prašo, kad parodytų. Šis išsinešė savo lenteles ir pakratė. Tie pradėjo juoktis. Tas sakąs:

— Palaukit, nesijuokite — veizėkit, koks bus galas. Jei negerai bus, tad juokitės.

Ėmęs sudėjęs — yra kaip erelis. Užsėdęs lakstąs po menę.

Tam karalaičiui didesniai patiko. Sėdęs ir karalaitis. Tas išrodęs visus sraigtus, kuriuo kaip pasukti, kad nori ar smarkiai lėkti, ar į aukštį, ar pažeme. Na, tas šokinėjęs po menę. Pasukęs iš netyčia tuos smarkiuosius sraigtus — kaip lėkęs pro langą! Anas norėjęs pasukti, kad žemyn leistųsi, o pasuko į aukštį. Išlėkęs lekiąs lekiąs. Paskui anas belakiodamas pripratęs. Kai pradėjo sukinėti sraigtus, užtaikė tą sraigtą, kur žemyn leidžia. Taip anas palengva ir nusileidęs į girią. Kai nusileido, ėmęs sugriovė savo erelį ir paslėpė. Paskui nuėjo į miestą. Išalkęs valgyti. Įėjęs pas tokią vokietę, paprašęs valgyti. Pavalgęs, dar turėjęs keletą skatikų — užmokėjęs. Paskui išeina laukan — mato, kad aukštas mūro butas. Klausia tos vokietės:

— O kas ten yra, tame bute?

Ta sako, kad karalius savo dukterį įdėjo. Taip tas tuojau nuėjęs į girią, sutaisęs savo erelį ir nulėkęs pas tą pana. Ta pana taip nusigandusi. Šis pradėjęs sakyti:

— Nesibijoki, būsiva draugystėj. Ir aš taip pat esu karalaitis.

Taip anuodu gyvenančiu, susimylėjusiu. Tai panai jau nebegerai beeina. Paskui ateina tėvas, atranda abudu ir dukterį sunkybėj — taip baisiai supykęs:

— Tuoju abudu myriop!

Kai jau veda myriop, tad pradėjęs karalaitis sakyti:

— Šviesiausias karaliau, ką aš tau dovanosiu.

Tas karalius sakęs:

— Tai ką tu man gali dovanoti — bene nori pabėgti, vargše. Eik, atnešk.

Tas paėjo, atneša lentgalius. Karalius pradėjo juoktis:

— Na, kas iš tavo tų lentgalių.

— Palauk, šviesiausias karaliau, nesijuok. Kad pamatysi, tad juokis.

Tas ėmęs sutaisęs tą erelį, užsėdo ten, rodo karaliui. Prisiartino prie tos panos, susuko tuos sraigtus, pagavęs pana ir palėkęs. Palėkdamas sakęs:

— Karaliau, dabar juokis!

Lekiaš — kelią jau anas žino.

Taip vieną rytą tėvas, langą atidaręs, veizis — mato, kad juoduoja padangės — eina ir vis leidžias žemyn. Taip jau visai arti atėję — pamatė, kad ano sūnus su pana. Taip ir parlėkęs. Išsipasakojo, kaip anam buvo.

Taip paskui susivedę gražiai gyveno. Paėmė karalystę, nurašė ir prie to karaliaus, atsiprašydamas, kad nepyktų. Paskui atvažiavo linksmi. Kas ten buvo per banketas! Ir aš buvau tame bankete.

DU BROLIU — VIENAS TEISINGAS, ANTRAS MELAGIS

Kitą kartą tėvas turėjęs du sūnus. Numirdamas aniedviem visa palikęs. Vienas iš anų, katras buvo teisingas, visa atidavė į melagio rankas. Tada tas gyvenęs sau gerai, nė kam ko. Pradėjo taisytis anas teisingasis gyventi — na, šiam reikia atiduoti pusę, ką tėvas paliko. Pradėjo šis anam sukti — pagal tėvo palikimą nebeduodąs nė per pusę.

— Na,— sakąs,— broli, kad tu tokis esi, ar tu toli eisi?

— Aš,— sako,— toliau eisiu su melagyste nekaip tu su teisybe. Šis atsakęs:

— Jei tu toliau eisi su melagyste, tad ėmęs išdurk man abidvi akis. Einančiu anuodu per žmones ir ką tiktai sutiksiančiu, klausiančiu, ar su teisybe gali nueiti toliau, ar su melagyste. Visi sako:

— Kai šiais laikais, su melagyste toliau gali nueiti.

Sutikusių kunigą — klausiančiu:

— Kaip tau rodos, šiais laikais ar su teisybe toliau gali nueiti, ar su melagyste?

— Tai jau,— sako,— šiais laikais su melagyste toliau gali nueiti.

Anas kunigas pavažiavo — šis ėmęs išdūręs šiam abi akis ir einąs šalin. Šis pradėjęs prašyti:

— Broli mano, paveski mane bent po kryžium.

Šis ėmęs aną pavedęs po kartuvėm, pats sau paėjęs meluoti į miestą. Šis po kartuvėmis meldžias, manąs, kad anas po kryžium pavestas.

Taip nakties metu atlėkė trys juodvarniai, kurie pradėjo tarp savęs šnekėtis. Vienas pradėjo sakyti:

— Šią naktį tokia kris rasa, kad kas saulėtekiu apsimazgotų, tuoju sveikos akys paliktų, norint akys būtų aklos.

Antras pradėjęs sakyti:

— Kas tų žmonių tame mieste kvailumas: važiuoja sau vandens per

kiek mylių, o kad kas aną kūlį, kur yra už miesto, perkaltų, tuojau vandens atsirastų visur po visą miestą, nes tenai,— sako,— toks prižadas pridėtas.

Trečias sakąs:

— O anas karalius ar ne kvailys: sargina savo pačią taip ilgai ir tokius turtus pila dėl daktarų, o kai tiktai atplėštų prie sienos, kur yra lovos koja, o po ta koja yra marmuras, kai tiktai atplėštų tą marmurą, tenai atras rupūžę, kuriai po kaklu papjautų, ir išlašėtų trys lašai kraujo. Kai tuos anai duotų išgerti, sumaišęs su degtine, tuojau tą valandą stotųsi sveika.

Šis visa girdįs, sėdėdamas po kartuvėmis. Lig tiktai pradėjo mušti, anas, pažinęs aušrą, tuojau pradėjo, po raras vaikščiodamas, savo akis plauti. Taip kai tiktai saulė pradėjo tškėti, anam akys atsivėrė, ir pradėjo gerai veizėti — kaip pirma regėjo.

Taip anas regėdamas, pirma nuėjęs į miestą, apveizėjęs ano kūlio didumą, visus daiktus matydamas,— kaip anie juodvarniai šnekėjos, visa išsipildo. Nuėjęs į miestą, veizįs — vandenį bepilstą. Sakąs:

— Ką jūs man duosit — aš jums vandenį atidarysiu?

Tuojau davę žinią ano miesto vyresniesiems, jog toksai atsiranda mieste daktaras, kursai mums keta mieste vandenį atidaryti. Suėję visi miesto piliečiai prižada anam milijonais pinigų iš paties imperatoriaus izdo užmokėti. Na, anas sakąs:

— Duokit man darbininkų, kiek tiktai man reiks, taip pat ir geležinių kūjų.

Anie gatavi nežinau ką anam duoti, kad tiktai atidarytų vandenį. Anas nusivedęs kiek šimtų vyrų, liepęs kalti aną kūlį. Kai tiktai perkalė aną kūlį — tuojau atsirado vandens visame mieste. Anas tenai gavo kiek milijonų rublių.

Paskui važiuojąs pas karalių. Nuvažiavęs tenai atradęs — beserganti karaliaus pati. Sakąs karaliui:

— Kiek tu man duosi — aš tavo pačią pagelbėsiu?

Karalius žadaš anam už pagelbėjimą duoti kiek valsčių, tiktai pagelbėk. Anas ėmęs išvaręs visus iš rūmo, aną lovą atkėles, su įnagiais atkėles marmurą, radęs tenai rupūžę, papjovęs, davęs anai to kraujo gerti. Lig tiktai užgėrusi ana tų vaistų, tuojau radusis sveika. Tada karalius davęs anam kiek valsčių, paliko jo malonybe, turtingas. Ir dabar ano giminės tebėra ir bus, kol pasibaigs. O ano brolis su savo mela-gyste pasikardino.

NYKŠTUKAS

Kitą kartą žmona per kiek metų neturėjusi palikuonių. Prašanti:

— Pone dieve, duok man kad ir kaip nykštį.

Davęs anai ponas dievas kaip nykštį — nei augas, nei mažyn beeinas iš to dydžio. O metų turįs apie dešimtį ir proto pilno, tik mažas.

Taip anas vienu metu prašas:

— Tėveli, leisk mane akėti.

Tėvas:

— Gerai, sūneli, akėk, kad tik norą turi.

Anam tėvas pakinkė arklius, šis sau sėdęs ant akėčių virbalų — akėjas. Šaukiąs, iš proto einąs.

Atvažiuoją ponai. Matą, kad arkliai, pakinkyti į akėčias, vaikščioją po dirvą taip puikiai, tartumei kad anais kas akėtu.

Siunčiaš ponas savo tarną:

— Paveizėk, meldžiamasis, kas per komedijos ten yra.

Tarnas nubėgęs veizįs, kad žmogus besėdįs ant akėčių virbalų. Atėjęs ponui išpasakojęs, kad taip ir taip. Siunčiaš ponas vėl tarną, kad ir anam atnešęs parodytu, kas tas per žmogus. Šis nuėjęs paėmęs dviem pirštais ir nešąs. Atnešęs tam ponui, ponas dėjęs į briką ir pavežęs. Tėvas ateinąs — sūnaus nė kokio, vieta viena. Pergailėjo ėmęs — ką bepadarys, nežinąs, ar velėna kame apvirto, ar arklys įmynė į žemę.

Anas važiuojąs su tuo ponu. Kai vakaras atėjo, prašas pono laukan. (...) Ėmęs ponas apsistojęs ir padėjęs aną ant stebulės. Šis šokęs nuo stebulės ir palindęs po lapu. Tas ponas su tarnais, su kitais draugais iešką, iš proto einą ir nė koku būdu nesuvokią. O šis nykštukas po lapu kenčia. Šie niekaip nesuvokė. Ėmę pavažiavo.

Paskui vagys, eidami pro šali, šnekąsi:

— Kur mes eisma vogti?

Šis, po lapu stojęs, sakąs:

— Veskitės mane, aš jus nuvesiu pas turtingą žmogų.

Šie veizį — kas čia kame šneką? Paskui saką:

— Eikim, — bet nieko nematą.

Taip šis atėjęs prie anų ir sakąs:

— Aš mažas tesu, jūs mane įkiškite į kišenę, nes kitaip su jumis nenu-eisiu. O kad nueisma, aš pro mažą skylėlę įlįsiu, o jums visokių gėrybių išduosiu.

Tie vagys tariąsi: bus taip gerai,— ėmę aną į kišenę įkišę ir nešantys. O aniems sodoj pasakę, kuo pavarde. Kaip anie nuėję į tą sodą, aną paleido, o šis ėmęs ir nuvedęs prie visų liesojo žmogaus. Nuėjęs prie klėties, radęs mažą langelį, įlindęs į vidų. Radęs dešras ir šaukiąs:

— Kas čia dešrų!

Tie aną draudžia:

— Ko tu šauki — ar iš proto išėjai?!

Šis ėmęs vieną dešrą išdavęs, paskui atgrįžęs prie antros, vėl sušukęs:

— E kas čia dešrų!

Pats mažas tebuvęs, bet balsą turėjęs didį. Šeimininkas pajutęs, antroj klėty gulėdamas, pradėjęs baldytis. Vagys, kai pajutę, pabėgę, o šis, radęs vieną dešrą, pelės išėstą, ėmęs į dešrą įlindęs. Sukilo visa šeimyna, pats šeimininkas, veizi atėję — nieko neberanda, nė kokio žmogaus, ir vienos dešros nebesą.

Ryto metą atėjęs ubagas — šeimininkė ėmusi ubagai vieną dešrą atidavusi, sakanti:

— Pasimelsk — šią naktį norėjo mus vagys nuskriausti, bet pajutom ir anuos praginėm.

Tas ubagas, eidamas iš to kiemo, meldžia:

— Pone, neapleisk nedorėliais nė vieno žmogaus...

Šis mėgdžiojās ubagą, terboj būdamas. Tas ubagas supykęs ir paėmęs tą dešrą išmetęs. Žiemos metas buvo — įkrito į sniegus. Per dieną niekas neįsistebėjo, bet naktį vilkas ėmęs prarijo. Anas nykštukas, būdamas vilko grobuose, prilindęs su pirštu kriušas į grobus, o pats šaukiąs:

— Tui tui tui!

Tas vilkas bėgęs ir nusprogęs bebėgdamas. Šis išlindęs laukan, parėjęs pas tėvą. Tėvui sakąs:

— Eikiva, aš vilką užmušiau.

Tas tėvas klausinėjās:

— Sūneli meldžiamasis, kur tu buvai prapuolęs per tokį laiką?

Šis tėvui visa išpasakojęs — čia ir čia, čia ir čia. Su tėvu nulupusiu kailį, paskui pardavusiu.

DVYLIKA BROLIŲ

Senais laikais gyvenęs viename mieste gyventojas, turėjęs dvylika sūnų. Vienuolika buvę išmintingi, o dvyliktasis pusbeprotis. Anuos tėvas paaugino, išleido į mokslus. Taip tėvas sako aniems:

— Mano sūnūs, aš jus paauginau, išleidau į mokslus — tad dabar eikit kiekvienas sau, aprinkit sau amatą. Pagalvokit, kurs kuo norit būti.

Taip tie sūnūs išėję, kiekvienas apsirinko sau tarnystę: kitas ten už liokajų, prie pono, kitas už vežėją, kitas už jojiką, kitas prie batsiuvio, kitas prie siuvėjo, kitas prie staliaus, kitas prie dažytojo, kitas prie malūnininko, kitas prie kubiliaus, kitas prie odpešio, kitas prie stiklininko, o tas pusbeprotis pristojęs prie pono už arkliaganį — arklių ganyti. Sulygsta tarnystę — penkis šimtus raudonųjų.

O tie arkliai krūminiai buvę. Taip anas išgena tuos arklius, gano. Ateina vienas arklys, keršas, raišas, — pradeda sakyti:

— Ar girdi — neišganysi tų arklių.

Šis klausia to arklio:

— O dėl ko neišganysiu?

— Neišganysi: anie yra medės arkliai.

— O ką darysiu dabar, kad neišganysiu?

Taip tas arklys sakąs:

— Jei manęs neužmirši, tai išganysi, o jei užmirši — neišganysi.

— Na, kaip aš tave turiu atminti?

— Taip mane turi atminti: kad ką turėsi, ką valgysi — vis ir man duok, tik neužmiršk.

— Na, gerai, kad taip, tad aš neužmiršiu.

— Ir tu nesirūpink, miegok sau. Kad reiks — pašvilpk, ir atbėgsma. Tas sau miegas. Kad atneša valgyti, vis ir tam savo arkliui duodas.

Taip vieną kartą eisiąs tas ponas veizėti, ar bėra bent pats gyvas. Nueina — šis po medžiu bemiegas,usių pilna burna prilipusi.

— Jonai, kame tavo arkliai?

Tas atsibudęs, sušvilpęs — ir atbėgę. Skaito, ar visi yra. Visi. Sakas ponas:

— Jonai, kam tą keršąjį ganai? Ano neganyk.

Šis atsakęs:

— Et, ponas, man visi lygūs: toks tas, toks tas — visi tokie.

Na, tas ponas eidamas pasakęs:

— Kad pabaigsi metus, pargink.

— Gerai.

Taip anas, kai pabaigė metus, sušvilpęs — atbėgę tie arkliai, ir parginęs namo. Tam ponui reikia užmokėti lygtąją tarnystę. Taip ir užmokejęs penkis šimtus raudonųjų. Prašas:

— Ar negalėtumei ir kitą metų ganyti? Juk reikia ganyti.

Išginęs ganas. Tas ponas manas sau: „Palauk, aš nebeisiu tavęs lankyti — rasi praganysi.“ Šis sau ganas be rūpesčio.

Taip vieną rytą, jau metams baigiantis, eisiąs tas ponas lankyti. Ateina — šis bemiegas.

— Jonai, kame tavo arkliai?

Tas veizi į vieną, veizi į antrą pusę — nebežinaš. Tam ponui linksma: „Rasi praganė“, — manas sau. Tas sušvilpęs vieną kartą, klausas — neatbėga. Sušvilpęs antrą kartą — nėra. Sušvilpęs trečią kartą — girdi, kad atbėga, ir žemė trinka. Atbėgo, ponas skaito — visi.

— Jonai, ar aš nesakiau, kad to keršojo neganyk — kam aną ganai?

— Et, ponas, toks tas, toks tas — visi man lygūs.

— Na, ganyk, kad išganysi metus, pargink namo.

Taip šis kai išganęs, parginęs namo. O tas arklelis, pargenant namo, sakas:

— Ar girdi — tu treiems metams nebeapsiimk ganyti, nebent kad didžiai prašytų.

Kai parginęs, ponas klausia:

— Na, Jonai, ar beganysi trečius metus?

— Ne, ponas: jau ir antruosius vos beišganiau.

Tas ponas prašas:

— Turi, Jonai, ganyti: kame aš begausiu tokių piemenį.

Taip tas Jonas ir apsiėmęs treiems metams. Išginęs. Išgenant sako ponas:

— Kai pabaigsi metus, pargink!

Manas: „Bene neišganys — rasi kame pražus,— tokių pinigų reiks...“

Tas ganas. Jau baigiasi metai — atėjo tas arklelis, sako:

— Jonai, ar žinai, kad tave ponas nori užmušdinti. Kad parginsi, tau duos visų gražųjų arklį ir visų gražųjų balną. Bet tu neimk, imk mane. Ir pastogėj atrasi nutrūkusį balną — tą imk, kito neimk. Kad imsi — prapulsi!

Taip tas Jonas, kai išganė, ir parvaro namo. Ponas skaito — visi arkliai. Taip pradėjęs sakyti:

— Na, dabar, Jonai, aš tau duosiu visų gražiausią arklį ir visų gražiausią balną, kad gerai išganei.

Tas Jonas sakas:

— Poneli, kur aš dėsiu visų gražųjų... Nebent jei jau pono tokia malonė, bent šį keršąjį ir aną balną, kur pastogėj yra pamestas.

Ponas nusijuokęs, sakas:

— Kvailys... Aš anam duodu visų gražųjų — anas visų prastąjį ima. Imk, Jonai, visų gražųjų — kur keršąjį dėsi?

— Ne,— sakas tas Jonas,— jei pono malonė, duok tą keršąjį, o jei neduodi ponas to keršojo, aš nenoriu nė kokio.

Taip tas ponas:

— Imk ir savo keršąjį su savo balnu...

Tas paėmęs iš pastogės tą balną, pasibalnojęs savo keršuką ir išjojęs. Jojęs jojęs ir susitikęs su savo broliais. Tie ten kad šankina savo arklus, patys su frakais, kad ten bukštu. O šis su savo keršuku klekleiš, klekleiš, pats su milo švarku. BroLIAI juokiantys:

— Na,— sakantys,— kad mūsų brolis užsitarnavęs — raišą arklį ir milo švarką!

Taip jojantys jojantys — tas vis pasilieka su savo arkleliu, o šie šankina, pabėga greitai. Taip kai anie pajojo, arklelis pradėjo sakyti:

— Na, Jonai, pasitaisyk: bėgsiva ir mudu.

Kaip paleidusiu bėgti — ir brolius prabėgusiu. Kai anuodu atbėgo į tą vietą, kur buvo susišnekėję išjodami, apsistojusiu, laukiančiu. Atjokiantys broLIAI, pradėjo juoktis:

— Na va, ir mūsų kleišys atbėgęs!

Na, anie parjoję namo. Tas tėvas didžiai linksmas atsiradęs, kad visi pargrižo sveiki, linksmi. Paskui tėvas pakėlė didį banketą, suprašė visus kaimynus, gentis, gimines ir visus pažįstamus. Iš to džiaugsmo mažne nuo gyvenimo atstojęs dėl didžio banketo.

Taip paskui anie išjodami pradėjo sakyti:

— Sumeskim tėvui pragyvenimui bent po kelias dešimtis.

Anie ten dėjo — kitas po šešias dešimtis, kitas šimtą, kitas devyniasdešimt, kitas septyniasdešimt — kaip kurs uždirbo. O tas Jonas dėjo tris šimtus. Tas tėvas pradėjo stebėtis, sakydamas:

— Ar regit, ką tas uždirbo! Kad ir prastais drabužiais, bet kišenė gera!

Taip tie broliai užsirūstino — kad įmanytų sudraskyti toje pačioje vietoje!

Na, kai anie pabaigė banketą, išjos į tarnystę. Dabar tas Jonas išjodamas dėjo tėvui antrus tris šimtus. Tiems broliams juoba didesnis pyktis. Na, kai anie išjojo, susikalbėjo — sako:

— Užmuškim aną! Bet tokią priežastį išraskim: jei anas mūsų nenuves pas tokią motiną, kuri turėtų dvylika dukterų, tad aną turim užmušti.

Taip kai anie išjojo, pradeda anam sakyti:

— Jei nenuvesi mūsų pas tokią motiną, kuri turi dvylika dukterų, tad mes tave užmušma.

Tas savo arkleliui pradėjęs sakyti:

— Ką bedarysiu, kad mane broliai nori užmušti?

— Dėl ko?

— Sako anie: jei aš nenuvesiu anų pas tokią motiną, kuri turi dvylika dukterų, tad anie mane užmuš.

Na, tas arklys pradėjo sakyti:

— Neverk, aš nuvesiu. Bet kad nujosit, tad ta motina jūsų arklius pastatys arklidėj iš kairės, o savo jaučius iš dešinės ir jums patiems svirne pataisys lovas iš kairės, o savo dukterims iš dešinės. Taip tu naktį imk ir perkaityk: arklius pernešk dešinėn pusėn, o jaučius padėk kairėn, vėl tas panas visas pernešk kairėn, o tą vieną visų didžiąją palik dešinėj ir savo brolius pernešk dešinėn. O pats naktį nemik, veizėkis, kas bus. Sakyk aniems, kad nueisi pas anuos: „Jokim, aš nevesiu!“

Taip kaip tas Jonas pasakęs, anie ir jojantys. Kai nujoję, anuos ten priėmė labai maloniai, nakvina, neišleidžia. Parodė arklidę — arkliai kairėje, o anos jaučiai — dešinėje. Tas Jonas sau manęs: „Kas

čia bus?“ Paskui pataisė aniems lovas svirne — taip pat kairėje, o savo dukteris paguldė dešinėje. Taip kai anie sugulę užmigo, šis palengva nubėgęs į arklidę ir perkeitęs: arklius padėjęs dešinėje, o jaučius — kairėje. Paskui parėjęs į svirną, ėmęs ir anuos perkaitaliojęs: panas pernešęs kairėn, o brolius — dešinėn. Tik tą vieną visų didžiąją palikęs dešinėje. Ir pats nemiegąs, veizįs, kas čia bus. Taip tuojau įeinanti ta motina su dideliu peiliu. Nuėjusi prie savo dukterų kairėje, ėmusi ir papjovusi. Ana manė, kad tuos kavalierius papjovė, — savo dukteris. Paskui nuėjusi į arklidę, ėmusi ir papjovusi savo jaučius. Taip šis pradėjęs žadinti savo brolius:

— Veizėkit, kas stojos! Bėkim!

Taip anie ir išbėgę. Tas Jonas pradėjęs sakyti:

— Na, kodėl nesituokėte? Juk aš nuvedžiau. Ar begalit ant manęs pykti: dabar ir pačius nuo mirties išgelbėjau. Būtų mus taip išpjovusi.

Tie padėkoję anam, kad nuo mirties išgelbėjo.

Na, paskui anie skirsis — ieškos kiekvienas sau tarnystės. Taip visi gavę tarnystę, o tas visų didysis niekur negaunąs. Prašąs to mažojo brolio, kad priimtų pas save. Tas ano arklelis sakąs:

— Nepriimk: pats prapulsi.

Tas brolis prašąs, kad bent už liokajų — prižadėjęs, kur tik anas siųs, vis šis klausys. O tas Jonas buvęs pristojęs prie karaliaus už vežėją. Taip tą savo brolių ir priėmęs.

Tam ponui labai eina rankon arkliai, kad ir pats karalius stebisi, sakydamas, jog „dabar pirmą tokį vežėją teturiu“. Labai tam karaliui įtikęs, esąs didžioj karaliaus malonėj. Tas ano brolis susimanęs: „Ar aš negaliu kaip įsitaisyti į karaliaus malonę?“ O tam karaliui nė kokia pana netikusi, niekur negavęs sau panos. Taip tas ano brolis pradėjęs sakyti:

— Šviesiausias karaliau, vežėjas Jonas žino tokią paną, kad ir karaliui labai tiktų.

Tas karalius pavadinęs Joną:

— Ar žinai tokią paną? Turi man pristatyti!

Tas Jonas ginąs, kad — aš nežinau, kaip aš pristatysiu. Tas karalius sakąs:

— Jei nepristatysi, aš tave nugalabysiu!

Jonas nuėjęs pas savo arklelį, verkiąs apsikabinęs kaklą:

— Ką bedarysiu, kame gausiu tokią paną, kuri karaliui tiktų?

Tas arklelis sakąs:

— Ar aš nesakiau: neimk brolio — prapulsi! Bet dabar žiedai — kada bus obuoliai... Na, neverk, juk rasi gausiva. Tiktai vakarienę tegul laiku paduoda. Pavalgęs ateik — josiva.

Taip tas Jonas laiku pavalgęs vakarienę, ir išjojusiu. Jodamas tas arklelis sakęs:

— Josiva pas tą, kur buvo dvylika, o viena bepaliko. O kad nujosiva, tad kai įeisi į svirną, tame pačiame svirne ana guli, kur jūs gulėjot. Kai įeisi, prisišnekėsi — ana labai tave priims. Taip besišnekėdamas, pagavęs iš lovos, bėk nešinas, ir ana eis. O jei gintūsi anos motina, — bet ana nepagins, — kai apils, sakys: „Na, na, ateisi tu ir antrą kartą.“ Tu atsakyk: „Be to ateisiu!“

Na, kai anuodu nujojusiu, šis eina į svirną — uždarytos durys. Pabrazdino — tuojau ir atidarė. Na, tas Jonas ar nemokės kaip prisišnekėti — ir šį taip maloniai priėmė. Šnekas ten anuodu. Tiktai Jonas paną į glėbį, bėgęs per kiemą. Tik užsėdęs ant arklio, ir išbėgusi motina. Genantis genantis. Kai apilsusi, sakanti:

— Na, na, ateisi tu ir antrą kartą!

Šis atsakęs:

— Be to ateisiu!

Na, kai parjojusiu, taip tam karaliui pana patikusi, kad negališ nė atsidžiaugti. Bet ta pana taip liūdna, kad nieko nekalbanti. Tas brolis su-manęs — sakęs:

— Šviesiausias karaliau, ana turbūt gailis savo paukščio — labai gražų turėjo.

Tas karalius vadindina Joną:

— Tu turi man parnešti anos paukštį! Jei neparneši, aš tave nugalabysiu!

Tas Jonas vėl nuėjęs pas savo arklelį, verkiąs:

— Ką bedarysiu: vėl karalius liepia parnešti anos paukštį.

Tas arklys sakęs:

— Ar aš nesakiau, kad neimk savo brolio! Bet visa dabar žiedai, tačiau bus ir obuoliai... Na, tegul laiku išduoda vakarienę — josiva.

Tas pavalgęs vakarienę, ir išjojusiu. Jojant arklys sakęs:

— Kad nujosi, įeisi į vidų — ana miegos, o tas paukštis bus pakabinatas narve ant sienos palei anos lovą. Ana veizėsis, akys bus atdaros, bet lipk ant anos galvos — nesibijok, ana miegos.

Taip kai nujojęs, ir įeinąs į vidų. Ana bemieganti ant lovos išsižergusi, akys kad ten spangso atdaros. Šis užlipo ant galvos, atidarė narvą,

išėmęs tą paukštį iš narvo, bėgas. Tiktai užsėdęs ant arklio — tuojau ta ir išsiginusi. Genantis genantis. Apilsusi begindama, pradėjusi sakyti:

— Na, na, ateisi tu ir trečią kartą!

— Be to ateisiu!

Parnešęs tą paukštį, atidavęs karaliui. Ta pana nieko nekalbanti. Tas brolis vėl sakąs karaliui:

— Rasi ana dėl to nekalba — gailis to paukščio narvo...

Karalius patikėjo. Liepė pavadinti Joną:

— Turi ir narvą, Jonai, parnešti.

Tas nuėjęs pas savo arklelį, sakąs:

— Karalius nori ir narvo...

— Bet vis tatai žiedai, bus ir obuoliai... Na, pavalgyk vakarienę — josiva.

Jonas pavalgė, ir išjojusiu. Arklys vėl pasakė taip pat,— kad ana miegos, bet nesibijok, imk.

Kai nujojusiu, įėjęs, užlipęs ant tos galvos, nukabinęs narvą, išbėgęs. Užsėdęs ant arklio — tuojau ir išsiginusi. Genantis genantis. Kai apilsusi, sakanti:

— Na, na, ateisi tu ketvirtą kartą!

— Be to ateisiu!

Parnešęs tą narvą, atidavęs — nieko ta pana nekalbanti. O tam karaliui taip tinkanti, kad negalįs nė atsidžiaugti. Tas brolis manąs: „Ką aš galiu bepameluoti...“ Sumanęs, sakąs:

— Rasi ana savo lovos gailis — graži buvo.

Taip karalius sakąs:

— Jonai, turi ir lovą parnešti.

Nuėjęs pas savo arklelį, verkiąs:

— Ką bedarysiu: liepia lovą parnešti!

— Na, kad manęs neklausei, ryžkis, vark dabar...

Jonas prašąs arklelio:

— Ar nebegali kaip parnešti?

— Na, pavalgyk vakarienę, josiva.

Pavalgė, ir išjojusiu. Jojant arklelis sakąs:

— Kad įeisi į vidų, atrasi svirne lovą. Paėmęs bėk greitai, bet ana sergės.

Kai nujojęs įėjęs į svirną, paėmęs tą lovą, bėgas. Tik sėdaš ant arklio — ta ir išpuolė. Genantis genantis. Kai apilsusi, sakanti:

— Na, na, ateisi tu ir penktą kartą!..

— Be to ateisiu!

Parnešęs lovą, atidavęs karaliui — nieko ta pana nešnekanti. Karalius negališ atsistebėti — dėl ko ana nešneka. Tas brolis sakąs karaliui:

— Bene ana savo katilo gaili — didelis, labai brangus paliko. Kad ana tą turės, rasi kalbės.

Tas karalius pavadino Joną, sako:

— Turi parnešti anos didelįjį katilą.

Jonas nuėjo pas savo arklelį, verkiąs: liepia karalius katilą parnešti.

— Na, ką padarysi: liepia — liepia. Pavalgyk vakarienę — josiva.

Tas pavalgė. Jojant arklys pradėjo sakyti:

— Kad įeisi į priemenę, atrasi ten katilą ant pėdžių. Tik bėk kaip begalėdamas — ana dideliai sergės.

Tas paskui kai nujojo, įeina į priemenę, paėmęs tą katilą, bėgąs bėgąs... Jau per tvorą lipant, išsiginusi. Genantis genantis. Apilsusi sakanti:

— Na, na, ateisi tu ir šeštą sykį!..

— Be to ateisiu!

Parnešęs tą katilą — nieko ta pana nesakanti, taip ana yra liūdna. Taip tas ano brolis sakąs karaliui:

— Rasi pėdes kai parneš, kalbės.

Tuojau karalius pavadino Joną:

— Turi parnešti ir pėdes.

Tas Jonas nuėjo pas savo arklelį, verkiąs:

— Liepia ir to katilo pėdes parnešti.

— Ar aš nesakiau, kad neimk brolio, neimk,— neklausei! Bet vis dar žiedai — bus ir obuoliai... Pavalgyk vakarienę — josiva.

Pavalgęs, ir jojusiu. Vėl jojant arklelis pradėjęs sakyti:

— Kad nujosi, įeisi į priemenę, paėmęs tas pėdes, taip bėk kaip vien gali — nebemiegos ana, prie durų stovės.

Tas paskui kai nujojo, palengva įėjo. Paėmęs pėdes, bėgąs. Vos tik pro duris išbėgęs — tuojau ir išsiginusi. Genantis genantis. O tas arklelis bėgdamas sakąs:

— Kad besakys: „Na, na, ateisi ir septintą kartą!“ — pasakyk: „Burtininke, sena boba, papūsk į uodegą!“

Taip ta kai apilsusi, ir sakanti:

— Na, na, ateisi tu ir septintą kartą! Jau visą butą mano išnešiosi! Šis atsakęs:

— Burtininke, sena boba, papūsk man į uodegą!

Ta, kai išgirdo tuos žodžius, ir persproguši iš tos gėdos ir nešlovės.

Taip kai parnešė pėdes — nieko ta pana nekalbanti. Tas brolis manęs sau: „Ką aš bepameluosiu?!“ Sumanęs — sakęs:

— Šviesiausias karaliau, ana rasi nori savo kraitinių kumelių, kurias paliko.

Karalius patikėjo. Liepia tam Jonui parvesti tas kumeles. Jonas nuėjo pas savo arklelį, verkiąs:

— Ką bedarysiu, kame nūgi berasiva tas kumeles?

Tas arklelis sakęs:

— Ryžkis, kad manęs neklausei.

Prašęs to arklelio, ar nebegali kaip nors parvesti.

— Kada aš sakiau: neimk brolio, neimk, jau nūgi bus ir obuoliai... Na, pavalgyk vakarienę, pasakyk, tegul padirba geležies ratus, pasiimk du kepimu duonos, du bosu degtinės dvylika statinių pelenų, jaučio odų dvylika, kastuvą, ir važiuosiva.

Taip tas parėjo, pasakė karaliui — tuojau anam yra visa, ko tik reikia. Na, anas pasiėmė, pavalgė vakarienę, užkinkė šešis arklius — ir tada vos patraukia. Kai išvažiavo anuodu per miestą, ėmusiu tuos arklius paleidusiu, o tas keršukas įsikinkė — kaip nieko patraukia. Važiuojančiu važiuojančiu — užpuolę šunburnos. Pradėjęs sakyti arklelis:

— Mesk duonos kepimą ir degtinės bosą!

Taip šis ir išmetęs — tuo tarpu šiuodu ir išbėgusiu, tiems betąsant.

Važiuojančiu — vėl užpuolę totoriai.

— Mesk duonos kepimą, degtinės bosą!

Tas išmetęs, tie totoriai supuolę prie tos duonos veizėti — šiuodu ir pabėgo, anie nebepaginė.

Nuvažiavusiu į pajūrius. Taip tas arklys sakęs:

— Kask čia gilią duobę.

Iškasęs duobę — tas arklelis ir įlipęs į tą duobę, sakęs:

— Klok ant manęs vieną jauteną ir pilk pelenų statinę, paskui antrą odą uždėk, vėl pelenų statinę pilk, kol visas odas suklosi ir visus pelenus supilsi. Kai supilsi, įsilipk į tą pušį, švilpk vieną kartą. O kad atbėgs tie arkliai, tad aš spirsiu vieną kartą. Jei neiššoks ugnis, spirsiu antrą kartą. Jei dar neiššoks, trečią kartą spirsiu. O jei iš trečio neiššoks ugnis, tad prapulsiu aš ir tu. Jei iššoks ugnis, tai lipk iš medžio laukan ir pamauk tuos arklius — nieko anie nebedarys.

Taip šis ir padarė. Kai supylė tuos pelenus, įlipęs į pušį, sušvilpė syki. Klausia arklys:

— Ar matai ką?

— Nieko nematau.

— Švilpk dar!

Sušvilpęs.

— Ar matai?

— Nematau.

— Švilpk trečią kartą!

Sušvilpęs.

— Ar matai?

— Jau atplaukia per jūrą.

— Na, nieko nebesakyk.

Atplaukė — kad ten žvengia, drasko žemes. Pradėję kasti tą duobę. Spyres tas arklys vieną kartą — klausia:

— Ar buvo ugnis?

Atsako:

— Nebuvo.

Spyres antrą kartą:

— Ar buvo ugnis?

— Nebuvo.

Spyres trečią kartą — blykšt kibirkštys iššokusios. Taip šis išlipęs iš pušies, ėmęs ir pamovęs tuos arklius. Paskui išlipo tas arklelis. Užsėdo Jonas ant arklio, o tuos prie šalies pririšo.

Parjojo, atidavė arklius karaliui — nieko ta pana nesako. Tas brolis negali atsistebėti: kame tu gali galą rasti? Manęs: „Kaip aš dabar bepa-meluosiu karaliui — argi anas jau negaus kame galo?!“ Sumanęs — sakęs karaliui, kad anas turi išmilžti tų kumelių piena, atvirinti ir nusiplauti tame piene, tad ana rasi kalbės. Taip tas karalius ir patikėjo. Pavadino Joną, sako anam:

— Jonai, tu turi išmilžti ir nusiplauti...

Tas Jonas nuėjęs pas savo arklelį, verkiąs:

— Ką dabar bedarysim — jau pats galas!

— Na, atleisk, kad manęs neklausei.

Bliaunęs:

— Ką bedarysiu, ką bedarysiu?..

— Na, ką bedarysi. Paimk. Kai atvirinsi, kai jau reiks mazgotis, tai aš sužvengsiu vieną kartą — tu stokis prie to katilo ir visus savo dra-

bužius turėk atdarus. Paskui sužvengsiu antrą kartą — visus drabužius nuo savęs nuvilki, — jei ir neleisti, nežiūrėk, nusivilki. Paskui sužvengsiu trečią kartą — šok į katilą ir nusiplauk.

Paskui anas tas kumeles pamilžo, atvirino tą pieną. O tas karalius suvadino visus senatorius, senatorienes į tą didį stebuklą — kad gali žmogus gyvas verdančiame piene plautis.

Na, kai jau gatavas pienas, atvirė, arklys sužvengė — anas visus savo drabužius atlaisvino. Sužvengė antrą kartą — šis visus savo drabužius nusivilko. Tie senatoriai, senatorienės šaukia:

— Nesivilk drabužių, su drabužiais eik į katilą!

Šis neklauso — stovi sau plikas nusidaręs prie katilo. Sužvengė trečią kartą — šis šoko į katilą ir nusiplovė. Išlipo baltas, taip gražus! Tam karaliui begaliniai patikęs.

Eisias ir karalius plautis. Kai tiktai įlipo į katilą karalius — nė žodžio nebeišsakė ir susmuko. Tai tuojau ta pana pradėjo kalbėti, sakydama:

— Seniai aš to ir norėjau!

Visi senatoriai leido ir aprinko tą Joną karalium. Paskui, kai Jonas tapo karalium, susivedė su ta pačia savo pana. O tą brolių į tą patį katilą įkišo ir suvirino.

Paskui tas ano arklelis stojos žmogum, pradėjęs sakyti:

— Dėkui, kad mane išgelbėjai. (...) Ir išnykęs.

VISADOS DAUGIANORIAMS IŠEINA Į PIKŲ

Kitą kartą buvęs ūkininkas ir ūkininkė. Vasaros metu anuodu ir išvažiavusiu į pievą vaiku vežinu. Kai nuvažiavusiu į pievą, anuodu iškinčiusiu arklius ir paleidusiu. Tam savo vaikui padirbusiu lopšį ir, berželį prilenkę, įkabino šį lopšį. Įdėjusiu vaiką į tą lopšį ir paėjusiu šieno grėbti. Grėbiančiu grėbiančiu, jau lig pietų išgrėbusiu. Pavalgiusiu pietus ir paėjusiu vėl grėbti šieno. Grėbiančiu grėbiančiu, jau nebetoli vakaras, ir paėjusiu anuodu vežimo krauti. Kraunančiu, skubančiuos prikrauti vežimą, kad vakaras neateitų. Ten toks pašalys buvęs: kai tik vakaras ateina, taip tuojau negali bepavažiuoti, nes laumės tuos galabijusios, kurie naktimis važiavę. Šiuodu prikrovusiu vežimą,

besiskubindamu ir užmiršusiu savo vaiką. Parvažiavusiu namo, veiziančiu — kame anuodviejų vaikas? Mano sau: „Ką bedarysma?“ Eiti nebegali: laumės sugaus ir nebebaleis. Pavadinę kaimyną, klausantys sustoję. Išgirdę laumių balsą, taip čiūčiuojančių:

— Čiūčiuo čiūčiuo, užmirštuvėli...

Taip per visą naktį vien:

— Čiūčiuo čiūčiuo, užmirštuvėli...

Ryto metas kai išaušo, ir nuėję anie veizėti. Kai nuėję, veizi — gyvas tebesas, apdarytas vienais šilkais, dar ir pinigų padėjusios tam vaikui. Šiuodu džiaugdamos parsinešusiu namo.

Ano kaimynas sakas savo pačiai:

— Važiuosiva ir mudu.

Taip anuodu ir išvažiavusiu. Nuvažiavusiu vaiku vežinu. Taip pat ir anuodu pataisiusiu: į berželį įkabinusiu lopšį ir paėjusiu. Ir taip pat per visą dieną dariusiu kaip pirmasis kaimynas, o vakare tyčiomis palikusiu vaiką lopšy. Ir, parėjusiu namo, klausiusiuos, ar laumė čiūčiuoja jų kūdikį. Ir čiūčiavusi tardama:

— Čiūčiuo leliuo, tyčioms paliktasai.

Ryto metą einančiu veizėti, ar aptaisytas kūdikis šilkais. Bet atradusiu kūdikį beržo galūnėj pakartą.

VIENAS VIENUOLYNAS, BE RŪPESČIO GYVENĖS

Kitą kartą viename vienuolyne buvo geras palikimas, kad anie viso turėję. Niekados nieko netrūko, ko aniems reikėjo, turtais ir lobiais nesirūpino, manė be rūpesčio esą. Taip anie sutarė: „Mums reikia vartuose parašyti, kad mes be rūpesčio gyvenam.“ Taip ėmę parašė ir prisegė tą lentelę prie vartų.

Vienu metu važiuojas po karalystę karalius apveizėti savo žmonių — be nėra ponų nulupami, ar užlaiko ano ir senato paduotus įstatymus. Įsistebės anas tuos raštus ir einas skaityti. Paskaitęs — taip ir taip, kad anie be kokio rūpesčio gyveną. „Palauk, aš jums duosiu rūpestį.“ Ir pavadino anas vyresnijį pas save. Tas, kai atėjęs pas aną, ir klausias:

— Ar tu be rūpesčio gyveni?

Šis sakas:

— Mes nė žinoti nepažįstam, kas tas yra per rūpestis.

— Na,— sako,— veizėkit: aš pargrįšiu trečiąją dieną — kad man suskaitytumėt, kiek yra ore žvaigždžių, ko aš pats esu vertas ir ką aš, su tavim tuokart šnekėdamas, manysiu. O jei tu man to nepasakysi, aš tave išmesiu ir iš vyresniųjų.

Karalius pavažiavo, o šis sugrižo į vienuolyną bėdodamas: „Kaip ir ką aš su anais turiu padaryti?“

O bočium buvęs vadinamas vienas senas ubagas. Anas kūrendavęs pečius. Sakas viršininkui:

— Aš su anuo susišnekėsiu, jei man duosi lig mirties duoną ir drabužį. Aš nebenoriu pečių bekūrenti, man jau per tokį laiką apkyrėjo.

Tas viršininkas sakas:

— Tiktai tu susikalbėk su karalium — aš tave popieriu suvyniotą saugosi!

Sako:

— Man duosi savo drabužius.

Šis davęs anam savo drabužius. Apsitaisęs ir paskutinę dieną išėjęs laukti ant kelio karaliaus.

Ir atvažiuoja karalius. Tuoju atvažiavo — klausia:

— Kiek yra ore žvaigždžių?

Šis sakas:

— Dvylika tūkstančių milijonų trys šimtai ir trys. Jei netikįs — norint skaityk.

— Gerai. O ko aš esu vertas?

Sakas:

— Šviesiausias karaliau, neužpyk, tamsta: kitą kartą Judošius pardavė dangaus ir žemės karalių už tris dešimtis skatikų, o tamsta esi mūsų tiktai karaliumi — tegu būsi tamsta per pusę pigesnis, tai bus penkiolika skatikų.

Karaliui nei pūsti, nei aušinti: pykti negali — tiesą pasakė, save už dievą didesniu negali daryti. Kiti kurie ne kurie ano draugai juokias:

— Kiek tatai karalius tesas vertas...

— Ponas už karalių mažiau — aš čia pats sutinku. Kad už karalių penkiolika skatikų, už mažesnę kainą ponas, na, muzikų — už vieną tabokos lapą muzikų visą kapą.

Karalius pavažiavęs sakas:

— O ką aš galvoju?

— Tu,— sako,—manai, kad su viršininku kalbies, o tamsta nežinai, kad su pečkuriu šnekiesi.

Karalius pradėjo sakyti:

— Kad pečkuryš toks mandras, na, kiti — didžiau. Gyvenkit sau be rūpesčio kaip gyvenę.

Šis pareinąs į vienuolyną — viršininkas bevirpaš. Sakąs:

— Jau nesibijok — gerai atsikalbėjau. Tiek bepasakė pavažiudamas: „Kad jau pečkuryš toks mandras, viršininką gaila ir kibinti. Gyvenkit sau be rūpesčio kaip gyvenę.“

APIE TRIS GRAFO SŪNUS

Turėjęs vienas grafas tris sūnus, kurie buvo teismo nuteisti. Teismas priteisė aniems kiek metų eiti ir vaikščioti po žmones,— kame bevaikščiodami pamatys beturtį žmogų, turi anam pagelbėti.

Šitaip anie išėję iš savo vietos, nešini turtu ir pinigais. Ir atėjo prie vieno miesto, ir išvydo tokius meistrus, kurie verpė ir dirbo virves. O tas virves trys vyrai dirbo. Tarp tų trijų vienas buvo nuplyšęs. Tad anie atėję ir sakė:

— Dieve padėk! — Ir klausė: — Dėl ko tu esi taip dideliai nuplyšęs? Ar nesi tik toks valkata arba girtuoklis?

Bet tas virvininkas atsakė tiems ponaičiams, jog — aš nesu nei girtuoklis, nei valkata, bet tiktai turiu mažą vertę. Turiu pačią ir vaikus, kuriuos turiu penėti, per tai esu neturtingas.

Ponaičiai atvėrė savo turtą ir davė anam šimtą muštinių. Anas padėkojęs tiems ponaičiams ir bėgo į savo namus, manydamas: „Kad aš savo pačiai pasakysiu, manęs klaus: „Kaip tu gavai tuos pinigus?“ Aš ilgai užtruksiu, kol išpasakosiu, bet man reikia grįžti prie savo darbo. Geresniai bus, kad aš vakare pareisiu.“ Anas parbėgo į savo namus ir ten turėjo prie trobos galo kamarėlę. Tuos pinigus surišo į stambų lakatą,— ten buvo kubilaitų sėlenos, nusijotos nuo duonos,— ir įkišo tuos pinigus į tas sėlenas. Pats išėjo prie savo darbo. Bet pati nežinojo, kad anas ten padėjo tuos pinigus.

Tuo metu atėjo į tą miestą komediantai su asilais. Paskui reikėjo šerti tuos asilus sėlenomis, ir ieškojo po visą miestą sėlenų. Ir atėjo pas tą žmogų klausdami, ar neturi parduoti sėlenų. Taip ši ėmusi tą kubilėlį,

kuriame buvo tos sėlenos, anas maišą išplėtė, ir supylė tas sėlenas į maišą. Bet ana nežinojo, kad čia yra įdėta šimtas muštinių.

Vakare vyras parėjo — pati padėjo anam valgyti. Duona šviežia ir graži. Ir vyras klausia:

— Kur ėmei tą duoną?

Pati pasakė:

— Nuo kepėjo pirkau.

— Kame ėmei pinigų? — pats klausė. Išgirdęs pradėjo verkti ir alpti, sakydamas savo pačiai: — Ten buvo šimtas muštinių!

Bet pati sakė anam:

— Meluoj! Kame tu gavai šimtą muštinių? Negut pavogei kame! Jau neturi būdo kuomi mane krimsti kaip šuo, tad pasakai, kad tavo buvo šimtas muštinių tose sėlenose, kurias aš pardaviau.

Bet pats dideliai verkė, gailėdamas tų pinigų, kuriuos buvo gavęs nuo tų trijų ponaičių. Iš to didžio gailėsio nebevalgė ir nuėjo gulti, manydamas: „Kad aš ir eisiu ieškoti į tą taip didelį miestą — kame aš anuos atrasiu, tuos komediantus, ir atradus ar atiduos man tuos pinigus...“

Atsikėlęs ryto metą ėjo vėl prie savo darbo ir vėl dirbo visus metus. Metus buvęs, vėl išvydo tuos ponaičius ateinant. Anas, dideliai susigėdęs, apsisiautė kanapėmis, kurias turėjo dėl verpimo, manydamas, kad ano nepažins. Bet tie ponaičiai, atėję artyn ir tarę: „Dieve padėk“, — anam sakė:

— Ar nesi tu pats, kur mes davėm šimtą muštinių? Bet, kaip regim, didesniai tu esi nuplyšęs nekaip pirma, kad mes tau davėm tuos pinigus.

Anas puolęs į kojas tų ponaičių, sakydamas savo nelaimę: kaip anam prapuolė tie pinigai. Tie ponaičiai tikėjo ir netikėjo, bet šis dideliai verkė, kalbėdamas:

— Iš tiesų kalbu jums, taip man nutiko.

Tie ponaičiai atvėrė savo turtus ir davė anam du šimtu muštinių. Tas žmogus puolęs į tų trijų ponaičių kojas, padėkojo, bet ponaičiai tarė anam:

— Nemokėjai pinigų paslėpti, bet dabarčiui mokėk, nes niekuomet nebuvai turėjęs pinigų. Tu pirmesniai nė savo pačiai nesakei, kad nuo mūsų tuos pinigus gavai. Bet dabar pasakyk, kad mes davėm du šimtu muštinių.

Tada anas, parbėgęs namo, parodė tuos pinigus savo pačiai. Pati patikėjo tuo, kad ir pirma buvo davęs. Tuoju pati savo vyrui tarė:

— Imkim tuos sidabrinius pinigus apmainykiva ant aukso pinigų ir eikiva pas pirkli. Apmainytus pinigus kad galėtum mažoj vietalėj paslėpti, nes sidabro pinigams reikia didžios vietos, o raudoniesiems bus gana mažos vietos.

O tas virvininkas buvo mieste gimęs ir užaugęs, viso miesto papročius žinojo. Ten būdamas mieste, išvydo jūra ateinant laivą su kanapėmis. Anas žinojo, kad tos kanapės ateis į miestą ir pirkliai atpirks. Bet anas iš vėliavos, arba karūnos, pažino, kad tas laivas turi kanapių. Anas, turėdamas šimtą raudonųjų, bėgo, į laivelį įsėdęs, priešais į jūrą sulygti tų kanapių. Neturėjo kišenės tose savo skarose — tuos pinigus įdėjęs į skrybėlės kraštus, užsimovė ant savo galvos ir nubėgo prie laivo. Nebuvo didžio vėjo, bet kad nubėgo prie laivo, rados vėtra ir numetė skrybėlę nuo galvos. Ta skrybėlė nukrito kniūpsčia, pinigai išpuolė į jūrą ir nugrimzdo. Pats pradėjo alpti, merdėti iš to gailėsio. Tas laivas nuėjo į miestą. Šis parėjo su tuo savo laiveliu į namus ir pačiai papasakojo, kas anam dėjos jūroj, kaip tie pinigai prapuolė. Pati nieko dėl to neatsakė ir apsiverkė. Pats ėmęs nukaldydino geležies šaką trimis nagais ir išėjo į antrą miesto pusę kratyti kerpių iš smilčių manydamas: „Bene jų pelnysiu“, — ir bijąs, kad tie ponaičiai vėl neateitų, nes jau anam buvo gėda.

Ten bekratant, veizi — ir ateina ponaičiai. Anas norėjo pabėgti, bet laukuose neturėjo kur bėgti. Susilenkęs krato tas kerpes, praeinant pro šalį. Bet tie ponaičiai atėję stačiai į jį ir sakė anam:

— Dieve padėk! Ar ne tu esi tas, kuriam mes davėm tris šimtus muštinių? O tu, kaip mes matom, kaip plikas, taip plikas. Jau, — sako, — kad tu esi tokio talento, tavęs niekas nepagelbės.

Anas gana aiškinosi ir sakė, kaip tie pinigai prapuolė. Ir paėjo šalin tie ponaičiai nuo anto. Eidami į miestą, ir atrado pajūry tokį švino gabalą. Tie ponaičiai sutarė:

— Atiduokim mes anam tą šviną. Kad negalėjo pragyventi iš sidabro, rasit iš švino pragyvens.

Ir tuoju aną pašaukė ir pavadino. Kad anas atbėgo, tarė:

— Kad tu negalėjai iš sidabro pragyventi, šitai mes tau duodam švino — mažu iš to pragyvensi.

Anas padėkojo tiems ponaičiams. Ponaičiai nuėjo į miestą, o šis sugrižęs. Tą savo šaką ir kerpes, kurias buvo iškratęs, ir tą šviną neša namo. Bet taip buvo smagus, kad negalėjo panešti, nešte nešęs turėjo mesti šalin.

Taip paskui sutiko žvejį. Tas žvejys nori pirkti tą šviną, bet neturėjo pinigų. Mielai tas parduotų, bet nori pinigų — ir neduoda be pinigų. Na, tad anie aštuoni draugai, kurie derino, ir sulygo. Ta diena buvo penktadienis. Tas, kurs nori pirkti, buvo žvejys. Anas padirbo tinklą, bet neturėjo pasvarų. Tad anas tą šviną kapojo ir dėjo į pasvarus. Antra dieną turi susieiti ir tą tinklą užmetę traukti. Ir taip sutarė: kiek žuvies ištrauks, visą anam atduoti už tą šviną. Ištraukė dideliai žuvies, ir anas iš to dideliai praturtėjo.

APIE VELNIĄ IR JO BROLĮ

Kitą kartą buvusiu du broliu. Vienas buvęs minkštaprotis. Išmintingasis pristojų prie velnio tarnauti su tokia sąlyga: jei katras pirma katrą supykintų, tam iš nugaros išrėžti odos gabalą.

Tada anam velnias liepė eiti arti. Pasakė:

— Kur tik mano Cepronas eis, ten ir tu ark.

Ariąs per visą dieną neėdęs, paskui parėjęs pradėjo sakyti:

— Dėl ko man esti neduodi? Per visą dieną dirbu neėdęs.

Atsakė jam velnias:

— Rasi tu pyksti?

Sako:

— Ką dirbsi nepykęs — visą dieną neėdęs stoviu.

Tad velnias jam išrėžė gabalą odos iš nugaros ir išginė verkiantį.

Antras brolis pamatęs nuėjo pas tą patį velnią, pristojų vėl su tokia sąlyga. Tada anam velnias liepė ginti bandą.

— Tik tol negink į namus, kol Cepronas lygiai bus.

O tas Cepronas buvo jo brolis.

Tada ansai išginęs bandą, ir Cepronas lygiai. O anas beprotis išpjovęs brūklį, lengvai pritykinęs, kapt tam Cepronui už uodegos. Kaip pradėjęs pilti su brūkliu į nugarą! Paskui Cepronas išsprūdęs namo, lyg sudegęs parbėgo. Ir anas — banda brūzgynuos, greitai nebegalįs nė kurio įginti. Pamatęs Ceproną įlindus pro skylę, kur vanduo iš laidario išbėga. Tad visas avis sukimšęs pro tą skylę, o karves, po gabalą atkirsdamas, taipogi sukamšęs pro tą skylę. Parėjęs sakąs:

— Jau Cepronas parėjo, ir aš parginiau.

Tas einas veizėti — visos karvės į gabalus sukaptos. Sakas:
— Meldžiamasis, dėl ko taip padirbai?

Sakas:

— Juk ir Cepronas čia įlindo, o kad mano karvės neįtelpa, kaip kitaip įlandysiu... — Ir sakas velniui: — Rasi supykai?

— Ne, — sako, — ko pyksiu... Na, išvirk man pietus, aš eisiu svečių parvesiu. Papjauk vieną avių, kuri į tave veizės, ir išvirk su prieskoniais.

Nueina anas veizėti į tvartą — visos avys veizi. Tad išpjovęs visas avis. Ir užkaitęs žlugto katilą, primurdęs sumyniodamas, užkūręs ugnį, o kai jau avys atvirė su visais plaukais, sušuto, tada anas manas sau: „Juk man įsakė uždėti prieskonių.“ Tad sugrobęs Ceproną, įmurdęs į katilą — tik uodega nebeįtilpusi.

Paskui parėjo ano šeimininkas — klausia:

— Na, ar jau yra gatava?

— Yra, — atsakė.

— O čepronų, arba čiborelių, bedėjai?

Sakas:

— Įdėjau ir Ceproną, tik uodega nebeįtilpo.

Tas velnias supratęs, kad jau ano draugą įmetė. Veizis — pilnas katilas avių prikimštas ir ano Cepronas. Tad pradėjęs sakyti:

— Apgavike, ką tu padirbai?!

Sakas:

— Juk tu man liepei papjauti tą avių, kuri į mane veizės, o kad visos veizi — išpjoviau visas.

— O, — sakas, — kam tą šunį įmetei?

Sakas:

— Juk tu pats liepei įdėti čeprono. O nūgi rasi ir pyksti?

— Ką dirbsi, — sakas, — už tokį darbą nepykęs. Nors visą mano gyvenimą būtumei pražudęs, bet kam mano šunį išvirei?!

— Na, — sakas šis, — juk tu pats įsakei, o dabar pyksti.

Ėmęs gabalą tam velniui išrėžęs ir patį jį išginęs. O pats ir dabar rasi tebegyvena.

KLEMELE

Kitą kartą piemenėlis, vardu Klemelė, buvęs pristojęs pas poną už piemenėlį. Nieko kito ponas neduodavęs vakarčio, kaip tiktai duonos abraką. Anas to duonos abrako nevalgydavo, o mokydavosi vogti. Tą duonos abraką padeda ir pats bėga už karklyno, vėl tykina, pritykinęs pagrobia tą duonos abraką, bėga už karklyno, vėl kitur padeda tą duonos abraką, vėl pabėga už karklyno, vėl tykina, pritykinęs pagrobia tą duonos abraką.

Taip per ilgą laiką ir įsistebėjęs ponas. Klausias:

— Ką tu čia, Klemele, dirbi?

Sakas:

— Vogti mokaus.

— Na, ar išmokai?

Sakas:

— Išmokau.

— Aš įduosiu,— sakas,— vaikams į turgų nuvesti ožį — ar pavogsi?

Atsakęs Klemelė:

— Pavogsiu.

Taip tas ponas ir įdavęs vaikams vesti ožį. Tuodu vaikiu vedančiu tą ožį. Ir nuvedusiu į turgų, ir pririšusiu prie karčemos, ir pačiuodu įėjusiu į karčemą. Tas Klemelė atrišęs ir parbėgęs, vedinas tuo ožiu. Nuvedęs į kelią ir pardavęs tą ožį.

Tuodu vaikiu išeinančiu iš karčemos — ožio nebesą. Taip anuodu ir einančiu namo. Kai parėjusiu namo, ponas klausias:

— Ar pardavėte ožį?

— Klemelė turbūt pavogė. Įėjova į karčemą, išeinava — ožio nebesą.

Parėjo ryto metą Klemelė — klausia ponas:

— Ar pavogei ožį nuo vaikų?

— Pavogiau.

— Kur dėjai?

— Pardaviau mieste žydui.

— Na, ar pavogsi, aš duosiu vaikams du jaučiu vesti į turgų?

— Pavogsiu.

Taip tas ponas įdavęs vaikams du jaučiu vesti į turgų. Tuodu vaikiu vedančiu. Puskelį nuvedusiu. Tas Klemelė turėjęs dideliai puikius batus. Anas tuos batus išbjaurojęs ir vieną pametęs anuodviem už akių ant kelio. Tuodu vaikiu tą batą paima, paveizi — apibjaurotas. Sakančiu:

— Et, tegu giltinė atima — kad bent du būtų,— ir neėmusiu.

Taip tas Klemelė tą batą paėmęs, išplovęs, vėl už akių užnešęs ir pametęs. Tuodu vaikiu, tokį pat batą radusiu, taip šnekančiu:

— Toks dailus batelis! Na,— sakančiu,— bėkiva — katras pirma pribėgsiva, tam bus tas batas.

Taip anuodu bėgančiu. Visą mylią nubėgusiu nuo tų jaučių. Tuo tarpu tas Klemelė jaučiams uodegas nupjaustęs ir į žemę sudūręs, o tuos jaučius pasivedęs. Ir nuvedęs į miestą, ir pardavęs žydams. Tuodu vaikiu ateina — neberanda jaučių.

— Jau,— sakančiu,— tas Klemelė yra pavogęs.

Vėl grįžtančiu namo. Parėjusiu namo — klausia ponas:

— Ar pardavėta?

Anuodu sakančiu:

— Pavogė ar žemė prarijo.

Pareina Klemelė — klausia ponas:

— Ar pavogei?

— Pavogiau.

- Kur dėjai?
- Nuvedžiau į miestą ir pardaviau žydams.
- Gerai. Na, ar pavogsi iš arklidės mano arklių?
- Pavogsiu,— atsakė Klemelė.
- Na, gerai, kad pavogsi.

Tas ponas vakare visus savo tarnus nuvedė į arklides. Kitą pasodinęs ant arklio, kitam įdavęs už uodegos turėtis, kitam už pavadžio, kitam — už kojos, kitą prie durų pastatęs. Taip tas Klemelė manęs sau: „Ką aš čia bedarysiu?“ Nuėjęs į miestą, nupirkęs visų stipriausio gėrimo, nunešęs, pro langelį ir įleidęs tą gėrimą. Taip anie šneką:

— Tai juk niekas nuo mūs nepagrobs — eikim veizėti, kas toje statinaitėje yra.

Anie gėrė po vieną, gėrė po antrą, po trečią,— taip anie apsigėrę ir sumigę. Klemelė ėmęs, kurs ant arklio sėdėjo, tą ant pertvaros pakėlęs, kurs už pavadžio turėjęs, tam įdavęs virvagalį, kurs už kojų turėjęs, tam įdavė mietgalį, kurs prie durų stovėjęs, tą pastatęs prie pertvaros. Tą arklių paėmęs ir išsivedęs. Nuvedęs į miestą ir pardavęs žydui.

Ateina ryto metą ponas pas savo tarnus, veizi — visi bemiega: kurs ant pertvaros sėdėjęs, tas kriste nukritęs, kurs virvagalį turėjęs ir mieta, sakančiu:

— Šito tebesituriu.

Kurs prie pertvaros sėdėjo, sakąs, jog — aš vien prie durų stovėjau. Taip ir pareinąs Klemelė. Klausiąs ponas:

— Ar pavogei?

— Pavogiau.

— Gerai, kad pavogei. Na, Klemele, ar pavogsi nuo mano ponios žiedą?

Sakąs Klemelė:

— Pavogsiu.

— Na, gerai, kad pavogsi.

Tas ponas visus savo tarnus sustatęs prie langų, prie durų, įdavęs visiems ginklų ir pats ponas stovįs prie durų.

Klemelė nuėjęs į kapus ir iškasęs negyvėlį. Parnešęs tą negyvėlį ir palengva kišąs pro duris. Tas ponas su kardu galvą ir nukirtęs. Taip sakąs:

— Neškim Klemelę palaidoti, kad niekas nejustų.

Taip kai anie tą negyvėlį išnešę į kapus, šis tuo tarpu nuo ponios numovęs žiedą ir nunešęs į miestą ir pardavęs žydams.

Pargrįžta ponas iš kapų — ponia nebeturi žiedo.

— Na, ar ne tas Klemelė buvęs?

Ir pareina Klemelė ryto metą. Klausia ponas:

— Ar pavogei žiedą?

— Pavogiau.

— Na, ar pavogsi nuo manęs ponią?

— Pavogsiu.

— Na, gerai.

Tas ponas sustatęs aplink visą trobą žmonių. Tie žmonės užmigę, tas Klemelė įbėgęs ir pagrobęs ponią. Nunešęs ir pardavęs velniam po tiltu. Ponas pargrįžtas — neberanda ponios.

Pareina ryto metą Klemelė — klausia ponas Klemelės:

— Ar pavogei?

— Pavogiau.

— Susimildamas, ar negalėtumei kaip norint išpirkti?

Klemelė sakąs:

— Kodėl,— sakąs.— Kad duosi rublių — jokiva.

— Duosiu visą pūrą, kad tiktai išpirktumei.

Taip Klemelė nuėjęs po tiltu, įkasęs trijose kertėse tris stulpus ir visose trijose kertėse vijęs virves. Anam bevejant, ir atėjęs velnias. Klausiąs:

— Ką čia, Klemele, dirbi?

— Virves veju.

— Ką riši?

— Rišiu visus velnius iš pragaro.

Klausiąs velnias:

— Už ką?

Atsakęs Klemelė:

— Už tą, kam jūs mano ponios neatiduodat.

Tas velnias sakąs:

— Eikiva, atsiimk, tiktai neraišiok.

Taip nuėjusiu į peklą. Velnias sakąs:

— Ne, dar negausi savo ponios. Katras pirma aplink pragarą apibėgsiva, tam bus ponia.

Tas Klemelė, paėmęs kumelę, bėgąs. Apibėgęs pirma, sakąs:

— Aš ir kumelę į šaktarpį įspraudžiau, ir apnešiau kumelę, o tu tuščias neapibėgai. Na, atiduok ponią!

Velnias sako:

— Dar neduosiu. Palauk, aš atnešiu visų didį priekalą, tad katras aukštesniai išmesiva.

Duodąs Klemelei mesti.

— Ne,— Klemelė sakąs,— mesk tu.

Tas velnias metęs — trečią dieną benukritęs ir į žemę įkritęs per tris augumus. Tas biesas sakąs:

— Ištrauk, Klemele!

Klemelė atsakęs:

— Kas metė, tas ir teištraukia.

Tas velnias traukiąs — betraukiant mažne ir akys išsprogusios. Kai ištraukęs tą priekalą, sakąs Klemelei:

— Na, mesk.

Tas Klemelė negališ nė pajudinti. Sakąs Klemelė:

— Palauk, kad anas debesis praeis, ten yra mano brolis didžiai didelis kalvis, tad aš anam užmesiu.

Tas velnias sakąs:

— Susimildamas, nemesk. Atsiimk savo poniją, tiktai nemesk to priekalo.

Taip ir atidavęs tą poniją. Anas tą poniją parvedęs ponui, taip gavęs visą pūrą pinigų — ponas džiaugdamašis duoda pinigus...

KITĄ KARTĄ BUVUSIU DU BROLIU

Kitą kartą buvusių du brolių: vienas turtingas, antras nuskuręs. Tam turtingajam ponas dievas davęs sūnų. Ir pavadinęs tas turtingasis į krikštynas tą nuskurėlį savo brolių. Nuskurėlis brolis išsikėpęs miežinio pyrago ir nuėjęs į krikštynas, pyragu nešinas, pas savo brolių. Brolis pradėjęs sakyti:

— Eik sau su tokiais pyragais į pragarą!

Šis ir išėjęs, savo pyragais nešinas, į pragarą. Einąs, einąs, einąs ir užėjęs didelės lankas. Einąs ir užėjęs — žmogus betverias tvorą. Pradėjęs to žmogaus klausti:

— Ar toli bėra pragaras?

Šis sakąs:

— Eik, eik ir atrasi.

Du žmogų bevirinančiu du katilu. Šis atėjęs pradėjęs klausti:

— Ar priimsita judu mane į pragarą?

Vienas iš anuodviejų — šėtonas — pradėjo kitam sakyti:

— Eik tu klaustis pas dievą, ar jį priimti.

Antras — angelas — pradėjęs nelabajam sakyti:

— Eik tu!

Angelas ir palikęs prie tų dviejų katilų bevirinąs. Pradėjęs sakyti tam žmogui:

— Turėk antį!

Tas pradėjęs pilti su kaušu, nugriebdamas nuo tų dviejų katilų putas. Pripylęs anam antį, visur, kur tik tilpo. Atėjęs nuo pono dievo tas šėtonas:

— Nepriėmė ano į pragarą — pasakė: eik sau namo!

Šis ir išėjęs namo. Einąs, einąs ir apsnūdęs miego. Taip šis ant

kerelio galvą padėjęs ir užmigęs. Atsibundaš, veizis — aplink aną atsi-
radusių taip daug avių. Šis atsikėles ir einas. Veizis atsisukęs — visos
tos avys paskui aną beeinančios. Šis einas, einas ir sutikęs tokią moteriškė-
kėlę. (...) Sakanti ta moteriškėlė:

— Žmogeli, ar negali man tas avis parduoti?

Šis pradėjo sakyti:

— Negaliu.

Pradėjusi sakyti:

— Nebijok, parduok.

Šis pradėjęs sakyti:

— Atimk.

Taip ir atėmusi, ir įdavusi anam du skatiku. Pasakiusi:

— Kai pareisi namo, įdėk tuodu du skatiku — vieną į vieną tuščią
miegą, o antrą į antrą miegą ir nueik ryto metą veizėti.

Taip ryto metas kai išaušo, nueinas veizėti — pilni abudu miegai
pinigų. Taip šis, nuskuręs būdamas, ir nusiuntęs pas brolių paskolinti
saiko. Tas turtuolis pradėjęs klausti:

— Ką anas seikės?

Tas sakas:

— Pinigus.

Ir nedavęs. Parėjęs sakas:

— Nedavė.

Eis pats prašyti. Prašas:

— Broli, paskolink saiką.

Taip ir paskolinęs. Šis kai išseikėjo, įdavęs nunešti saiką ir užkišęs
už lanko auksiną.

Turtuolis brolis atėjęs klausti:

— Kame tu taip gavai pinigų?

Brolis sakas:

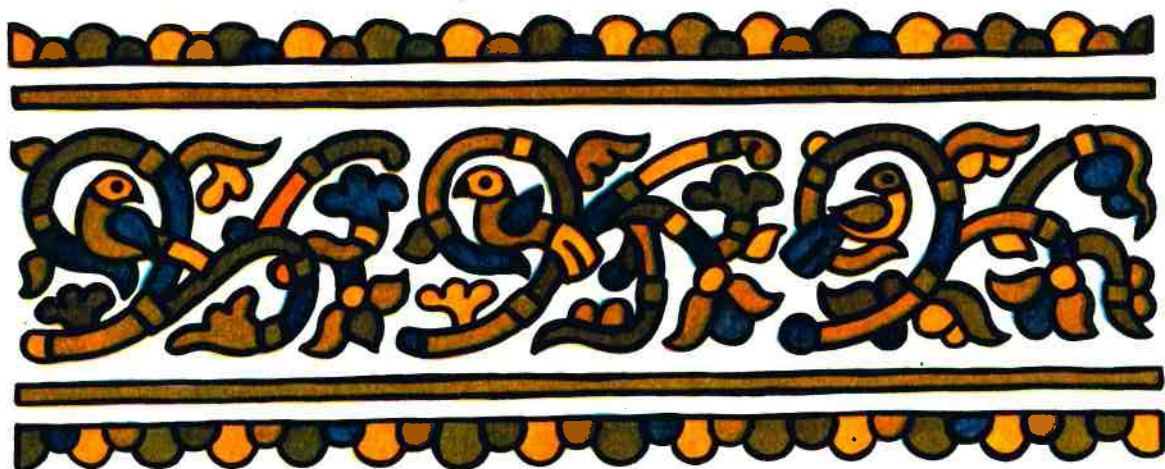
— Tu mane išsiuntei į pragarą su miežiniu pyragu. O kad tu su
geru pyragu nueitumei, daugiau gautumei.

Šis, parėjęs namo, sakas:

— Meldžiamoji, iškep kero pyrago — važiuosiva į pragarą! Brolis
su savo prastais pyragais gavo pinigų, o kad mudu su gerais pyragais
nuvažiuosiva, daugėsniai gausiva.

Taip ir išvažiavusiu. Važiuojančiu važiuojančiu ir nuvažiavusiu.
Kaip anudu važiavusiu į pat galą pragaro, ir lig šio laiko tebėra pragare.
Ir bus, kol pasaulis pasauliu.

DĖL KO ŽMONĖS NE VISI SUPRANTA REIKALĄ

Kitą kartą šeimininkės sušnekusios apie šeimyną. Viena sakanti, kad mano šeimyna didžiai įvalgo, o antra sakanti:

— Kaip mano šeimyna nieko neįvalgo, aš negaliu atsistebėti.

— Meldžiamoji, rasi tu žinai kokią priemonę?

Sako:

— Žinau. Ryto metą, paskui prieš pietus pirma visados pakamšau pamatus, tada duodu aniems valgyti. Ir taip anie nieko neįvalgo.

Ši darys, kaip aną pamokė. Kamšanti visas skyles, paskui duodanti valgyti. Veizinti, ar daug jūs dabar valgysit. Anie kiek pirma valgė, tiek ir dabar. Ši mananti sau: „Kaip pirmą kartą dabar taip pataisiau, bet toliau rasi ir padės.“ Kamšė ana savaitę ar daugesniai — vis tiek tepadedą. Eis ana klausti vėl:

— Kuomi tu kamšai ir kuomet, kad mano šeimynai nieko nepadedą, ar kamšau, ar nekamšau pamatus?

Pradėjo ana pasakoti — sako:

— Aš taip kamšau. Prieš valgį, kol galiu išvirti pusrytį arba pietus, paduodu ką norint užsikąsti, o paskui duodu tikrą pusrytį arba pietus. Taip maža teįvalgo šeimyna. (...)

KAS MELAGIS, TAS IR VAGIS

Kitą kartą vienas pirklys nupirkęs šimtą svarų geležies, padėjęs geležį pas kaimyną, o pats išvažiavęs pas kokį pirklių viešėti. Kai pargrįžo namo, prašo savo kaimyną geležies. Kaimynas anam sako:

— Kad būčiau savom akim nematęs, kitam sakant, netikėčiau. Vienu metu, kad buvau svirne, pasergėjau, kad maža besą geležies. Paskui kitą kartą — mažesniai. Paskui sergėjau, bet pataikiau gerą metą: nusergėjau, kad pelė išbėgo iš urvo. Man beveizint, visą geležies kartį sugrauzė. Paskui kad sugrįžau, jau nieko neberadau.

Kaimynas, pažindamas, kad tu taip per akis meluoji, — aš tau kitaip padarysiu! Turėjo anas vieną sūnų. Šis ėmęs nusergėjo, kad paranku yra paimti ano sūnų, ėmęs aną uždarė niekam nematant kaliny. Taip vieną dieną, antrą dieną laiko — niekas ano nesiteirauja, anas nieko nesakęs. Atėjo kaimynas pas aną dejuodamas, jog sūnus prapuolė. Šis pradėjo sakyti:

— Aš mačiau aną vakar, kad žvirblis, suėmęs tavo sūnų, benešas kažikur.

Šis pradėjęs stebėtis:

— Kaip tai gali būti, kad žvirblis galėtų mano sūnų panešti?!

— O, — sako, — ar gali taip būti, kad pelė galėtų šimtą svarų geležies sukrimsti?

Sako:

— Kaimynėli, eikiva, tau atiduosiu geležį, tu man, jei žinai, sūnų atiduok.

— Na, gerai, kad man geležį atneši, tad sūnų atsiimsi.

Atidavęs geležį savo kaimynui, o šis atidavė anam sūnų.

TURINYS

Lapė ir ožys	5
Liūtas ir lapė	7
Apie šunį, kurs buvo vardu Binza	7
Apie katiną su višta	11
Apie seną arklių, katę, šunį, žąsiną ir gaidį	13
Kaip žmogus liko už visus sutvėrimus smarkesnis ir stipresnis	14
Liūtas, zuikis, balandis, špokas, skruzdė ir karalaitis	16
Užmokėjimas už gerą piktu	22
Skruzdė ir balandis	24
Eželis, kuris karalaitę vedęs	24
Trakimas	29
Apie eželį, kurs kiaules ganęs	33
Apie vieną žvejį	35
Laimingas iš nelaimės	40
Aspiš	44
Ponas ir septyni sūnūs	51
Karalius, turėjęs tris sūnus	57
Žirnis, Šuklūpis ir girtuoklis	59
Aš pats	64
Vaikis Petras, didžiai mandras	65
Kitą kartą tėvas turėjo vieną sūnų	68
Brolis ir sesuo	71
Karalius Morkus	75
Žalias alkas, stiklo mūras	78
Terba	86
Trys broliai	89
Žmogus, karaliui tris laimes pardavęs	93
Ilganosė, storalūpė ir plačiastrėnė	96
Penki broliai	98

Aukso kalvis ir stalius	101
Du broliu — vienas teisingas, antras melagis	105
Nykštukas	107
Dvylika brolių	109
Visados daugianoriams išeina į piktą	121
Vienas vienuolynas, be rūpesčio gyvenęs	122
Apie tris grafo sūnus	124
Apie velnią ir jo brolių	128
Klemelė	130
Kitą kartą buvusių du broliu	135
Dėl ko žmonės ne visi supranta reikalą	138
Kas melagis, tas ir vagis	139

JAUNESNIAM MOKYKLINIAM AMŽIUI
СИМОНАС ДАУКАНТАС. ЖЕМАЙТИЙСКИЕ СКАЗКИ

Пятое дополненное издание

На литовском языке

Художница Аспазия Сургайлене

Издательство «Вага», 232600, Вильнюс, пр. Ленина 50

ИБ № 1637

SIMONAS DAUKANTAS. ŽEMAIČIŲ PASAKOS

Redaktorė D. Venclovaitė. Men. redaktorius R. Tumasonis
Techn. redaktorė R. Berteškaitė. Korektorė V. Pažėrienė

Duota rinkti 84.03.29. Pasirašyta spaudai 85.01.09. Leidinio Nr. 11279.
Formatas 84×108¹/₁₆. Popierius ofsetinis. Garnitūra „Taims“, 14
punktų. Fotorinkimas. Ofsetinė spauda. 15,1 sąl. sp. l. 94,5 sąl. spalv.
atsp. 10,2 apsk. leid. l. Tiražas 50 000 egz. Užsakymas Nr. 582
Kaina 1 rb 30 kp

Leidykla „Vaga“, 232600, Vilnius, Lenino pr. 50
Spaudė Motiejaus Šumausko spaustuvė, 232600, Vilnius,
A. Strazdelio 1